

**YALNIZ KADIN GEZGİNLERİN SEYAHAT GÜVENLİĞİ ALGISI: BEŞ
FAKTÖR KİŞİLİK KURAMI ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME**

Yüksek Lisans Yeterlik Tezi

Deniz KALE

Eskişehir 2024

**YALNIZ KADIN GEZGİNLERİN SEYAHAT GÜVENLİĞİ ALGISI: BEŞ
FAKTÖR KİŞİLİK KURAMI ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME**

Deniz KALE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Arzu TOKER

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ağustos 2024

Bu tez çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen SYL-2024-2435 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

ÖZET

Yalnız Kadın Gezginlerin Seyahat Güvenliği Algısı: Beş Faktör Kişilik Kuramı
Çerçevesinde Bir Değerlendirme

Deniz KALE

Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağustos 2024

Danışman: Doç. Dr. Arzu TOKER

Yalnız seyahat, dünyada birçok kişi tarafından tercih edilen bir niş turizm alanı olarak giderek daha fazla ilgi görmektedir. Kadınlar da günümüzde sıklıkla yalnız seyahat faaliyetlerinde bulunmaktadır. Seyahat güvenliği ise, yalnız seyahat eden kadınlar için öncelikli bir mesele olarak öne çıkmaktadır. Ancak güvenlik kavramı, kişiden kişiye farklılık gösterebilen öznel bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, yalnız seyahat eden kadınların güvenlik algılarını derinlemesine anlamaktır. Araştırmada, bu algıyı değerlendirmek üzere “Beş Faktör Kişilik Kuramı” teorik çerçeve olarak benimsenmiştir. Kadınların yalnız seyahat etme motivasyonları, seyahat tercihleri ve yalnız seyahate dair risk algıları gibi konular, alanyazında sıklıkla ele alınmıştır. Bu çalışmanın özgün katkısı, kadınların tek başına gerçekleştirdikleri seyahatlerde güvenlik algılarının, kişilik özelliklerinden nasıl etkilendiğini araştırmakla ilgilidir. Bu doğrultuda, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmış ve yalnız seyahati deneyimleyen 11 kadın ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, güvenlik algısı ile kişilik özellikleri arasında çeşitli ilişkiler ortaya koymuştur. Analizler sonucunda, seyahat öncesi tedbirlerin kaygıyla mücadele ve güvenlik hazırlığı olmak üzere iki temel boyutta; seyahat sırasında alınan önlemlerin ise durumsal, teknolojik ve iletişimle ilgili olarak üç ana boyutta toplandığı belirlenmiştir. Son olarak, seyahat sonrası kararlar, özellikle sosyal yaşam açısından ele alınarak, kişilik özelliklerine bağlı olarak nasıl şekillendiği ortaya koyulmuştur. Elde edilen sonuçların, kadınların yalnız seyahat deneyimlerini daha iyi anlamaya ve seyahat güvenliği ile ilgili meselelere farklı bir perspektiften ışık tutmaya katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalnız seyahat, Yalnız kadın gezginler, Seyahat güvenliği, Beş faktör kişilik kuramı.

ABSTRACT

Travel Safety Perception of Solo Female Travelers: An Evaluation Within the Framework of Five Factor Personality Theory

Deniz KALE

Department of Tourism Management
Anadolu University, Graduate School, August 2024

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Arzu TOKER

Solo travel is increasingly gaining attention as a niche tourism area preferred by many people around the world. Today, women also frequently engage in solo travel activities. Travel safety, on the other hand, stands out as a priority for women traveling alone. However, the concept of safety is considered a subjective phenomenon that may differ from person to person. The aim of this study is to understand the security perceptions of women traveling alone in depth. In the research, the “Five Factor Personality Theory” was adopted as the theoretical framework to evaluate this perception. Topics such as women's motivations for traveling alone, travel preferences and risk perceptions regarding solo travel have been frequently discussed in the literature. The original contribution of this study is related to investigating how women's security perceptions when traveling alone are affected by their personality traits. In this direction, phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, was used and semi-structured in-depth interviews were conducted with 11 women who experienced solo travel. The results of the research revealed various relationships between security perception and personality traits. As a result of the analyzes, it was determined that pre-travel measures were taken in two basic dimensions: combating anxiety and preparing for security; It has been determined that the precautions taken during the travel are gathered in three main dimensions: situational, technological and communication related. Finally, post-travel decisions are examined, especially in terms of social life and how they are shaped depending on personality traits. It is anticipated that the results obtained will contribute to a better understanding of women's solo travel experiences and to shed light on issues related to travel safety from a different perspective.

Keywords: Solo travel, Solo female travelers, Travel safety, Five-factor theory of personality.

ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR

Zamanla hem toplum yapısının hem turizm pratiklerinin değişmesiyle birlikte sürekli gelişen turizm sosyolojisi alanında araştırma yapmaktan ne kadar keyif aldığımı fark etmemle başladığım yüksek lisans yolculuğumun sonuna gelmiş bulunmaktayım. Bu sürecin sonunda da “turizmde kadın” konusunu turist bakış açısıyla ele almak ve araştırmamı bu doğrultuda şekillendirmek oldukça içime sinen bir süreç oldu. Meşakkatli olduğu kadar hayatta amacımı bulmamı sağlayan bu dönemi kapatmanın hem hüznü hem neşesi içindeyim. Bu dönemde üstümde emeği olan herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Öncelikle ilk tanıştığımız andan bugüne kadar her gün aynı sabır, hoşgörü ve sevgiyle benimle ilgilenen; yoğun kaygı ve karamsarlıkla boğuştuğum zamanları hiçbir söze gerek kalmadan fark eden ve içime su serpen, beni hep destekleyen ve gerek bilgisi gerek yol göstericiliğiyle nitel araştırma yapmanın ruhunu ve nasıl iyi bir nitel araştırmacı olunacağını bana ilmek ilmek öğreten kıymetli danışmanım Doç. Dr. Arzu TOKER’e sonsuz ve en içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Lisans ve lisansüstü eğitim sürecinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım tüm anabilim dalı hocalarıma ve başta sayın hocam Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK olmak üzere, sayın hocam Prof. Dr. Hakan YILMAZ’a, sayın hocam Prof. Dr. Emre Ozan AKSÖZ’e, sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Barış ÇIVAK’a ve sayın hocam Prof. Dr. İsmail KIZILIRMAK’a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hayata gözlerimi açtığım andan beri beni destekleyen ve sevgilerini hiç esirgemeyerek bugünlere getiren sevgili annem Şükran KALE’ye ve sevgili babam Ramazan KALE’ye teşekkür ederim. Bu süreçte yorulduğum zamanlarda başlarını ağrıttığım ve beni yıllardır dinlemekten usanmayan yakın dostlarıma teşekkür ederim. Son olarak, araştırmamı oluşturmamda ve tamamlamamda büyük payı olan tüm katılımcılara, benimle içtenlikle paylaştıkları bilgiler ve ayırdıkları zaman için minnettarım.

....../....../20....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmaz üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit” programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Deniz KALE

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI	
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ / TEŞEKKÜR.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii-ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Yalnız Seyahat Kavramı	3
1.2. Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezinler	7
1.2.1. Toplumsal gelişmeler ışığında kadın gezinler	8
1.2.2. Osmanlı Dönemi'nde kadın gezinler	11
1.2.2.1. Selma Rıza (1872-1931).....	12
1.2.2.2. Halide Edip (1882-1964)	13
1.2.2.3. Zeynep Hanım (1884-1923) ve Melek Hanım (1886-1968)	13
1.2.2.4. Sabiha Sertel (1895-1968)	14
1.2.2.5. Selma Ekrem (1902-1986).....	14
1.2.3. Batı dünyasında kadın gezinler	15
1.2.3.1. Sophie von La Roche (1730-1807)	15
1.2.3.2. Jeanne Baret (1740-1807)	15
1.2.3.3. Hester Stanhope (1776-1839).....	15
1.2.3.4. Ida Pfeiffer (1797-1858)	16

1.2.3.5. Mary Adelaide Walker (1820-1905).....	16
1.2.3.6. Isabella Bird (1831-1904).....	17
1.2.3.7. Edith Durham (1863-1944).....	17
1.2.3.8. Nellie Bly (1864-1922).....	17
1.2.3.9. Gertrude Bell (1868-1926).....	18
1.2.3.10. Beatrix Bulstrode (1869-1951).....	18
1.2.3.11. Annie Londonderry (1870-1947).....	18
1.2.3.12. Amelia Earhart (1897-1937).....	19
1.3. Seyahat Güvenliği.....	19
1.3.1. Seyahat öncesi güvenlik tedbirleri.....	22
1.3.2. Varış yeri güvenliği.....	23
1.3.3. Gıda güvenliği.....	25
1.3.4. Güvende hissetme.....	26
İKİNCİ BÖLÜM.....	28
İLGİLİ ALANYAZIN TARAMASI.....	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	43
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	43
3.1. Beş Faktör Kişilik Kuramı.....	43
3.1.1. Deneyime açıklık.....	44
3.1.2. Duygusallık (Nevrotizm).....	44
3.1.3. Dışa dönüklük.....	45
3.1.4. Sorumluluk.....	45
3.1.5. Uyumluluk.....	46
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	47
YÖNTEM.....	47
4.1. Araştırmanın Konusu.....	47
4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	47

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Kapsamı	47
4.4. Araştırmanın Deseni	48
4.4.1. Araştırmanın katılımcıları	48
4.4.2. Veri toplama aracı ve süreci.....	50
4.4.3. Verilerin çözümlenmesi	52
4.5. Güven Duyulabilirlik (Güvenirlik ve Geçerlik).....	54
4.6. Araştırmacının Yansıtıcılığı	56
BEŞİNCİ BÖLÜM	58
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA.....	58
5.1. Güvende Hissetme ve Kişilik.....	58
5.1.1. Güvende hissetme ve deneyime açıklık.....	59
5.1.2. Güvende hissetme ve duygusallık (nevrotizm)	66
5.1.3. Güvende hissetme ve dışa dönüklük.....	69
5.1.4. Güvende hissetme ve sorumluluk	74
5.1.5. Güvende hissetme ve uyumluluk	78
5.2. Varış Yeri Güvenliği.....	82
5.3. Seyahat Öncesinde Alınan Tedbirler.....	87
5.4. Seyahat Esnasında Alınan Tedbirler	89
5.5. Seyahat Sonrası Kararlar.....	95
SONUÇ	99
KAYNAKÇA	106
EKLER	
EK-1: Etik Kurul Kararı.....	
EK-2: Görüşme Soruları	
ÖZGEÇMİŞ.....	

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması	29
Tablo 2. Katılımcılara Dair Bilgiler	50
Tablo 3. Güvende Hissetme ve Kişilik Boyutları Bulgularına Ait Kategori ve Alt Kategoriler	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Son 5 Yıl İçinde Dünya Geneline Yalnız Seyahat Etme Kavramına Gösterilen İlgi (2018-2023)	6
Şekil 2. Seyahat Öncesinde Alınan Tedbirler	87
Şekil 3. Seyahat Esnasında Alınan Tedbirler	89

KISALTMALAR DİZİNİ

M.Ö.	: Milattan Önce
TCP	: Seyahat Kariyer Yaklaşımı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DTÖ	: Dünya Turizm Örgütü
CDC	: Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol Merkezleri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
Bkz.	: Bakınız
Vd.	: Ve diğerleri
Vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Turizm faaliyetlerini içeren seyahatlerin tarihte Antik Roma ve Eski Yunan dönemine kadar dayandığı bilinmektedir. M.Ö. 776 yılında Olimpos Dağı'nda Zeus için düzenlenen olimpiyat oyunları, büyük bir seyahat hareketliliğine neden olmuştur. Öyle ki, modern turizmin doğuşu sıklıkla olimpiyat oyunları ile ilişkilendirilir. Çünkü olimpiyat oyunları, devlet desteği alınarak çok fazla kişiyi belli bir dönemde belli bir alana çekmeyi başarmıştır (Sarı Çallı, 2015, s. 9; Erkmen, 2019, s. 10). Olimpiyatlardaki uygulamalara benzer şekilde, Eski Mısır'da da gezginler için yollar güvenlik altına alınarak konaklama ihtiyaçlarına uygun alanlar sağlanmıştır (Koçer, 2020, s. 331). Nitekim Eski Mısır'da Nil Vadisi ve Mısır Piramitleri M.Ö. 3000'li yıllarda önemli cazibe merkezleri olmuşlardır. Piramitlerin nasıl inşa edildiğine dair merak duygusu taşıyan ziyaretçiler, aynı zamanda dua etmek için de ziyaretler gerçekleştirmişlerdir (Solmaz, 2019, s. 872).

Modern döneme bakıldığında, ilk kitlesel turizm hareketliliği 17. ve 18. yüzyıllarda toplumun üst sınıf ailelerinin, çocuklarını gelişimleri ve eğitimleri gibi siyasi ve kültürel amaçlarla Grand Tur adı verilen seyahatlere göndermeleri ile gerçekleşmiştir. Sanayi Devrimi'nden sonra ulaşımın kolaylaşması ve maliyetlerin azalması sayesinde orta sınıf da seyahat edebilir hâle gelmiştir. Buharlı araçlar, seyahat süresini azaltmaları bakımından oldukça avantajlıdır. Nitekim buharlı makinelerin icadı, bir yerden bir yere gidebilmek için rüzgâra bağımlı kalmayı sona erdirmiştir. Ayrıca maliyeti azalan seyahatler, yalnızca ayrıcalıklı sınıflarda yer alan bireylerin aktivitesi olmaktan çıkmıştır (Kozak, Evren ve Çakır, s. 2013).

Turizm, genellikle grup veya kitle hâlinde yapılan bir aktivite olarak bilindiği için yalnız seyahat eden bireyleri de anlamak ve onların ihtiyaçlarını karşılamak önemlidir. Wilson'a (2004, s. 39) göre yalnız seyahatlerin temelleri, Kudüs ve Kutsal Topraklar'a gerçekleştirilen hac seyahatlerine kadar dayanmaktadır. Tsaur, Yen ve Chen'e (2010, s. 1037) göre ise günümüzdeki bağımsız seyahatlerin kökleri Grand Tur'a dayanmaktadır. Ancak kadınlar açısından Grand Tur, üst sınıfa mensup olsalar bile işverenleri, aileleri veya eşleri olmadan seyahat etmeleri mümkün olmayan bir hareketlilik olmuştur (Walchester, 2007, s. 15). Grand Tur dönemlerinden itibaren seyahate dair konular gelişmeye başlasa da kadınların söz konusu etkinliklere dahil olmaları, yakın yüzyıllara dek oldukça güç olmuştur. Günümüzdeki kadınların bağımsız seyahat hareketleri ise 18.

yüzyıldan itibaren harekete geçen kadınlardan miras kalmıştır. Birçok kısıtlama artık kadınları seyahat etmekten alıkoyamamıştır ve günümüzde kadınların yalnız seyahatleri artarak devam etmektedir (Hamid vd., 2021, s. 3).

Mcnamara ve Prideaux (2010, s. 253) yalnız seyahat eden kadınları, herhangi bir refakatçileri olmayan ve paket gezi veya tur desteği olmaksızın seyahat eden kadınlar olarak tanımlamışlardır. Ayrıca günümüzde, yalnız seyahat edenler, küresel seyahat pazarının % 11'ini oluştururken, bu bireylerin % 84'ünün yalnız seyahat eden kadınlar olduğu söylenmektedir (Somasiri, Murray ve Dresler, s. 2022). Kadınların yalnız seyahat ederken ise en çok dikkat ettikleri faktörlerden biri kuşkusuz güvenlidir. Seyahat güvenliği, her insan veya toplum için basmakalıp kurallar içermez. Nitekim bir bireyin dış çevreye ilişkin sahip olduğu güvenlik algısı, bireyin kişiliği, yetiştirilme tarzı ve yaşam deneyimi ile doğrudan bağlantılıdır (Zou ve Yu, s. 2022). Dolayısıyla birey, sahip olduğu farklı özelliklere göre farklı güvenlik algılarına sahip olmaktadır. Bir turist için sıradan bir durum, diğer turist için ciddi bir güvenlik kaygısı oluşturabilir. Yalnız gezen kadınların güvenlik algılarını sosyo-psikolojik boyuttan ele almanın, geniş bir perspektif sağlayarak güvende olmaya ilişkin gizli anlamları ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada yalnız gezen kadınlar, bir destinasyona paket tur, grup veya turun parçası olmaksızın tek başına gitmeye karar veren kadınlar olarak ele alınmaktadır. Kadınların kendilerini birer yalnız gezgin olarak tanımlayıp tanımlamadıklarından ziyade, faaliyet biçimleri dikkate alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji çerçevesinde yürütülmüştür. Bu doğrultuda ulaşılan 11 katılımcı ile yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında öncelikle, yalnız seyahat kavramı tartışılmıştır. Daha sonra tarihsel süreç içinde kadınların nasıl yalnız seyahat etmeye nasıl başladıkları ve yalnız seyahat eden kadınların hikâyelerine değinilmiştir. Ardından araştırmanın yöntemi açıklanmış, veriler çözümlenmiş ve bulgular tartışılmıştır. Sonuç bölümünde ise bulgular ışığında araştırmanın nihai durumu değerlendirilmiş ve araştırmanın sonuçları doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yalnız Seyahat Kavramı

Turizmin tanımlanmasında *seyahat* kavramı, önemli bir yer tutar. İnsanların gerçekleştirdiği tüm seyahatler turizm faaliyeti sayılamayacağı için, hangi seyahatlerin turizm hareketliliği yaratabileceği konusuna seyahat amacı ayrımıyla karar verilir (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2014, s. 2). Seyahat amacı veya motivasyonu söz konusu olduğunda ilgili kimi araştırmacılar tarafından, insanları güdüleyen *itici* ve *çekici* faktörlerden söz edilir. İtici ve çekici faktörleri ilk kez tanımlayan Dann (1977, s. 77); turisti tatile istekli hâle getiren kaçış ve nostalji arayışını itici, turistleri belirli bir tatil yerine çeken ve seyahat nesnesinin değerine göre oluşan faktörleri ise çekici faktörler olarak tanımlamıştır (Dann, 1977, s. 186). Prayag ve Ryan (2011, s. 123) ise destinasyonun algılanan imajının ve olanaklarının çekici faktörler olduğunu ifade etmişlerdir. İtici faktörlerin, daha içe yönelik ve fizyolojik faktörlerden kaynaklandığı gözlemlenmiştir (Yousaf, Amin ve Santos, 2018, s. 202). Dolayısıyla turistleri seyahat etmeye yönelten içsel ve psikolojik faktörlerin itici, gidilecek yerin özelliklerinin ise çekici faktörler olduğu görülmektedir.

Seyahat deneyiminin etmenleri konusunda Dann'ın (1977) yaklaşımı, fizyolojik ve psikolojik düzeylerde bir anlayışın, turistlerin neden seyahat ettiğini anlamaya yönelik durumun yegâne açıklayıcısı olduğunu belirtmiştir (Dann, 1977, s. 186). Seyahat davranışını yönlendiren biyolojik ve sosyokültürel iticilerin ardından, seyahat motivasyonunu, hiyerarşik ihtiyaç ve motivasyon seviyeleri aracılığıyla açıklayan çalışmalar da bulunmaktadır. Gezgincilerin seyahat deneyimi düzeyleri ve seyahat motivasyonları arasındaki dinamik ilişkiyi açıklayan yaklaşım ise Pearce ve Lee (2005) tarafından geliştirilen TCP (Seyahat Kariyer Yaklaşımı) modelidir. Çalışmalarında buna bağlı olarak, bireyleri seyahat etmeye güdüleyen 14 faktörü açıklamışlardır. Bu faktörler, en önemliden daha az önemliye doğru aşağıda sıralanmıştır (Pearce ve Lee, 2005, s. 230):

1. Yenilik,
2. Kaçmak/rahatlamak,
3. İlişki (güçlendirmek),
4. Özerklik,

5. Doğa,
6. Kişisel gelişim,
7. Uyarılma,
8. Kendini geliştirme (kişisel gelişim),
9. İlişki (güvenlik),
10. Kendini gerçekleştirme,
11. İzolasyon,
12. Nostalji,
13. Romantizm,
14. Tanınma.

Araştırmanın sonuçlarına göre bu faktörler, bireyleri uzak yerlere seyahat etmeye iten ve gezginlerin karar verme süreçlerini etkileyen motivasyonların belirlenmesinde son derece önemli bir rol oynamaktadırlar. Araştırmada belirlenen en önemli üç seyahat motivasyonu olan kaçış, yenilik ve ilişkilerin gezginlerin seyahat deneyimleri düzeyinden bağımsız olarak çoğu seyahatin ana ve ortak motivasyonu olabileceği kanısına ulaşılmıştır (Pearce ve Lee, 2005, s. 235).

Crompton (1979, s. 415) ise bireyleri seyahat etmeye iten yedi sosyo-psikolojik güdü ve iki kültürel güdüden bahsetmiştir. Ona göre, sosyo-psikolojik güdüler; algılanan sıradan ortamdan kaçış, kendini keşfetme ve değerlendirme, dinlenme, prestij, gerileme, akrabalık ilişkilerinin geliştirilmesi, sosyal etkileşimin kolaylaştırılmasıdır. Kültürel güdüler ise yenilik ve eğitimidir. Çalışmada, güdülerin çok boyutlu olması nedeniyle aynı anda bulunabilecekleri belirtilmiştir. Destinasyon ve seyahat kararlarının genellikle birlikte hareket eden çeşitli motivasyonlarla harekete geçirildiği bilinmektedir (Crompton, 1979, s. 421). Yalnız seyahat ise son yıllarda sıklıkla incelenmeye başlanan bir seyahat alanıdır. Yapılan araştırmalar ile yalnız seyahat eden kişilerin, birlikte seyahat edecekleri kimseyi bulamamalarından dolayı yalnız seyahat eden kişiler olduğuna dair genel kanı yıkılmış, bu bireylerin özel ihtiyaçları ve motivasyonları olan ve çoğu zaman tercihen yalnız seyahat eden bireyler oldukları (Yang, 2021) ortaya konmuştur.

Yalnız turistler, çeşitli araştırmacılar tarafından seyahat amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Cohen'in (1972, s. 168) "araştırmacı" olarak tanımladığı turist tipi yalnız seyahat eden ve seyahatini kendi organize eden, alışılmışın dışına çıkmaya çalışırken ise konaklama ve ulaşım konusunda konfor arayan turistlerdir. Vogt (1976, s. 27) ise yalnız gezginleri "başıboş dolaşan kişiler" olarak tanımlamıştır. Mehmetoğlu (2004, s. 69), turistlerin tipolojisi ile ilgili yaptığı çalışmada; seyahat felsefeleri, seyahat motivasyonları ve kişisel değerleri olmak üzere üç psikografik değişken ortaya koymuştur. Mehmetoğlu (2004) çalışmada, yalnız gezginlerin bireysel yönelimli kişileri temsil ettiğini, grup veya paket turistlerin ise kolektivist yönelimli kişileri temsil ettiğini belirtmiştir. Buna göre yalnız seyahat eden turistler, Mehmetoğlu'nun (2004) incelediği turist tiplerine göre düşük/yüksek bireyci turistler olarak diğer turistlerden ayrılırlar. Örneğin, yüksek derecede bireyci turistler tamamen bağımsız gezginler olarak nitelendirilirken, düşük derecede bireyci turistler küçük gruplar halinde gezmektedirler. Wilson ve Harris (2006, s. 168) ise konuyla ilgili "anlamli seyahat" kavramını ortaya koyarak, yalnız seyahatin insanların hayatlarının anlamli bir parçası olduğunu ve özellikle kadınların bu deneyimler aracılığıyla hayata ve topluma bakış açılarını yeniden gözden geçirdiklerini savunmuştur.

Yalnız seyahat eden turistler çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuşlardır. Yalnız seyahat etme eylemi ise genel olarak manevi bir yolculuk olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde gezginlerin arayışı, seyahat yoluyla zihinsel, fiziksel ve ruhsal bir tatmin duygusu bulmak olarak tanımlanabilir (Hamid vd., 2021, s. 2). Yalnız seyahat etme kültürünün temellerine bakıldığında ise özgürlük arzusunu ve hissini teşvik eden duygusal deneyimlere göre atıldığı düşünülebilir.

Turizmin manevi gereksinimleri karşılama özelliği ve kültürel deneyim kazanma ile olan ilişkisinin haç seyahatlerine kadar uzandığı ve insanların yaşamlarında anlam bulmaya çalışma fikri ile bağlantılı olduğu bilinmektedir. Ancak insan doğasının turizmle olan ilişkisi sadece dini ve ruhsal nedenlerle değil, toplumsal dönüşümlerle de ilgili olmuştur. Örneğin, 1960'larda ABD'de ortaya çıkan farklı kültürel hareketler, yeni bakış açıları ve ruhsal yolculukları beraberinde getirerek dünyayı derinden etkilemiştir. O dönemlerde ortaya çıkan *hippi hareketi*, özgürlük arzusunu teşvik eden davranışlar ve yeni deneyimlerle özellikle gençler üzerinde yaygın bir etkiye sahip olmuştur (Türkatarhan, Toker ve Kozak, s. 2022). 1990'larda ise sırt çantalı gezgin tipolojisi,

araştırmacı gezginin bir karşılığı olarak yaygın şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu turist tipi, uzun süre sırtlarında çantalarıyla birlikte seyahat eden ve bütçesini gözetten turistler olarak tanınmıştır.

Sırt çantalı turist tipolojisi alanyazında sıklıkla tek başına seyahat eden maceracı turistleri tanımlamak için (Weber, 2001; Pomfret, 2006) kullanılsa da günümüzde yalnız turist kavramı, yalnız gezen ve keşfetme duygusunu yalnız yaşamaya çalışan herkesi kapsamaktadır (Pereira ve Silva, 2018, s. 101). Yalnız turistlerin motivasyonları genel olarak birlikte seyahat eden ailelerden ayrılmaktadır, çünkü yalnız gezginler karar vermede daha az kısıtlanırlar, kendi istedikleri biçimde seyahat ederler ve seyahat kararlarını ortak kararlar olarak vermek zorunda değildirler. Dolayısıyla yalnız gezginler ve diğerleri arasında karar alma ile ilgili önemli bir fark olduğu görülmektedir.

Yalnız seyahat etmenin bireye özgürlük tanınmasının büyük bir motivasyon kaynağı olmasının yanı sıra, kendine güven ve kişisel gelişim gibi bireysel nedenler de yalnız gezginler için ana motivasyon kaynaklarıdır (Bianchi, 2021, s. 5). Bu gelişmeler neticesinde yalnız seyahat, günümüzde tüm dünyada önemli bir ilgi alanı hâline gelmiştir. Şekil 1’de dünya çapında yalnız seyahate yönelik ilgi, Google arama verileri aracılığıyla gösterilmektedir.

Şekil 1. Son 5 Yıl İçinde Dünya Geneline Yalnız Seyahat Etme Kavramına Gösterilen İlgi (2019-2024)

Kaynak: Google Trends, 2024.

Dünyada en çok kullanılan arama motorlarından biri olan Google’ın alt özelliği Google Trends, bir kavrama yönelik zaman içindeki ilgi, benzer aramalar ve en çok yapılan aramalara göre sahip olduğu istatistik verilerini görselleştiren bir hizmettir ([http-1](http://1)). Görüldüğü üzere yalnız seyahat etmeye olan ilgi, tüm turizm konularının etkilendiği

pandemi sürecinde (2020) ani bir düşüş yaşamıştır. Fakat genel anlamda ilginin günümüze kadar artış göstererek devam ettiği söylenebilmektedir.

Yalnız seyahat eden turistlerin motivasyon ve ihtiyaçları çeşitli kategorilere ayrılarak incelenmiştir (bkz. Cohen, 1972; Vogt, 1976; Mehmetoglu, 2004). Bu kategorilerden biri de cinsiyetlere dayalı yapılan incelemelerdir. Özel bir yalnız gezgin kategorisi olan yalnız kadın turistler, özellikle toplumsal cinsiyet hususuna bakıldığında çetrefilli bir konudur. Kadınların, toplumda yer bulmaya çalışırken sergiledikleri tüm eylemler kadar yalnız gezileri de tüm dünyayı ilgilendirmektedir. Kadınların seyahatlerini anlamak için konuyu daha derin bir şekilde incelemek, bu çalışma kapsamında gerekli görülmektedir.

1.2. Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler

Kadınların yalnız seyahat etmesi, onlara aile ve toplum tarafından dayatılan seyahat engellerini aşarak çeşitli baskılara direnç göstermeleri, kendilerini yansıtmaları ve kendilerini geliştirmeleri için bir alan sağlar (Jordan ve Gibson, 2005, s. 208). Seyahat, normal şartlarda son derece sosyal bir deneyim olduğu için turistin yalnız kalmak istemeyen biri olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, farklı tüketici tipolojilerinin seyahat ihtiyaçları ve turist davranışının belirleyicileri üzerine daha özel bir ilgi gereklidir. Yalnız seyahat eden kadın gezginlerin bir seyahat ihtiyacı olarak yalnızlık konusunun incelenmesi, gezgin ayırımına ve bu farklı gezgin sınıflandırmaları içindeki gezgin ihtiyaçlarının doğru bir şekilde tanımlanmasına ilişkin içgörüler sağlamaktadır.

Tek başına seyahat deneyimlerindeki farklı karşılaşmaların bir parçası olarak, yalnız seyahat eden kadın gezginler; yemek, konaklama, seyahat rehberliği vb. şekillerde çeşitli hizmet ortamlarıyla karşılaşacaklardır (Somasiri, Murray ve Dresler, 2022, s. 1128). Bu konular doğrudan turizm faaliyetleriyle ilgilidir. Turistik faaliyetleri ve turistik faaliyetler içinde gerçekleşen karşılaşmaları anlamlandırmak adına turistleri anlamak gereklidir. Kadın turistlerin de seyahatlerini anlamaya yönelik çeşitli açıklamalar getirilmiştir. Bond'a (1997) göre kadın gezginler konusunun dört önemli alt bölümü vardır:

1. İş amaçlı seyahat eden kadınlar, büyük bir pazar bölümünü temsil etmektedir. Bu kadınlar, seyahat etmek için bir eşe veya arkadaşına ihtiyaç duymadıkları için bağımsız olarak seyahat ederler.

2. Kadınlar bazen eşleri, akrabaları ya da arkadaşlarıyla tatile çıkar ancak daha çok kendi başlarına gezerler.
3. Yalnızca kadınlara yönelik seyahatler niş seyahatler değil, ana akım hâline gelmiştir. Yalnızca kadınlara yönelik turlar, kadın seyahat pazarının genişleyen bir bölümünü temsil eder.
4. Boşanmış veya dul kadınlar artık evde oturmamaktadır. Tek başlarına, gruplar hâlinde, kızlarıyla, arkadaşlarıyla yola çıkarlar. Bu kadınların çoğu, bir yılda çok sayıda uzun yolculuk yaparlar.

Kadınlar, finansal açıdan kendilerini güvende hissettiklerinde daha çok seyahat ederler (http-2). Dolayısıyla kadınlar, seyahat etmek için herhangi bir kişinin kendilerine eşlik etmesini beklememektelerdir. Günümüzde kadın gezginler, anlaşılması gereken belirli eğilim ve tercihlere sahip, önemli ve büyüyen bir seyahat pazarı bölümüdür. Kadınlar, genel anlamda, kendi kararlarını verme, eylemleri üzerinde kontrol sahibi olma ve yeni insanlarla tanışma olanaklarına sahip oldukları için seyahat etmektedirler. Kadınlar tarafından bağımsız seyahat, bu nedenlerle kişisel gelişimin ve kimlik arayışının bir aracı olarak görülmektedir (Medarić ve Ejupi, 2022, s. 179). Kadınların seyahat motivasyonlarında ortaya çıkan temel anlamlar; deneyim, kaçış, rahatlama, sosyalleşme ve öz saygı olarak da özetlenmiştir (Chiang ve Jogaratnam, 2006, s. 65).

Kadın gezginlerin şu anki seyahat motivasyonlarını ve deneyimlerini anlamak için toplumdaki kadın konusunun tarihsel gelişimini bilmek gereklidir. Kadınlar, doğuda Osmanlı Devleti toprakları dahil olmak üzere çeşitli topraklardan, batıda ise farklı ülkelerden çıkarak yer değiştirme faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Tarihte kadınların yer değiştirme hareketlerinin politik ve sosyal birçok nedeni bulunmaktadır. Çoğu kadının seyahat edebilmek için sosyo-ekonomik ayrıcalıklarından yararlandıkları görülmektedir. Çünkü kadınlar için özgürce seyahat etmek kolay olmamıştır. Aşağıda tarihsel süreçte farklı coğrafyalarda farklı durumlar yaşayarak seyahat eden kadınlardan söz edilecektir.

1.2.1. Toplumsal gelişmeler ışığında kadın gezginler

Kadınların seyahat deneyimlerinde benzeşen ve ayrışan noktalar bulunmaktadır. Fakat bu konuda en önemli nokta kuşkusuz, insan ve nihayetinde kadın haklarındaki gelişmelerin etkisidir. İnsan hakları, dünyada ilk çağlardan itibaren önemli bir tartışma konusu olmuştur. Örneğin, Eski Yunan uygarlığında ilk olarak Sofistler, insan haklarına

dikkat çekmişlerdir. Sofistlere göre insan, en değerli ve en gelişmeye açık varlık olduğundan insanların yaşam standartlarını yükseltecek adımlar atılmalıydı. Sokrates, Platon ve Aristoteles gibi Antik Çağ düşünürleri de insan yaşamıyla ilgili konular üzerinde fikirler üretmişlerdir. Yaşadıkları Eski Yunan devleti demokrasiyi kabullenmiş olsa da bir yandan köleliğin devam ediyor oluşu tezatlık oluşturmuştur. Dolayısıyla insan haklarıyla ilgili konular toplumda gerçek bir karşılık bulamamıştır. Buna rağmen temellerinin o dönemde atıldığı kabul görmektedir (Çüçen, 2003, s. 29-30).

Avrupa’da kilise ve dini etkilerinin baskın olduğu Orta Çağ’a bakıldığında, insanların temel hak ve özgürlüklere sahip oldukları fikri yaygın değildir. Orta Çağ’da Kilise, siyasi iktidardan daha güçlü bir konumdadır. Batı Orta Çağı’nda ekonomik ve sosyal yapı feodalite şeklindedir. Dolayısıyla hak sahipliği de toplumdaki sınıflara göre ayrılmıştır. Feodal toplumlarda kölelik, yerini *serf* kavramına bırakmıştır. Orta Çağ’da serfler, toprak sahiplerine (senyör) çalışan köylülerden oluşmaktadır (Özmen, 2023, s. 149).

Feodalitenin hâkim olduğu bu dönemde, halkı devletin katı kurallarına karşı koruyan ilk yazılı antlaşma “Magna Carta Libertatum” olmuştur. 1215 yılında İngiltere’de imzalanan belge, kraliyetin mutlak hâkimiyetini sınırlayan maddeler içermektedir. Lakin bu antlaşmanın da kölelerden ziyade, özgür insanların haklarını gözetten bir anlayışa sahip olduğu görülmektedir (Çalık, 2017, s. 47). Magna Carta’dan sonraki antlaşmalar da Magna Carta’yı örnek almıştır. Örneğin, 1628 yılında yayımlanan Haklar Dilekçesi de Magna Carta’yı kaynak almıştır. Haklar Dilekçesi’nde amaç; krala, yetkilerinin sınırları olduğunu hatırlatmaktır (Çakmak, 2007, s. 728).

“Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik” sloganıyla harekete eden burjuva sınıfı, 1789 yılında köylülerin de desteğini alarak Fransız Devrimi’ni gerçekleştirmiştir. Daha sonra yayımlanan Fransız “İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi” ise insanların sadece doğdukları için birtakım haklara sahip olduğunu kuşkusuz olarak kabul eder (Şahingöz, 2022, s. 94). Fransız Devrimi, dönemine göre oldukça ileri bir adım olsa da eşitsizlikler bulundurmaktadır. Devrime karşı tarafsız bir tutum benimseyen kadınlar, erkeklerle denk görülmemiştir. Anlaşılmaktadır ki, insanoğluna atfedilen kötü özellikler, o dönemde bilhassa kadınlara yöneltilmiştir. İnsanlık ileri adımlar atarken, kadınlar daima geride bırakılmıştır. Hatta 1793 yılında kadınların kurduğu siyasi kulüpler kapatılırken

“Kadınların siyasal haklarını kullanmaları olanaklı değildir.” ifadesi kullanılmıştır (Çakmak, 2007, s. 730).

Martin Luther’in öncülüğü ile Avrupa’da reformlar gerçekleştirilmiş, kilisenin ağır baskısı azaltılmıştır. Bu bağlamda Rönesans da insanı temel alan dönemin kapılarını açmıştır. 18. yüzyıl ise Aydınlanma Dönemi’ne girer. Akabinde sanayi devrimini başlatmış, buharlı gemi ve trenler icat edilmiştir. Zamanla insanlar, temel özgürlük haklarını egemen güçlere karşı savunmaya başlamıştır. Ulaşımın kolaylaşması sayesinde seyahat faaliyetleri artmıştır (Çüçen, 2003, s. 30).

Batı’da İkinci Dünya Savaşı esnasında erkeklerin savaşa gitmeleri, kadınların gerekli işleri yapabilmesi ve çalışma hayatına girebilmeleri konusunda önemlidir. Erkeklerin cephelerden dönmesi ve kadınların işlerini bırakmak istememeleri ise toplumsal bir sorun yaratmıştır. Fakat bu dönemde, kreş ve yuvaların kapatılması gibi kadınları caydırma üzerine izlenen birkaç politika neticesinde kadınlar iş hayatından dışlanmıştır (Toprakçı Alp, 2019, s. 95). Batılı kadınların hane dışında seyahat vb. aktivitelerde bulunmaları ise Doğu’da olduğu gibi uygun değildi. Ancak bu durum 19. yüzyılda Batı’da değişirken, Doğu’da uygulanmaya devam etmiştir (http-3).

Osmanlı Devleti topraklarına bakıldığında, İslam hukuku gereğince kadının mahremi ya da kocası olmadan uzun yolculuğa çıkması yasaklanmıştır. Fakat hac hususunda kadın, seferi olmayacak şekilde Mekke’ye yakın bulunuyorsa, kocasının bu seyahate engel olma hakkı yoktur. Seferi olma durumu oluştuğunda ise yanında mahremi bulunduğu durumlarda yine engel olamamaktadır. Fakat kadın, evine dönene kadar kocasından nafaka alamamaktadır (O. Şahin, 2019, s. 362). Kadınların “ikinci sınıf insan” olma durumundan dolayı seyahat özgürlüklerinin olmadığı anlaşılmaktadır. Sosyal anlamda kadın-erkek ilişkileri baş belirleyicidir. Kadınlar, uzun süre boyunca baskı ve zorunluluklara tabi tutulmuştur (Yapar Gönenç, 2012, s. 74). Osmanlı dönemi, ataerkil yapısı nedeniyle kadını birtakım insani haklarından mahrum bırakırken, Tanzimat hareketi, Osmanlı kadınının önemli ölçüde haklarını arama yoluna girdiği dönem olmuştur. Kadınlar eğitim almaya başlamış, çalışma hayatına önemli ölçüde katılmışlardır (Koçak, 2020, s. 489).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise Halide Edip Adıvar gibi yazarlar hem çalışmaları hem düzenledikleri mitingler gibi faaliyetler ile kadınların hak arayışına

destek olmuşlardır. Nezihe Muhiddin, 1923 yılında “Kadınlar Halk Fırkası”nı kurarak, kadınların sosyal statüsünü artırmak için girişimlerde bulunmuştur. Bu örgütlenme hareketi başarısız olunca ise 1924 yılında “Türk Kadın Birliği” kurulmuştur. 1945 yılında Çok Partili Hayata Geçiş ile kadınlar, sosyal ve siyasi hayata daha aktif katılım göstermeye başlamışlardır. Fakat bu dönemde de verilen bu ideolojik savaş, ataerkil yapıyı derinden sarsamamıştır (Toprakçı Alp, 2019, s. 95-96).

1980 sonrasında dünyada hâkim olmaya başlayan neo-liberal düşünce, bireycilik vurgusunu yapılandırmıştır. Devlet müdahalesini azaltıp, bireysel özgürlükleri artırmayı hedefleyen bu düşünce, Türkiye Cumhuriyeti’nde de kendini göstermiştir. 1980 sonrasında feminizm akımı doğmuş, tüm dünyada kadın eylemleri artış göstermeye başlamıştır. Kadınlar, toplum içinde kendi rollerini ideolojik, etnik, sosyolojik ve dinsel bakımdan belirleme yoluna önemli adımlarla girmişlerdir (Özügürlü, 2012, s. 138). Aşağıda, tarihsel sıralamayla, Osmanlı ve Batı topraklarından yurt dışına çıkarak çeşitli faaliyetlerde bulunan kadınların hikâyelerinden bahsedilecektir.

1.2.2. Osmanlı Dönemi’nde kadın gezginler

Osmanlı Devleti, 19. yüzyıl itibarıyla dünyanın farklı yerlerinden ziyaretçiler için büyük bir çekicilik merkezi olmaya başlamıştır. Tüm dünyada seyahat faaliyetleri artarken, Osmanlı yönetimi de çeşitli politikalar aracılığıyla kendi topraklarında seyahat faaliyetlerini desteklemiştir (Koçer, 2020, s. 339). Osmanlı topraklarına dışardan seyahat faaliyetleri artmaya başlasa da Osmanlı vatandaşlarının yurtdışına seyahat etmesi kolay olmamıştır. En başta Osmanlı vatandaşları, ülke içinde bir yerden bir yere gidebilmek için “mürur tezkeresi” ismindeki belgeye sahip olmak zorundaydılar (Sezer, 2003, s. 107). Özellikle kadınlar, ekonomik ve sosyal birtakım haklara sahip olmadıkları için seyahat etmekten de mahrum kalmışlardır.

Kadınların seyahat etkinliklerinden söz edebilmek için öncelikle kadın haklarının gelişimini izlemek gerekir. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı, Osmanlı Devleti için Batılı anlamda modernleşme ve reform hareketliliği demektir. 18. yüzyılda zayıflayan Osmanlı yönetimi, Batılılaşmayı, ülkeyi içinde bulunduğu durumdan kurtaracak bir çıkış yolu olarak görmüştür. Yönetim, dünyadaki gelişmeleri takip etmek gerektiği düşüncesini benimsemiştir. Tanzimat döneminin başlamasıyla askeri ve politik alanlarda olduğu gibi toplumsal alanlarda da çeşitli yenilikler benimsenmiştir. Bu dönemde ayrıca kadın hakları konuları konuşulmaya başlanmıştır. Tanzimat

düzenlemeleri içinde doğrudan yer almasa da kadınların eşitliği, eğitimi gibi konular sözlü olarak tartışılmaya başlanmıştır (Gülsevin Ersöz, 2020, s. 226). Fakat esasen kadın haklarıyla ilgili çalışmalar, II. Meşrutiyet'ten sonra yoğunlaşmıştır (Avcı, 2016, s. 226).

Tanzimat Dönemi itibariyle Türk kadınının ilk resmî mesleği öğretmenlik olmuştur. Ayrıca kadınlar, siyasetle de oldukça ilgilenmişlerdir (Avcı, 2016, s. 230). II. Meşrutiyet döneminden sonra kadınlar yalnızca öğretmenlik değil, farklı meslek dallarına da yönelmişlerdir. Bu bağlamda 1908-1935 yılları kadın çalışmalarının en yoğun olduğu yıllardır. Kadınlar, bu dönemde hayır işlerine yönelik derneklerde yer alma, yazarlık vb. pek çok farklı alana dahil olmuşlardır (Aydın, 2015, s. 87).

İttihat ve Terakki Cemiyeti, kadınların toplumu ilgilendiren konularda yer almaları bakımından çalışmalarda bulunmuşlardır. İttihatçılar, milliyetçi yaklaşıma sahiplerdi. Bundan dolayı “Türk kadınının gelişmesi” konusuna özellikle değindikleri görülmektedir. II. Meşrutiyet Dönemi kadınları da erkeklerle eşit haklara sahip olmak için uğraşmışlardır. Kadınlar bu dönemde çalışma hayatının birer parçası olmaya başlamışlardır (Özkiş ve Arslanel, 2011, s. 4). Örneğin, Birinci Dünya Savaşı'nda erkekler cepheye gittiği için boş kalan memur kadrolarında kadınlar yer almışlardır. Ayrıca kadınlara sekreterlik vb. eğitimlere katılma olanağı sağlanmıştır (Gülsevin Ersöz, 2020, s. 230). Zamanla kadınların toplumda farklı konumlarda yer almaya başlamaları sayesinde seyahat anlamında da gelişmeler yaşamışlardır. Osmanlı'dan çıkarak farklı topraklara seyahat eden kadınların hikâyelerine bu bölümde değinilecektir.

1.2.2.1. Selma Rıza (1872-1931)

Osmanlı'da kadın hakları konusuna dikkat çekmek isteyen ve bu konuda çeşitli girişimleri bulunan kadınlar mevcuttur. Kimi kadınlar, çeşitli nedenlerle farklı topraklara kaçmışlardır. Örneğin, Selma Rıza, iyi eğitim almış bir Türk kadınıdır. Kendisi ailesinden gizlice, Jön Türklerin bir üyesi olan ağabeyi Ahmet Rıza'nın yaşadığı yere, Paris'e kaçmıştır. Daha sonra Selma Rıza'nın, İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne üye olan tek kadın olduğu bilinmektedir. Paris'te gazetecilik yapmış, bu sayede *ilk Türk kadın gazeteci* olarak kabul edilmiştir (Doğan ve Metintaş, 2017, s. 105). Sosyoloji alanında çalışan ilk kadınlardan biri de olan Selma Rıza, “sosyal açıdan kadın” gibi konular üzerinde çalışmıştır (Naymansoy, 2009, s. 140).

1.2.2.2. Halide Edip (1882-1964)

Cumhuriyet Dönemi'nin ilk kadın roman yazarı ve ilk kadın profesörü olan Halide Edip, büyük başarılarla imza atmış bir Türk kadınıdır. Halide Edip, Kurtuluş Savaşı'nda önemli bir mücadele de vermiştir. Üsküdar Amerikan Kız Koleji'nde çok çeşitli konularda eğitim almıştır. Okulun eğitim anlayışının, feminist bir eğilime sahip olduğu bilinmektedir (Yılmaz, 2013, s. 121). Halide Edip'in yazılarında ve hayatında bunun sonuçlarını görmek mümkündür. 1901 yılında Amerikan Koleji'ni bitiren Halide Edip için 1908-1918 yılları arasındaki dönem; okuma, yazma, kendini geliştirme ve yazarlığa adım atma süreçleridir. 1920 yılında ise Mustafa Kemal ile Milli Mücadele'ye katılmıştır. Aynı dönemlerde siyasi yazılar yazmaya başlamıştır. Daha sonra yaşanan anlaşmazlıklar neticesinde, eşi ile yurdunu geride bırakarak Avrupa'ya gitmiştir. Atatürk'ün vefatından sonra geri dönmüş ve yeniden siyasetle ilgilenmiştir (Tarhan, 2020, s. 392).

1.2.2.3. Zeynep Hanım (1884-1923) ve Melek Hanım (1886-1968)

Hatice Zinnur Hanım (1884-1923) ve Nuriye Hanım (1886-1968), “Harem'den Avrupa'ya Kaçan Osmanlı Kadınları” olarak da bilinen, Osmanlı'daki evlerinden Avrupa'ya kadar uzanan maceranın başrolü olan iki kız kardeştir. Hatice Zinnur ve Nuriye, *Zeyneb Hanım* (Hatice Zinnur) ve Melek Hanım (Nuriye) olarak değişen isimleriyle Pierre Loti'nin 1906 yılında yayımladığı *Les Désenchantées* kitabında kahraman olmuşlardır. Günümüzde isimleri yaygın olarak Zeynep ve Melek Hanım olarak bilinmektedir. İki kız kardeş, varlıklı bir ailede büyüyen ve çok iyi eğitimler alan üst sınıf mensubu kadınlardır. Dönemindeki yönetimin baskılarından uzaklaşmak isteyen Zeynep Hanım, kardeşini yanına alarak Avrupa'ya kaçmıştır. Zeynep Hanım'ın izlenimleri ve anılarını içeren “A Turkish Woman's European Impressions-Bir Türk Kadınının Avrupa İzlenimleri” isimli kitabı 1913 yılında Londra'da yayımlanmıştır. (Çoban Döşkaya, 2017, s. 1899-1900).

Zeynep Hanım, asi karakterli; ne dönemindeki kadın giysilerini beğenen veya kendine yakıştıran ne de kadınlara yönelik “iyi eş, iyi anne” algısına uymak isteyen bir kadındır. Öyle ki, bazı kaynaklara göre hamileyken eşinden kaçmış ve Avrupa'da doğurduğu kızını kardeşi Melek'e emanet etmiştir (Timuroğlu Bozkurt, 2018, s. 75). Dolayısıyla sahip olduğu toplumdan kendini dışladığı veya toplum tarafından dışlandığı görülmektedir. Zeynep Hanım, genç kızlara özel “beyaz akşam yemeği” düzenlemesiyle de asi karakterini göstermiştir. Bu yemek organizasyonlarının teması ise katılan herkesin

istediği beyaz kıyafetleri giymesidir. Ayrıca yazılarında padişaha yönelik yaptığı eleştirilerinden dolayı suçlanmıştır (Ezer, 2004, s. 63).

Zeynep Hanım, Fransa'ya, büyük umutlarla göç etmiştir. Daha sonra İngiltere'de de yaşamıştır. Avrupa'yı gezerken ülkelerin geleneklerini, günlük yaşamlarını ve değerlerini yorumlamıştır. Fakat yazılarında, Avrupa'ya karşı gittikçe güçlenen bir hayal kırıklığı göze çarpmaktadır. Öyle ki, Avrupa'da olmak kendisine hayal kırıklığı yaşatmıştır. Fakat kendi ülkesine de dönmek istemediği için bulunduğu hiçbir yerde aradığı mutluluğu bulamadığı söylenmektedir. Melek Hanım da doğduğu yerdeki adetlere ve yaşantıya yönelik pek çok eleştiride bulunur. Fakat onun gittiği yerde mutlu olduğu anlaşılmaktadır. Melek Hanım Türk kadının özgürce seyahat edemediğine de değinir. Kendisi ablasının aksine Avrupa'da varlıklı ve mutlu bir hayat sürdürmüştür (Çoban Döşkaya, 2017, s. 1918).

1.2.2.4. Sabiha Sertel (1895-1968)

Sabiha Sertel, bilinen ilk Türk kadın yazarlardan biridir. Columbia Üniversitesi'nde sosyoloji öğrenimi gören Sertel, eşiyle birlikte Amerika'da yaşamıştır. Daha sonra İstanbul'a gelmiş, fakat burada yaşadığı birtakım siyasi sorunlar nedeniyle Fransa, Amerika ve Rusya'ya gitmiştir. Ülkesine dönmesine izin verilmediği için Bakü'de vefat etmiştir (Naymansoy, 2009, s. 142).

1.2.2.5. Selma Ekrem (1902-1986)

Zeynep Hanım'a nazaran yazılarında daha basit ve nahif bir üslup takınan Selma Ekrem (Ezer, 2004, s. 63), Namık Kemal'in torunudur. Kendisini, yazılarında, Batılılaşmış bir ailede yetişen iyi eğitim almış bir kadın olarak tanımlamaktadır. Selma Ekrem, Osmanlı'nın en üst düzey ailelerinden birine mensuptur (Arslan, 2018, s. 34). Babası vali olan Ekrem, görev nedeniyle küçük yaşlarda "Osmanlı Şark"ını (Kudüs, Beyrut, Gazze, Yafa ve Berussebi) gezmiştir. Amerikalı kadınların haklarına yönelik çabalarından oldukça etkilenen Ekrem, Doğulu kadınlara uygulanan baskıcı kuralları, Batı'ya doğru hareketini meşrulaştırmak için kullanmıştır. Amerika'ya duyduğu hayranlık nedeniyle 22 yaşındayken oraya tek başına giden Ekrem, orada yazar olarak çalışmaya başlamıştır (Wallinger, 2016, s. 128).

Anlaşılabileceği üzere, Osmanlı kadınlarının birtakım sosyal haklar kazanmaya başlamaları neticesinde başardıkları farklı kulvarlarda, farklı işler vardır. Batıyı sahip olacakları haklar anlamında bir kurtuluş olarak görmüşlerdir. Bir kısmı, topraklarından

uzak olsalar da oralarda yaşayan kadınların eğitimi için çalışmaya devam etmişlerdir. Ayrıca kadınlar artık kendi başlarına da seyahat etmeye başlamış, bu hususta birçok ilke imza atmışlardır. Bu bağlamda Batılı kadınların hikâyelerinden de söz etmek gereklidir.

1.2.3. Batı dünyasında kadın gezginler

Osmanlı kadınlarının daha iyi bir yaşam sürdürme isteği, hayatlarını korumak ve birtakım haklardan faydalanmak gibi sebeplerle yurt dışına çıktığı görülürken; Batılı kadınların merak, yeni yerler görme ve ilklere imza atma isteği gibi nedenlerle farklı yerlere gidip birtakım maceralara atıldıkları görülmektedir. Aşağıda Batılı kadınların bu maceralarına yer verilmektedir.

1.2.3.1. Sophie von La Roche (1730-1807)

Sophie von La Roche, 13 çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Çeşitli kitaplar yazmış olan bir roman yazarıdır. 1784'te İsviçre'ye gitmiştir ve üç yıl sonra kızı için eve yolladığı mektupları bir araya getirerek bir kitap yayımlamıştır. Seyahatleri sırasında ünlüleri arayıp onlarla röportaj yapmak gibi bir huya da sahiptir. 1785'te Paris ve Bordeaux'ye seyahat etmiş ve bu yolculuktan kalan mektupları da yayımlamıştır (Robertson, 1932, s. 197).

1.2.3.2. Jeanne Baret (1740-1807)

Fransız kadın Jeanne Baret, 1776 yılında *dünyanın çevresini dolaşan ilk kadın* olarak tarihe geçmiştir. Doktor ve kraliyetin doğa bilimcisi olan Philibert Commerson'un seyahatine, erkek kılığına girerek ve Jean Baret ismiyle, kişisel uşağı ve botanik asistanı olarak katılmıştır. Şüphelere rağmen, Fransız gemileri dünyanın yarısını dolaşana kadar Baret'in kadın olduğu anlaşılmamıştır. Fakat Philibert Commerson'un, kendisinin bir kadın olduğunu bildiği bilinmektedir. Baret'in erkek kılığına girmesinin nedeni ise Fransız yasalarının bir kadının gemide görev yapmasını yasaklamış olmasıdır. Kadınlar normalde giremedikleri yerlere girmek istediklerinde erkek kıyafetleri giymişlerdir. Baret'in yolculuğu ve keşif hikayesi, çeşitli mürettebat üyeleri tarafından tutulan günlüklerde geçmektedir (Schiebinger, 2003).

1.2.3.3. Hester Stanhope (1776-1839)

Maceralarla dolu hayatına İngiltere'de gözlerini açan Stanhope, 1803 yılında dayısı ile yaşamaya başlamıştır. Onun sekreterliğini yapmış, o vefat ettikten sonra ise yüklü bir emekli maaşı almıştır. Bu gelir ise ona seyahat özgürlüğü kazandırmıştır. 1809 yılında evlenmeyi planladığı General John Moore'un savaşta vefat etmesi neticesinde ise

Stanhope, 1810 yılında İngiltere'den ayrılarak Orta Doğu bölgesinde, Osmanlı da dahil olmak üzere pek çok yere seyahat etmiştir. Malta yolculuğunda Michael Bruce ile tanışmış ve ona âşık olmuştur. Daha sonra İstanbul'a gelmişlerdir. Birlikte Kutsal Topraklara ve Lübnan'a gitmişlerdir.

Stanhope'un gittiği tüm yerlerde saygı gördüğü bilinmektedir. Hem bu ilgi hem de Palmira Antik Kenti'ne ulaşmak için çölü geçen ilk Avrupalı kadın olma fikri gibi nedenler onu cezbetmiştir. Bedeviler ile Palmira'ya giren Stanhope, bölge halkı tarafından "Çölün Kraliçesi" olarak adlandırılmıştır. Bruce ile 1813'te ayrılan Stanhope, Suriye'de kalmıştır. Bruce'un babasından gelen gelir kesildiğinde seyahat etmesi güç hâle gelmiştir. Lübnan'a yerleşmiş ve hizmetlileriyle beraber burada yaşamaya devam etmiştir (http-4).

1.2.3.4. Ida Pfeiffer (1797-1858)

"Çocukluğumdan beri dünyayı görmek en büyük arzumdur. Ne zaman bir seyahat arabası görsem, istemsiz olarak olduğum yerde durur; onları izlerdim. Gördükleri yerleri hayal eder onları kıskanırdım" sözleriyle seyahat etmeye dair tutkusunu ifade eden Ida Pfeiffer, 19. yüzyılın en bilinen kadın gezginlerinden biridir. Beş yaşındayken babasıyla Filistin ve Mısır'ı gezmesinin, onun bu hislerini etkilediği düşünülebilir. Kocasının vefatından sonra, ondan kalan parayla ilk seyahatini gerçekleştirmiştir. Viyana'dan İstanbul'a, Beyrut, Kudüs, Şam, İskenderiye ve Kahire dahil olmak üzere birçok yere seyahat etmiştir. Katolik olmasından dolayı Viyana'da da bulunan Pfeiffer, oradaki deneyimlerini "Viyanalı Bir Kadının Kutsal Topraklara Yolculuğu" isimli kitabında aktarmıştır (http-5).

Pfeiffer, 1846 yılında tek başına Rio de Janeiro'ya gitmiştir. Daha sonra Şili'ye, Tahiti'ye, oradan Makao, Hong Kong, Guangzhou gibi şehirleri gezdiği Çin'e geçmiştir. Çin'den Hindistan'a yolculuk etmiştir. 32.000 km karada, 240.000 km denizde olacak şekilde gezen Pfeiffer, "Bir Kadının Dünya Etrafındaki Yolculuğu" adlı kitabında bu cesur yolculuğunu anlatmıştır. Gezilerini tek başına gerçekleştiren Ida, dünyada herkesin bir sonraki rotasının neresi olacağını merak ettiği ünlü bir gezgin olmuştur (Heidhues, 2004, s. 292)

1.2.3.5. Mary Adelaide Walker (1820-1905)

Mary Adelaide Walker, hem ressam ve yazarlığı hem de Balkanlara gerçekleştirdiği seyahatler ile bilinen bir gezgindir. 1820'de Londra'da doğan

maceraperest Mary Adelaide Curtis, 1862'de İstanbul'da Pera cemaati üyesi olan Richard Walker'la evliliği neticesinde Walker soyadını almıştır. Walker, uzun yıllar Osmanlı'da yaşamıştır. Seyahat deneyimlerini ise çizerek kitap hâline getirmiştir. Kardeşinin rahiplik görevi için Selanik'e gitmiş, buradan hareketle birkaç arkadaşıyla beraber Makedonya sınırındaki Arnavutluk göllerini gezmiştir. Makedonya, Girit ve Midilli'yi gezen ve bu gezilerini *Old Tracks and New Landmarks*'ta (*Eski Yollar, Yeni Yerler*) kitabında aktaran Walker, aynı zamanda Paris'te sanat eğitimi almıştır (Ağırbaş, 2019).

1.2.3.6. Isabella Bird (1831-1904)

Isabella Bird, 1894'te yanındaki iki kamerayla Doğu Asya'ya doğru yola çıkmıştır. Sonraki üç yıl boyunca Kore, Japonya, Mançurya, Sibirya ve Çin'i dolaşp bu ülkeleri ve insanları fotoğraflamıştır. Bird, seyahatlerine Kore'ye yaptığı dört ziyaretin ilkiyle başladı. Güneydeki Fusan limanından başkent Seul'e ve kuzeyde Rusya ile sınır topluluklarına kadar yarımada boyunca yoğun bir şekilde seyahat etmiştir. Çin-Japon Savaşı'nın patlak vermesiyle Bird, Pekin'deki seyahati esnasında İngiliz Elçiliği'ne sığınmıştır. Durum yatıştıktan sonra tekrar Kore'ye, Japonya'ya ve Şangay'a seyahat etmiş, büyük bir tutkusu haline gelen fotoğrafçılığa devam etmiştir. (Gartlan, 2011, s. 17-18).

1.2.3.7. Edith Durham (1863-1944)

Edith Durham; Arnavutlar, Bulgarlar, Sırlar, Makedonlar ve Karadağ gibi Balkan ülkelerini gezmiş ve gezilerini kâğıda dökmüş bir gezgindir. Durham'ın 14 farklı dergide basılan 24 yazısı, bölgedeki sosyopolitik olaylar için de birer kaynak olmuştur. Bir kadın olarak, erkeklerin giremediği alanlara da girmiştir. Öte yandan erkeklerin siyaset ve diplomasi dünyasına da kabul edilmiştir. Bu yönlerden seyahatleri ve yazıları önem taşımaktadır (Tanner, 2014, s. 125-126).

1.2.3.8. Nellie Bly (1864-1922)

Nellie Bly, altı yaşındayken babasını kaybetmesiyle finansal olarak geçiminde zorluk çekmeye başlamıştır. Daha sonra Pittsburgh'e taşınarak, orada gazetecilik kariyerine başlamıştır. Bly, Blackwell Adası'nda yer alan kadın akıl hastanesine, işle ilgili görevlendirilmesi doğrultusunda, akıl hastası kılığına girerek birkaç gün geçirmiştir. "80 Günde Devr-i Alem" kitabını okuyup çok etkilenen Bly, bu geziyi gerçekleştiren ilk kişi olmak için gazete editörüne teklifte bulunmuştur. 1889'da kendi isteğiyle 72 gün gibi rekor bir sürede tamamladığı dünya çapındaki geziyi gerçekleştirmiştir (http-6).

1.2.3.9. Gertrude Bell (1868-1926)

Gertrude Bell, 1868’de İngiltere’de dünyaya gelmiştir. Bell, aynı zamanda Oxford Üniversitesi’ne girmeyi başaran ilk kadın olmuştur. Okuduğu “Modern Tarih” bölümünü ise birincilikle bitirmiştir. Dağcılık, fotoğrafçılık ve arkeoloji gibi çeşitli alanlarda çalışmaları olmuştur. Bell’in seyyah kimliği ise oldukça dikkat çekicidir. Öncelikle 1893 yılında Romanya’da sınır ötesi gezilerine başlamış, daha sonra pek çok Avrupa ülkesini de gezmiştir. 1899 yılında Anadolu’ya gerçekleştirdiği seyahatler olduğu bilinmektedir. Bu dönemde Çanakkale’yi, Bursa’yı ve İstanbul’u gezmiştir. 1905 yılında tekrar Türkiye’ye gelmiş ve İskenderun, Osmaniye, Adana, Mersin, Konya, Eskişehir ve İstanbul başta olmak üzere birçok yeri gezmiştir. 1907, 1909 ve 1911 yıllarında tekrar tekrar gerçekleştirdiği Türkiye ziyaretlerinde ise daha çok yeri gezdiği bilinmektedir (Okul ve Erbay Aslıtürk, 2018).

1.2.3.10. Beatrix Bulstrode (1869-1951)

Seyyah, gazeteci ve fotoğrafçı Beatrix Bulstrode, en çok Kuzey Çin ve Moğolistan seyahatleriyle tanınmaktadır. 1913’te Kuzey Çin ve Moğolistan’daki deneyimlerine dayanarak “A Tour of Mongolia” kitabında bir seyahat anlatımı yapmıştır. Bulstrode’un Moğolistan Turu isimli kitabının önemi ise yirminci yüzyılın başlarında, Moğolistan’ı bir kadının bakış açısıyla anlatan ve Batılı erkek seyahat partnerlerinin ikincil bir rol üstlendiği tek anlatı olmasıdır (Marzluf, 2018).

1.2.3.11. Annie Londonderry (1870-1947)

Dünyayı bisikletle dolaşan ilk kadın Annie Londonderry’nin asıl adı Annie Cohen Kophovsky’dır. Yahudi olan Kophovsky, beş yaşındayken ailesiyle birlikte Letonya’dan Massachusetts’e göç etmiştir. On yedi yaşında ebeveynlerini kaybetmiş, on sekiz yaşındayken Max Kophovsky adında bir seyyar satıcıyla evlenmiştir. Yirmi dört yaşındayken kocasını ve üç çocuğunu bırakıp imkansız başarmak için Boston’dan yola çıkmıştır. Hayali ise bisikletle dünyayı dolaşmaktır. Daha önce hiç bisiklete binmemiş olan Londonderry, bunu sadece birkaç gün içinde öğrenmiştir. Yolculuğuna başlamadan önce adını Annie Londonderry olarak değiştirmiştir. New Hampshire’daki Lithia Spring Water şirketi, bisikletine bir reklam tabelası asması için ona yüz dolar ödemiştir. (Lopez, 2020).

1894 yılının Haziran ayında Annie’nin gezisi resmen başlamıştır. New York’a sekiz günde ulaşmış, ancak Eylül 1894’e kadar Chicago’ya ulaşamamıştır. Londonderry, ağır

kıyafetlerini kısa sürede pantolonla değişmiş ve bisikletini çok daha hafif bir bisikletle değiştirmiştir. Atlantik üzerinden gemiyle Avrupa'ya, Orta Doğu'ya ve Asya'ya seyahat ederek çeşitli yerlerde durmuş ve kısa bisiklet gösterileri yapmıştır (Lopez, 2020).

1.2.3.12. Amelia Earhart (1897-1937)

Amelia Mary Earhart, 1897 yılında ABD'de dünyaya gelmiştir. Earhart'ın annesi, çocuklarını "sevimli küçük kızlar" olarak yetiştirmeye inanmamıştır. Earhart'ın çocukluğu, uzun saatler boyunca kardeşiyle oynayarak, ağaçlara tırmanarak, tüfikle fare avlayarak ve karlı kışlarda kızığıyla yokuş aşağı kaymakla geçmiştir. Earhart, mezun olduktan sonra gelecekteki kariyerine ilişkin olasılıkları araştırmaya devam ederek; film yapımcılığı, hukuk, reklamcılık, yönetim ve mühendislik gibi erkek egemen alanlardaki başarılı kadınlarla ilgili gazete kupürlerinden oluşan bir not defteri tutmuştur.

Babasıyla beraber 1920'de, ilk kez uçağa bindiği havaalanını ziyaret etmiştir. Bu yolculuk onun hayatını sonsuza dek değiştirmiştir. Bu duygularını: "yerden iki ya da üç yüz metre yükseldiğimde uçmam gerektiğini biliyordum." sözüyle ifade etmiştir. İlk uçuşundan altı ay sonra ikinci el, parlak sarı bir uçak satın almıştır. 22 Ekim 1922'de ise uçağını 4200 kilometre yüksekliğe uçurarak kadın pilotlar arasında dünya yükseklik rekorunu kırmıştır. Daha sonra Earhart ilk yalnız uzun uçuşuna çıkmış ve Kuzey Amerika'yı tek başına geçip geri dönen ilk kadın olmuştur. Zamanla pek çok farklı yere uçuşlar gerçekteşirmiştir ([http-7](http://7)).

Göröldüğü üzere kadınların seyahatleriyle ilgili konuların birleştirici noktası güvenlidir. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında seyahat güvenliğinin çerçevesini belirlemek gerekmektedir. Aşağıda seyahat güvenliği konusu, alt başlıklarıyla birlikte incelenecektir.

1.3. Seyahat Güvenliği

Seyahat, artık küreselleşmiş dünyada yaşayan insanların gereksinimlerinden biri hâline gelmiştir. Son yıllarda dünya genelinde gelişip büyüyen turizm sektörü, genel olarak yer değiştirme hareketlerini kapsamaktadır. Turizm hareketliliğinin insanlara sağladığı pek çok fayda olduğu bilinmekle birlikte, çeşitli tehlike ve sorunlara da zemin hazırlayabilmektedir. Turizm faaliyetlerine katılan birey, yeni insanlarla tanışıp yeni yerlere gitmektedir ve bu durum, çeşitli güvenlik sorunlarına yol açabilir. İnsanları bir topluluk hâlinde bir arada yaşamaya motive eden nedenlerin başında güvenlik ihtiyacı

bulunur. Güvenlik ihtiyacı, yaşamı sürdürebilmek için gereken fizyolojik ihtiyaçlardan sonra insanlar için en önemli unsurdur. Güvenlik ihtiyacı, insanların toplu yerleşik hayata geçmelerindeki en önemli nedenlerdendir ve insanın kendini her alanda ve her anlamda güvende hissetmesi anlamına gelmektedir (Toker ve Emir, 2020, s. 7).

Emniyet ve güvenlik, seyahat ve turizm için her zaman vazgeçilmez bir koşul olmuştur. Son otuz yılda dünyada pek çok büyük değişim yaşanmıştır. Terör eylemleri, yerel savaşlar, doğal afetler, salgın hastalıklar ve pandemiler nedeniyle güvenlik önemli ölçüde azalmıştır.

Turizm sektörü, 1950’li yıllar itibarıyla kitle turizmi hâlini almıştır. Bu duruma; gelişmiş ülkelerde kişisel gelirlerin ve boş zamanın büyümesi, gelişmekte olan ülkeler için turizmin, ekonomik kalkınma stratejilerinin bir parçası hâline gelmesi ve ulaşımın gelişmesi gibi konuların sebep olduğu söylenebilir. Bu nedenlerden dolayı, turizmin kendisi dünya ekonomisindeki en büyük endüstrilerden biri hâline geldikçe, emniyet ve güvenlik konuları da giderek daha büyük bir önem kazanmıştır (Kovari ve Zimanyi, 2011, s. 59). “Turizm güvenliği” fenomeninin ise suç, terör ve savaş gibi güvenlikle doğrudan ilgili faktörlerin yanı sıra; turizm talebi, suçlu motivasyonu, kurban davranışı, fırsat ve destinasyon gibi bileşenlerin birlikte incelenmesi anlamına geldiği söylenebilir (Mansfeld ve Pizam, 2011, s. 2).

Turizmde güvenliği sağlamak, sadece ulusal bir sorumluluk olarak değil, küresel bir sorumluluk alanı olarak görülmesi ve tüm ülkelerin ilgilenmesi gereken bir konudur. Her an, dünyadaki herhangi bir turist destinasyonunda bir suç veya şiddet eylemi gerçekleşmektedir. Turizm ise bu tarz durumlara karşı son derece savunmasız durumdadır (Toker ve Emir, 2020, s. 10). Benzer olumsuz durumların sıklıkla yaşandığı yerlerin, seyahat tercihi veya çekiciliği bakımından değer kaybettiği söylenebilir. Çekiciliği azalan destinasyonlarda, turizm faaliyetleri ve kazanımları kısıtlandığından, turizmin güvenlik ile ilişkisinin çok yakın olduğu görülmektedir (Toker ve Kızıllırmak, 2023: 34). İnsanları yer değiştirme fikrinden alıkoyan çeşitli güvenlik problemleri, turizmin olumlu etkilerini de somut şekilde engellemektedir. Bu bağlamda, emniyet ve güvenlik konuları, turizm destinasyonlarının gelişimi için oldukça önemli konulardır.

Abraham Maslow’un ortaya koyduğu ihtiyaçlar hiyerarşisi içinde güvenlik ihtiyacı, zorunlu fizyolojik ihtiyaçlardan hemen sonra yer alır (Naseem ve Göksel, 2019,

s. 67). Turistler, gittikleri destinasyonlarda pek çok güvenlik problemi ile karşı karşıya kalabilirler. Ancak yaşanabilecek her durum ön görülemeyebilir. Seyahat ederken önemli güvenlik faktörlerinin erkekler ve kadınlar tarafında göz önünde bulundurulması gerekir. Dolayısıyla güvenlik, herkesi ilgilendiren bir konudur. Son yıllara bakıldığında, 11 Eylül'de Amerika'da meydana gelen terör olayından sonra dünyada daha çok konuşulmaya ve önem verilmeye başlanan güvenlik tedbirleri (Popescu, 2011, s. 322), pek çok farklı yolla çığnenebilmektedir. Hırsızlık, tecavüz, adam kaçırma, yaralama veya cinayet gibi olaylar; terör olayları, iç savaş veya ülke dışında meydana gelen savaşlar; darbe, ayaklanma veya diğer çeşitli şiddet olayları nedeniyle yaşanan iç tedirginlikler; gıda güvenliği, doğal afet ve pandemi gibi sağlıkla ilgili sorunlar, güvenliği sorgulatan ve insanları endişelendiren olaylara verilebilecek örneklerin bir kısmıdır (Aymankuy ve Yılmaz Balkaner, 2023, s. 161).

Seyahat güvenliğinin önemi, Dünya Turizm Örgütü (DTÖ) tarafından “*Turizmde kalitenin sağlanmasında emniyet ve güvenlik hayati öneme sahiptir. Bir turizm destinasyonunun başarısı veya başarısızlığı, diğer ekonomik faaliyetlerden çok, ziyaretçilere güvenli ve emniyetli bir ortam sunabilmesine bağlıdır.*” ifadesiyle vurgulanmıştır. Ayrıca DTÖ'nün turizm emniyeti ve güvenliğine yönelik planlama açıklaması, dört alandan kaynaklanan risklerin dikkate alınmasını içermektedir (http-8). Bu kaynaklar şunlardır:

1. Turizm sektörü dışındaki insani ve kurumsal çevre,
2. Turizm sektörüyle ilgili ticari sektörler,
3. Bireysel gezginler (kişisel riskler),
4. Fiziksel veya çevresel riskler (doğal, iklimsel, epidemiyolojik).

Son yıllarda ise turizm ve güvenlik arasındaki ilişkiye dair teorik söylem üç ana kavram grubu ve bunlardan türetilen değişkenler etrafında yürütülmektedir. Bu gruplar ise şunlardır (Pizam ve Mansfeld, 2006, s. 3):

1. A Grubu: Turizmle ilgili güvenlik olaylarının ve krizlerinin doğasına ilişkin kavramlar (türleri, nedenleri, işleyiş şekli, nedenleri, hedefleri vb. dahil),
2. B Grubu: Güvenlik olaylarının ve krizlerin; turizm endüstrisi, turistler ve ev sahibi topluluklar üzerindeki etkilerine ilişkin kavramlar,

3. C Grubu: Tüm turizm paydaşlarının mevcut ve potansiyel güvenlik olay ve krizlerine karşı kısa, orta ve uzun vadeli tepkilerine ilişkin kavramlar.

Seyahat güvenliği konusunu zamansal açıdan ayırarak incelemek mümkündür. Nitekim seyahat kararı verilmesinden itibaren çeşitli hazırlıklar yapılmaya başlanır. Güvenlik tedbirlerini içeren hazırlıklar da bu konu kapsamında incelenecektir.

1.3.1. Seyahat öncesi güvenlik tedbirleri

Gezginlerin seyahate çıkmadan önce plan yapmaları kaçınılmazdır. Seyahat esnasında risklerden kaçınmanın en iyi yolu önceden plan yapmak ve ortaya çıkabilecek acil durumlara hazırlıklı olmaktır. Seyahat öncesi planlar, kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir. Gezginler için gittikleri yerlerde güvenliklerini sağlamak adına kimi güvenlik tedbirleri mevcuttur. Güvenlik tedbirleri; para, seyahat evrakları, emniyet bilgileri, kriz planlama ve sağlık gibi konuları kapsamaktadır. Bu konuda gezginlerin alabileceği tedbirler şu şekilde sıralanabilir (http-9):

1. Giriş/çıkış gerekliliklerini, vizeleri, yerel yasaları, gümrükleri, tıbbi bakımı, yol güvenliği vb. gözden geçirilmelidir. Seyahat sırasında acil durumlarda gezginin yanında taşıyabileceği en yakın konsoloslüğün iletişim bilgilerinin yazılı olarak bulunması gerekir,
2. Seyahat sigortası yaptırılmalı ve satın alınan seyahat sigortasının, seyahat sırasında öngörülen özel tıbbi ihtiyaçları veya riskleri kapsadığından emin olunmalı,
3. Yurt dışındayken bir kriz meydana gelirse kişinin sevdiklerine ulaşabileceği bir kanalı hazırda bulundurulmalı,
4. Sağlık yönergeleri okunmalı ve ABD Hastalık Kontrol Merkezleri (CDC) ve Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) aşı önerilerine ve diğer sağlık hususlarına göz atılmalı,
5. Yurt dışına çıkmadan önce banka ve kredi kartı şirketlerine seyahati bildirilmeli ve döviz kurları kontrol edilmeli. Yurtdışında nakit para, banka kartı/kredi kartı ve ATM kullanımı hakkında bilgi için varış noktasıyla ilgili bilgiler okunmalı,
6. Pasaport en az altı ay geçerli olmalı ve gidilecek yere bağlı olarak iki veya daha fazla boş sayfaya sahip olmalıdır. Aksi hâlde bazı ülkeler girişi engelleyebilir,

7. Pasaportun son kullanma tarihleri dikkatlice kontrol edilmeli ve gerekliyse yenilenmeli,
8. Vize bilgileri gitmeden önce kontrol edilmeli,
9. Narkotikler ve bazı reçetesiz ilaçlar da dahil olmak üzere kimi reçeteli ilaçlar bazı ülkelerde yasa dışıdır. Bu nedenle seyahate çıkmadan önce kullanılan ilaçlar gözden geçirilmeli,
10. Gitmeden önce yurtdışında sürüş ve yol güvenliği hakkında daha fazla bilgi edinilmeli,
11. Seyahatin kesintiye uğraması veya iptali, uçuş gecikmeleri, kaybolan veya çalınan bagajlar ve diğer beklenmedik seyahat masrafları artabilir. Sigorta kapsamı sağlayıp sağlamadıklarını öğrenmek için kredi kartı şirketi ve ev sahibi sigorta şirketlerine danışılmalıdır.

Farklı güvenlik tedbiri önerileri ise şu şekilde sıralanabilir (http-10):

1. Check-up ve gerekli aşıları yaptırmak,
2. Seyahat belgelerinin elektronik kopyalarını almak,
3. Tüm eşyaları bir arada taşımamak,
4. Arka cepte önemli eşya taşımamak.

Seyahat eden bireyler için güvenlik, sadece seyahat planlaması ile sınırlı kalmayan, aynı zamanda varış yerinde de dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Güvenlik tedbirlerinin, yalnızca yolculuk öncesi veya sırasında değil, varış noktasında da titizlikle uygulanması, güvenli bir seyahat deneyimi sağlamak açısından büyük önem taşır. Bu bağlamda, varış yeri güvenliği de seyahat planlamasında öncelikli olarak ele alınması gereken bir konudur.

1.3.2. Varış yeri güvenliği

Varış yeri güvenliği, gezginler için seyahat kararını belirleyen faktörler arasında ilk sıralarda gelmektedir. Bu yüzden varış yeri güvenliği, turizm destinasyonlarının başarılı olmaları açısından oldukça önemlidir. Turistlerin ziyaret ettiği alanlar varış yeri güvenliği konusu kapsamındadır. Varış yerindeki turistik alanlar: konaklama işletmeleri, restoranlar, alışveriş ve eğlence merkezleri, sağlık hizmetleri binaları, güvenlik

hizmetleri, finansal hizmetler, kişisel hizmetler vb. şeklinde sınıflandırılabilir (Toker ve Emir, 2020, s. 35).

Yabancı oldukları yerlere seyahat etmeyi planlayan kişiler, varış yeri güvenliğini göz önünde bulundurlar. Alanyazında seyahat güvenliğinde destinasyona ilişkin araştırmalar, sıklıkla destinasyon imajının bir boyutu olarak ele alınmaktadır (Zou ve Yu, 2022, s. 1). Varış yeri güvenliğinin boyutlarını ortaya koyan farklı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Xie, Zhang ve Morrison (2021), turistlerin algılanan destinasyon güvenliği üzerine yürüttükleri araştırmada, turistlerin destinasyon güvenliği algılarının beş alt boyutu içeren bir yapıyı içerdiğini ileri sürmüşlerdir:

1. İnsan unsurları,
2. Tesisler ve ekipman unsurları,
3. Doğal çevre,
4. Sosyal çevre,
5. Yönetim unsurları.

Yen, Tsaur ve Tsai (2021) ise varış yeri güvenliğiyle ilgili yedi boyut ortaya koymuştur:

1. Güvenlik normları,
2. Güvenlik yönetimi,
3. Aktivite ve ekipmanlar,
4. Güvenlik kaynakları,
5. Altyapı ve çevre,
6. Seyahat güvenliği riskleri,
7. Turist-yerli etkileşimi.

Bireylerin içinde bulundukları dış çevreye ilişkin algıladıkları güvenlik; bireyin kişiliği, yetiştirilme tarzı ve hayat deneyimi ile yakından ilişkilidir. Dolayısıyla turistlerin güvenlik algısı seyahatleri sırasında şekillenir ve varış yerinin özelliklerine göre değişiklik gösterir (Zou ve Yu, 2022, s. 2). Bir kişinin bir yerle ilgili sahip olduğu güvenlik

algısı, seyahat ettiği esnada yaşadıklarına göre değişebilir. Çünkü varış yeri ile ilgili güvenlik, birden çok faktörü içerir ve genellikle yerli halkın turistlerle nasıl etkileşim kurduğuna bağlıdır.

Gezginler, gidecekleri destinasyonu seçerken, bahsedilen risk faktörlerini göz önünde bulundurmalıdır. Fakat gezginler için varış yeriyle ilgili güvenlik bilgisi, o yere gitmeden önce net olarak bilinmesi zor olduğu için öncelikle medya, arkadaşlar ve aile üyeleri veya diğer kaynaklardan gelen bilgilere güvenmektedirler. Varış yeriyle ilgili zihinde canlanan durumun turist açısından kabul edilebilir ya da arzu edilir olmadığı durumlarda ise turistler, seyahat kararlarının aşamasına bağlı olarak seyahat planlarını değiştirme yoluna girerler (Karl, 2016, s. 3).

Varış yerinde kişisel güvenliğin olmayışı, uluslararası seyahat için önemli bir caydırıcı unsur olarak algılanmaktadır. Örneğin, ABD, Güneydoğu Asya bölgesinde, Amerikalılara yönelik güvenlik riskleri konusunda vatandaşlarını uyarmıştır. Avustralya; Brunei, Kamboçya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur ve Tayland gibi "yüksek riskli" ülkelerdeki güvenlik eksikliği konusunda uyarıda bulunmuştur (Reisinger ve Mavondo, 2005). Görüldüğü üzere varış yeri güvenliği, ülkelerarası boyutlarda da dikkat çeken ve turizm hareketliliğine yön veren bir faktördür. Varış yeri güvenliği, varış yerinin kendisi kadar önemli ve dikkat edilmesi gereken bir konudur (Toker ve Emir, 2020, s. 36).

1.3.3. Gıda güvenliği

Gıda güvenliği; gıdalarda meydana gelebilecek her türlü fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik değişimler ve bozulmalar olmaksızın, besinin değerini koruyarak tüketime hazır olması anlamına gelir. 2003 yılında ise Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), gıda güvenliği kavramını, gıdayı tüketicinin sağlığına zararlı hâle getirebilecek kronik veya akut tüm tehlikeler olarak ifade etmiştir ([http-11](#)). Gıda güvenliği mevzuatlarının temel amaçları; insan sağlığını korumak, taşıması önlemek ve tüketicilerin doğru bilgiye erişimini sağlamaktır. Gıda güvencesinin sağlanması ise sağlanabilirlik, yeterlilik ve erişilebilirlik, kabul edilebilirlik ve sürdürülebilirlik ilkelerinin bütünlüğü ile gerçekleştirilmektedir ([http-12](#)).

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ne bakıldığında, insanların en temel fizyolojik gereksinimlerinden biri besinlere ulaşmaktır. Ayrıca, günümüzde gıda, sosyal bir çevre

içinde farklı anlamlar ifade eden sosyal bir kavram hâlinededir. Dolayısıyla gıda güvenliğinin hem sosyal hem de fiziksel bir ihtiyaç olarak son derece büyük bir önem arz ettiği görülmektedir (Hatık, 2015, s. 1).

1.3.4. Güvende hissetme

Güvende hissetme veya güvende olma hissi (sense of safety); kişisel güvenlik, siyasi istikrar, sivil hak ihlalleri ve suç oranları gibi faktörleri içeren çok yönlü bir olgudur. Seyahate dair turistlerin algıladıkları güvenlik ise seyahat esnasında olası tehditlere, kayıplara veya yaralanmalara ilişkin hislerini yansıtır. Zou ve Meng (2020), turizm bağlamında güvenlik duygusunu: “dış çevre ve güvenlik koşullarının kişisel güvenlik ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığından kaynaklanan bireylerin duygusal deneyimleri” olarak tanımlamıştır. Doğal olarak, belirli bir destinasyona ilişkin kişinin güvenlik duygusu öznedir. Kişinin kişilik özellikleri, sosyodemografik geçmişi, kültür ve uyruk, gelir, sosyal statü, güvenlik bilgisi ve risk toleransı gibi konulara göre değişkenlik gösterir (Zou ve Yu, 2022).

Bazı bireyler, varış yerini korku ve tedirginlik yaratan bir yer olarak görebilir; diğerleri aynı yeri rahatlama, mutluluk ve keşif duygularının arttığı yer olarak tanımlayabilir. Bazıları seyahat esnasında alışveriş işlemlerini riskli olarak algılayabilir; diğerleri bunun hiçbir risk içermediğini düşünebilir. Dolayısıyla farklı kişiler tarafından algılanan risk ve güvenlik algısı seyahat etme niyetini büyük ölçüde etkilemektedir (Reisinger ve Mavondo, 2005). Örneğin, Yang, Khoo-Lattimore ve Arcodia’nın (2018, s. 41) çalışmasına göre yalnız kadın gezginler, algıladıkları risk faktörlerini kabullenirler. Bu durumda ise Asyalı kadınların kültürel değerler ve cinsiyet normlarıyla şekillenen itaatkârlık algısının, katılımcıların kabul tutumuna neden olabileceği belirtilmiştir. Farklı bir açıdan ise bireylerin geçmiş seyahat deneyimlerinin de güvenlik algılarını etkileyeceği düşünülebilir. Deneyimli gezginler, genellikle acemilere göre risk konusunda daha toleranslıdır. Nitekim günlük yaşamlarında suç ve şiddet ile karşılaşan bireyler, riski kabul etme konusunda daha rahat olurlar (Zou ve Yu, 2022, s. 2).

20. yüzyılda iki dünya savaşı, çok sayıda bölgesel çatışma ve iç savaş, terör ve dünyada iki büyük güç olan ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki “Soğuk Savaş” sırasındaki nükleer yok olma tehdidi gibi olaylar yaşanmıştır. Gelişen olaylar neticesinde insan hakları, siyasi istikrarsızlık, çevresel kaygılar, uluslararası suçlar gibi konular, bireylerin güvende olma hissini etkilemektedir (Ghaderi, Saboori ve Khoshkam,

2016). Isaac ve Velden (2018) tarafından yapılan araştırma, Alman turistlerin Türkiye ve Mısır destinasyonlarına yönelik güçlü düşük güvenlik algısı eğilimi olduğunu ve seyahat davranışlarının da bu algıdan etkilendiğini ortaya çıkarmıştır.

Turistler için destinasyonla ilgili *bilginin* erişebilir olması, güvende olma hissini etkileyen bir faktördür. Şüphesiz ki gezilecek yerler, gastronomi, konaklama, trafik, alışveriş, eğlence vb. konularda bilgi arayan turistler için bilginin güvenilirliği, ziyaretçilerin belirli destinasyonları ziyaret etmeyi planlarken dikkate aldığı temel unsurlardan biridir. Destinasyonlarla ilgili açık ve net bilgilerin sağlanmasının, turistler açısından bir tür rahatlık hissi yaratacağı düşünülmektedir (Preko ve Gyepi-Garbrah, 2021, s. 147).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ALANYAZIN TARAMASI

Mevcut alanyazın incelendiğinde, yalnız seyahat eden kadın gezginlerin profilleri ve seyahat tercihlerine dair bir dizi çalışmaya rastlanmaktadır. İlgili alanyazın aynı zamanda yalnız seyahat eden kadın gezginlerin risk deneyimleri gibi farklı konuları da araştırmaktadır. Alanyazın taraması kapsamında ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir. İlgili çalışmalar Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Yalnız Kadın Gezgincilere İlişkin Alanyazın Taraması

Yazar(lar)	Yıl	Çalışma Adı	Araştırmanın Amacı	Veri Toplama Yöntemi	Teorik Çerçeve
Hyde, K. F. ve Lawson, R.	2003	The Nature of Independent Travel	Bağımsız gezginlerin seyahat planlamasının kapsamını, seyahat planlarının ne ölçüde gerçekleştirildiğini ve tatil öğelerinin seçildiği zamansal sırayı incelemek	Derinlemesine görüşme	-
Wilson, E.	2004	A 'Journey Of Her Own'?: The Impact Of Constraints On Women's Solo Travel	(Avustralyalı) kadınlar için yalnız seyahatin anlamını ve önemini ve onların günlük yaşamlarının daha geniş bağlamında oynadığı rolü araştırmak ve kadınların tek başına seyahatleriyle ilgili kısıtlamaları belirlemek	Derinlemesine ve yarı-yapılandırılmış görüşme	Cinsiyetçi Bir Yaklaşım
Wilson, E. ve Little, D. E.	2005	A 'relative escape'? The impact of constraints on women who travel solo	Yalnız kadın gezginlerin kısıtlılıklarına ve bakış açılarına odaklanmak	Derinlemesine görüşme	-
Chiang, C. Y. ve Jogaratnam, G.	2006	Why do women travel solo for purposes of leisure?	Kadınların neden eğlence amaçlı tek başına seyahat ettiğini değerlendirmek	Anket	-
Wilson, E. ve Harris, C.	2006	Meaningful travel: women, independent travel and the search for self and meaning	Seyahat deneyiminin daha derin duygusal ve manevi yönlerini ve etkilerini tanıma çabasıyla 'anlamli seyahat' kavramını önererek kadın seyahatleri ile ilgisini incelemek	Yarı-yapılandırılmış görüşme	-
Jordan, F. ve Aitchison, C.	2008	Tourism and the sexualisation of the gaze: solo female tourists' experiences of gendered power, surveillance and embodiment	Turizmde erkeklerin bakış(lar)ının hem öznesi hem de nesnesi olarak kadınların cinselleştirilmesi yoluyla iktidar kullanımını, yalnız seyahat eden kadınların somutlaşmış deneyimleri üzerindeki etkilerini incelemek	Yalnız kadın gezginlerle yarı-yapılandırılmış görüşme	Foucault'nun güç ve iktidar; Urry'nin turist bakışı kavramları
Mcnamara, K. E. ve Prideaux, B.	2010	A Typology of Solo Independent Women Travellers	Tropikal Kuzey Queensland'deki yalnız bağımsız kadın gezginlerin profilini çıkarmak, onların seyahat ve davranışlara yönelik temel motivasyonlarını açıklamak ve bu grubu Avustralya'daki yalnız bağımsız gezginlerin tipolojisine yerleştirmek	Anket	-

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Sham, R., Omar, N. ve Amat, D. W.	2012	Hot Spot Urban Crime Area for Woman Travellers	Halk otobüsüne binen kadınların yaşadığı suç oluşumunu incelemek	Anket
Heimtun, B. ve Abelsen, B.	2013	Singles and Solo Travel: Gender and Type of Holiday	Genç bekar öğrencilerin farklı tatil türlerinde yalnız seyahat etme isteklerini değerlendirmek ve farklı tatil türlerinde yalnız seyahat etme isteklerinde cinsiyet farklılıkları olup olmadığını test etmek	Anket
Cesur, M.	2014	Tek başına seyahat eden kadın turistlerin seyahat kısıtlayıcıları	Yalnız gezen kadınların seyahat kısıtlayıcılarını anlamak	Yapılandırılmış görüşme formu
Harman, S.	2014	Bağımsız Seyahat Eden Yerli Gezginlerin Seyahat Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma	Bağımsız seyahat eden yerli gezginlerin seyahat motivasyonlarının incelenmesi	Anket
Amir, A. F., Ismail, M. N. I. ve See, T. P.	2015	Sustainable Tourist Environment: Perception of international women travelers on safety and security in Kuala Lumpur	Kadın gezginlerin Kuala Lumpur'u ziyaret ederken güvenlik algılarını tespit etmek	Anket
Gomes, J. ve Montenegro, M.	2016	Profile of female tourists visiting Porto and North of Portugal	Porto ve Kuzey Portekiz'i ziyaret eden yerleşik olmayan kadın turistlerin profilini karakterize etmek	Anket
Brown, L. ve Osman, H.	2017	The female tourist experience in Egypt as an Islamic destination	Kadınların Mısır'daki tatillerinde karşılaştıkları erkek bakışıyla baş etme stratejilerini araştırmak ve kendilerini korumaya yönelik alınan önlemlere ışık tutmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezinlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Khan, M. J., Chelliah, S. ve Ahmed, S.	2017	Factors influencing destination image and visit intention among young women travellers: role of travel motivation, perceived risks, and travel constraints	Genç kadın gezginlerin seyahat motivasyonu, algılanan riskler ve kısıtlamalar ile destinasyona ilişkin algıları ve duyguları ile gelecekteki seyahat niyetleri arasındaki ilişkiyi analiz etmek	Anket	
Cesur, M.	2018	Yerel halkın kadın turistlere yönelik bakış açısının toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında incelenmesi: Gökçeada örneği	Destinasyonlarda yerel halkın yalnız gezen kadın turistlere yönelik algısının incelenmesi	Anket	
Kaba, B. ve Emekli, G.	2018	Turizmde Yükselen Bir Eğilim: Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezinler (Türkiye Örneği)	Yalnız seyahat eden kadın gezginlerin destinasyon seçimlerini, yalnız seyahate ilişkin risk algılarını ve memnuniyetlerini anlamak	Derinlemesine görüşme	Cinsiyetçi Mekân ve Risk
Malik, G.	2018	Constraints In Solo or all Female Travel in India	Yalnız kadınların veya tüm kadınların seyahatlerindeki çeşitli kısıtlamaları belirlemek	Yarı-yapılandırılmış görüşme	
Poopale Ratthinan, S. ve Selamat, N. H.	2018	Being Muslim: Unveiling the Voices of Asian Muslim Women Travellers	Müslüman kadınların seyahat deneyimlerini araştırmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme	
Pereira, A. ve Silva, C.	2018	Women Solo Travellers: Motivations and Experiences	Kadınların yalnız seyahat motivasyonları ile yalnız seyahat deneyimleri arasındaki ilişkiyi araştırmak	Literatür taraması	Schmitt'in deneyim modeli
Seow, D. ve Brown, L.	2018	The solo female Asian tourist	Asyalı kadınların seyahat motivasyonları, deneyimleri ve kısıtlamalarını incelemek	Derinlemesine görüşme	

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Sham, R., Zaly Shah, M. ve Ismail, H. N.	2018	Crime and Safety among Women Travellers in Kuala Lumpur City	Kadın gezginlerin güvenliği konusunu daha ayrıntılı analiz etmek için birkaç kentsel tasarım faktörü ile ulaşım hizmeti özelliklerinin etkileşimini belirlemek	Anket	
Valaja, E.	2018	Solo Female Travellers' Risk Perceptions and Risk Reduction Strategies, As Expressed in Online Travel Blog Narratives	Yalnız seyahat eden kadınların ne tür risk algılarına sahip olduklarını ve risk azaltma stratejileriyle bu risk algılarının nasıl azaltıldığını ortaya çıkarmak	Blog incelemesi	Ulrich Beck'in risk teorisi
Yang, E. C. L., Khoo-Lattimore, C. ve Arcodia, C.	2018	Power and empowerment: How Asian solo female travellers perceive and negotiate risks	Asyalı kadınların yalnız seyahat etme riskini nasıl algıladıklarını ve müzakere ettiklerini, risklere karşı dirençlerinin ve altta yatan güç ilişkilerinin güçlenmeye yol açıp açmayacağını araştırmak	Fotoğraf ortaya çıkarma röportaj tekniği	
Aslantürk, E. & Unur, K.	2019	Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri	Kadınların neden yalnız seyahat ettiklerini, destinasyonları neye göre seçtiklerini ve seyahat deneyimlerini belirlemek	Yapılandırılmış görüşme formu	
Duantrakoonsila, T., Reidb, E. L. ve Lee, H. Y.	2019	Foreign Travellers' Museum Motivation and Museum Service Quality in Thailand: Comparison of Solo Female and General Travellers	Ziyaret motivasyonunu ve hizmet kalitesi değerlendirmesini belirleyerek genel müze deneyimini keşfetmek	Anket	
Kervankıran, İ. & İlban, K.	2019	Türkiye'den Turizm Amacıyla Yurtdışına Giden Kadınların Seyahat Motivasyonları	Türkiye'den çıkıp yurtdışına gezmeye giden kadınların seyahat motivasyonlarını, seyahatlerine ilişkin risk algılarını, mekân tercihlerini incelemek	Derinlemesine Görüşme	Boş zaman kısıtlamaları teorisi
Ling Yang, E. C., Hyun Yang, M. J. ve Khoo-Lattimore, C.	2019	The meanings of solo travel for Asian women	Asyalı kadınların Batı merkezli turizm alanında kimliklerini nasıl inşa ettiklerine odaklanarak Asyalı kadınlar için yalnız seyahatin anlamlarını araştırmak	Derinlemesine görüşme	

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Pekiner, A. B.	2019	Yalnız seyahat eden kadınların motivasyon ve deneyimleri: Diyarbakır'ı ziyaret eden kadınlar üzerine bir araştırma	Yalnız seyahat eden kadınların deneyim ve motivasyonlarını belirlemek	Yarı yapılandırılmış görüşme
Ramesh Babu, S., Chandrasekar, K. ve Senthil Kumaran, N.	2019	Exploring the women preferences in tourism and plotting ways for economic growth in India	Kadın turistlerin turizm algısını etkileyen faktörlerin bilinmesi ve kadın turistlerin algılarının seyahat destinasyonundaki seçim unsurları üzerindeki etkisini bulmak	Anket
Thomas, T. K. ve Mura, P.	2019	The 'normality of unsafety'- foreign solo female travellers in India	Yabancı yalnız kadın gezginlerin Hindistan'daki deneyimlerine odaklanarak bilgi açığını gidermek	Blog incelemesi
Tükenmez, E. G.	2019	Türkiye'de yalnız seyahat eden kadınlar: Deneyimleri, tercihleri, motivasyon ve kısıtları	Kadınların seyahat kısıtları, seyahat motivasyonları, tercihleri ve deneyimlerini incelemek	Yarı yapılandırılmış görüşme
Brown, L., Coteau, D. ve Lavrushkina, N.	2020	Taking a walk: The female tourist experience	Tatilde yürümeyi seven kadın turistlerin deneyimlerini araştırmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme
Herjanto, H., Chilicki, A., Anantamongkolkul, C. ve McGuinness, E.	2020	Hotel Selection Criteria of Solo Traveling Females	Yalnız seyahat eden kadınlar arasında otel seçim kriterlerine ilişkin anlayış geliştirmek	TripAdvisor incelemesi
Ngwira, C., Tse, S. ve Vongvisitsin, T.	2020	Negotiation Strategies and Constraints For Solo Female Travelers in Africa	Afrika'ya yalnız seyahat eden kadın gezginlerin seyahat öncesi ve seyahat sırasındaki kısıtlamalarını anlamak	Blog incelemesi
Osman, H., Brown, L. ve Phung, T. M. T.	2020	The travel motivations and experiences of female Vietnamese solo travellers	Vietnamlı kadın uluslararası öğrencilerin yalnız seyahat motivasyonlarını ve kısıtlamalarını araştırmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Su, C. P. ve Wu, T. C.	2020	Solo female travellers' memorable experiences: positive encounters with male strangers	Tayvanlı yalnız kadın gezginlerin yabancı erkeklerle yaşadıkları unutulmaz deneyimleri ortaya çıkarmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme	
Bauer, I. L.	2021	Healthy, safe and responsible: the modern female traveller	Kadın gezginlerin seyahatleri esnasında duydukları sağlık ve hijyen ihtiyaçlarının araştırılması	Literatür taraması	
Bianchi, C.	2021	Antecedents of tourists' solo travel intentions	Turistlerin yalnız seyahate devam etme niyetlerinin öncüllerini ampirik olarak araştırmak	Anket	Planlı davranış teorisi
Dereli, G.	2021	Türkiye'de yalnız seyahat eden kadınlar üzerine bir araştırma	Kadınların unutulmaz turizm deneyimi ve destinasyon sadakati ilişkisi içinde seyahat memnuniyetinin aracılık etkisini, yalnız seyahatleri kapsamında belirlemek	Anket	
Hamid, S., Azhar, M., Ali, R. ve Sujood.	2021	Solo Travel and Well-Being Amongst Women: An Exploratory Study	Tek başına seyahat deneyimlerinin kadınların refahı üzerindeki etkisine ilişkin bir anlayış sunmak	Literatür taraması	Hedonik İyi Oluş ve Eudaimonik İyi Oluş
Kaba, B.	2021	Foreign Solo Female Travellers' Perceptions of Risk and Safety in Turkey	Daha az muhafazakâr bir Müslüman destinasyonu olan Türkiye'deki yalnız yabancı kadın gezginlerin risk ve güvenlik algılarını anlamak	Blog incelemesi	
Nasrin, S. ve Bunker, J.	2021	Analyzing significant variables for choosing different modes by female travelers	Bangladeşli kadın gezginlerin mod seçimlerine katkıda bulunan önemli değişkenleri anlamak	Anket	

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezgincilere İlişkin Alanyazın Taraması*

Nikjoo, A., Markwell, K. Nikbin, M. ve Hernández-Lara, A. B.	2021	The flag-bearers of change in a patriarchal Muslim society: Narratives of Iranian solo female travelers on Instagram	Ortadoğu Müslüman toplumundan yalnız kadın gezginlerin, Instagram gönderileri yoluyla anlatılarını araştırmak	Instagram hesaplarının incelenmesi	Cinsiyet farkındalığı
Sarı Gök, H., Aylan, F. K. & Şalvarcı, S.	2021	Yalnız Seyahat Eden Turistlerin Seyahat Motivasyonu ve Deneyimi: Z Kuşağı Örneği	Yalnız gezen kişilerin seyahat motivasyonu ve deneyimi konusunu Z kuşağı bağlamında incelemek	Yarı yapılandırılmış görüşme	
Acuner, E. & Şimşek, M.	2022	X, Y, Z Jenerasyonundaki Kadınların Yalnız Seyahat Eden Kadın Turistlere Bakış Açısının Seyahat Niyetine Etkisi: TR90 Bölgesi Örneği	Yalnız seyahat eden kadın turistlere yönelik algının, yalnız seyahat etme niyeti üzerinde etkisinin olup olmadığını ve kuşaklara göre farklılıklarını incelemek	Anket	Planlı davranış teorisi, liberal feminizm teorisi ve sosyal etki teorisi
An Nguyen, D. T. ve Hsu, L.	2022	Exploring visit intention to India among Southeast Asian solo female travelers	Güneydoğu Asyalı yalnız kadın gezginlerin turistik bir destinasyon olarak Hindistan'a doğru elektronik ağızdan ağıza iletişim, destinasyon imajı ve ziyaret niyetleri arasındaki ilişkileri araştırmak	Anket	
Elnur, A.	2022	Kadınların ve erkeklerin tek başına seyahat deneyimlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında analizi	Ataerkil toplum yapısı ile şekillenen kadın ve erkek seyahatlerinde seyahat deneyimlerini incelemek ve cinsiyetler bağlamında karşılaştırmak	Derinlemesine Görüşme	
Hassan, S. H. ve Khaled Damir, A.	2022	Sustainable Development and Gender Equality: Empowerment Through Solo Female Travel Experiences	Yalnız kadın gezginlerin seyahatlerini anlamak	Derinlemesine görüşme	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 5 (Cinsiyet Eşitliği)
Medarić, Z. ve Ejupi, R.	2022	Motives of Female Travellers for Solo Travel	Kadınların neden yalnız seyahat ettiklerini anlamak	Literatür taraması	

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Somasiri, S., Murray, N. ve Drsesler, E.	2022	Solo female travellers: solitude as a solo travel need and intrusive experiences in Asia	Asya'da tek başına yapılan seyahatlerde bir seyahat ihtiyacı olan yalnızlığın nasıl uygulandığını incelemek	Derinlemesine görüşme	Yalnızlık
Bernard, S., Rahman, I. ve McGehee, N. G.	2022	Breaking barriers for Bangladeshi female solo travelers	Bangladeş'in kültürel değerlerinin yalnız Müslüman kadın gezginler için seyahat kısıtlamalarını nasıl engellediği ve/veya artırdığı ve bunun yalnız seyahat davranışı üzerindeki etkilerini tespit etmek	Anket	Hofstede'in beş kültürel boyutu
Hosseini S, Macias R. C. ve Garcia F. A.	2022	The exploration of Iranian solo female travellers' experiences	İranlı kadınların yalnız seyahatiyle ilgili kısıtlamaları, motivasyonları, deneyimlerini ve yalnız seyahat etmenin İranlı kadınlar için önemini anlamak	Derinlemesine görüşme	Boş zaman kısıtları teorisi
Özgürel, G.	2022	Hiyerarşik Boş Zaman Kısıtları Teorisi Çerçevesinde Yalnız Seyahat Eden Kadın Seyyahları Anlamak	Kadın seyyahların turizm süreçlerini anlamak	Anket	Boş zaman kısıtlamaları teorisi
Şener, E., Hazarhun, E. & Aktaş, G.	2022	Yalnız Gezen Turistlerin Seyahatleri Sırasındaki İletişimleri	Yalnız gezen turistlerin seyahatleri sırasında kimlerle, nasıl ve neden iletişime geçtiğini ve bu iletişimin seyahat deneyimlerine etkisini incelemek	Yarı yapılandırılmış görüşme	
Alkaç, D. & Büyüksalvarcı, A.	2023	Destinasyon seçiminde sosyal medyanın rolü: yalnız seyahat eden kadın gezginler üzerine bir araştırma	Kadınların destinasyon seçimlerinde sosyal medyanın rolünü anlamak	Derinlemesine Görüşme	
Alonso-Vazquez, M., Yang, E. C. L., Vidal, M. D. M. P. ve Khoo, C.	2023	Going solo during the pandemic: a generational segmentation of solo female travellers	Kadınların yalnız seyahat etme motivasyonlarındaki kuşak farklılıklarını belirlemek, tercih ettikleri destinasyon özelliklerindeki kuşak farklılıklarını karakterize etmek ve COVID-19 salgını sonrasında tek başına seyahat etmeyi belirleyen engelleyici faktörlerdeki kuşak farklılıklarını belirlemek	Anket	İtme ve çekme motivasyon teorisi

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Aslan, E. B.	2023	Kadınların yalnız seyahatinde kısıtlayıcıların X, Y ve Z kuşaklarının seyahat niyetine etkisi: Türkiye örneği	Yalnız seyahat etmiş kadınların yaşadıkları kısıtlayıcıların yeniden seyahat niyetine etkisini anlamak ve kuşaklara göre karşılaştırmak	Anket	
Chen, Y., Ling Yang, E. C., Moyle, B. ve Le, T. H.	2023	Exploring the Travel Experience of Chinese Solo Female Travelers Through a Gender and Cultural Lens	Çin cinsiyet normlarının ve kültürünün Çinli kadınların yalnız seyahat deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini keşfetmek	Blog incelemesi ve derinlemesine görüşme	
Ghadban, S. Kamar, S. ve Haidar, R.	2023	Decoding international Solo women travelers' experience: A qualitative analysis of user-generated videos	Uluslararası yalnız kadın gezginlerin deneyimlerini keşfetmek	YouTube videoları incelemesi	
İskenderoğlu, K. & Kervankıran, İ.	2023	Sınırları Aşanlar: Türkiye'den Yurtdışına Seyahat Eden Kadınların Deneyimleri	Yurtdışına gzmeye giden kadınların seyahat deneyimlerini, motivasyonlarını ve kısıtlayıcıları belirlemek	Derinlemesine Görüşme	Boş zaman kısıtlamaları teorisi
Neluhena, M., Chandralal, L. ve Dahanayake, T.	2023	Female solo travels to south Asian destinations and sustaining loneliness	Güney Asya destinasyonlarına seyahat eden yalnız kadın gezginler arasında yalnız seyahatin anlamlarını ve yalnızlık hissini nasıl algıladıklarını araştırmak	Yarı-yapılandırılmış görüşme	Feminist teori
Teng, Y. M., Wu, K. S. ve Lee, Y. C.	2023	Do personal values and motivation affect women's solo travel intentions in Taiwan?	Kişisel değerlerin ve kadınların yalnız seyahat motivasyonunun seyahat davranışını nasıl etkilediğini anlamak	Anket	
An Nguyen, D. T. ve Hsu, L.	2024	Solo travel intention: A study of Indonesian Muslim andnon-Muslim women	Müslüman ve gayrimüslim kadınların seyahat kısıtlamaları, motivasyon, algılanan davranışsal kontrol, müzakere ve açıklık konusundaki algılarında yalnız seyahat etme niyetini anlamak	Anket	
Kumar, J., Rani, G., Rani, M. and Rani, V.	2024	Exploring the determinants of solo female travel intention among millennials: a comparative study from rural and urban perspectives	Y kuşağı kadınlarının kırsal ve kentsel alanlarda yalnız seyahat etme niyetlerini etkileyen faktörleri araştırmak	Anket	

Tablo 1. (Devam) *Yalnız Kadın Gezginlere İlişkin Alanyazın Taraması*

Umur, M.	2024	Women Solo Travellers: A Base for Gender Equality	Yalnız seyahat eden kadınların toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilişkisine ilişkin mevcut verilere dayanarak bilgi birikimi oluşturmak	Doküman analizi
Yozukmaz, N.	2024	The Bold and the Beautiful: A Literature Review on Solo Female Travellers	Kadınların yalnız seyahatine ilişkin kapsamlı bir literatür taraması sunmak.	Literatür taraması
Zhou, F., Huang, S. ve Matthews, M.	2024	Understanding Solo Female Travellers in Canada: A Two-Factor Analysis of Hotel Satisfaction and Dissatisfaction Using TripAdvisor Reviews	Yalnız kadın gezginlerin Kanada'daki otel deneyimlerini anlamak	TripAdvisor incelemesi

Tablo 1’de görüldüğü üzere alanyazında seyahat ve kadın konusunu inceleyen pek çok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmaların arasında, feminist yaklaşımla hazırlanan eleştirel çalışmaların yanı sıra (Wilson, 2004; Myers, 2010; Brown ve Osman, 2017; Brown, Coteau ve Lavrushkina, 2020; Neluhena, Chandralal ve Dahanayake, 2023), kadın gezginlerin birer turizm tüketicisi olarak deneyimlerini anlamaya yönelik (Bond, 1997; Mcnamara ve Prideaux, 2010; Gomes ve Montenegro, 2016; Pereira ve Silva, 2018; Herjanto, vd., 2020; Osman, Brown ve Phung, 2020; Medarić ve Ejupi, 2022; Ghadban, Kamar ve Haidar, 2023; Zhou, Huang ve Matthews, 2024) çeşitli çalışmalar da mevcuttur. Kadınların yalnız seyahat etme motivasyonlarına dair yapılan çalışmalar incelendiğinde; örneğin, Medarić ve Ejupi (2022) tarafından yapılan çalışmada, kadın gezginlerin seyahat güdülleri; psikolojik, kültürel ve kişisel olmak üzere üç farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Pereira ve Silva (2018) ise kadınların bağımsız seyahat ve turizm deneyimleri için motivasyonlarının; yeni şeyler öğrenme, kendini geliştirme, kendilerine meydan okuma, kimlik ve özerklik duygusu bulma, yeni insanlarla tanışma ve yeni maceralar deneyimleme arzusuyla ilgili olduğunu ortaya koymuşlardır. Butler (1995), yalnız ve bağımsız seyahat eden kadınları tedbirli, hatta ürkek olarak tasvir eden araştırmaların bulgularına itiraz ederek; alışık oldukları çevrelerinden uzaklaştıran bir yolculuğa çıkmak için zamanı, parası ve arzusu olan kadınlar olarak nitelendirmiştir. Mcarthur’a (1999) göre ise yalnız seyahat eden kadınların temel güdülleri, insanların farklı düşünme ve dünyada var olma biçimlerini keşfetmek ve anlamaktır. An Nguyen ve Hsu (2024), motivasyon ve seyahat niyeti arasındaki ilişkide Müslüman ve gayrimüslim kadınların farklılıkları bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca araştırmalarının sonuçlarına göre, kadınları yalnız seyahat etmeye en çok iten faktör kaçıştır (An Nguyen ve Hsu, 2024, s. 175). İranlı kadın gezginlerin yalnız seyahat motivasyonlarını inceleyen Hosseini, Macias ve Garcia (2021) ise özgürlük ve esneklik, kendini güçlendirme, bağımsızlık ve keşif güdülerinin ön plana çıktığı sonucuna ulaşmışlardır.

Kadınların yalnız seyahatlerinde önem taşıyan güvenlik ve risk konuları, pek çok araştırmacı tarafından (Wilson ve Little, 2005; Sham, Omar ve Amat, 2012; Sham, Zaly Shah ve Ismail, 2018; Valaja, 2018; Thomas ve Mura, 2019; Kaba, 2021) incelenmiştir. Kadınların seyahat güvenliğiyle ilgili hususlar; arasında kişisel güvenlik, şiddet, cinsel taciz ve saldırı yer almaktadır. Bunların arasında ise cinsel taciz, yalnız kadın gezginler için en yaygın güvenlik riski olarak tanımlanmıştır (Seow ve Brown, 2018; Su ve Wu, 2020). Su ve Wu (2020), yalnız kadınların cinsel taciz ve dik dik bakma konularında

nesne olma riskinden kaçınmasının imkânsız olduğunu, çünkü genellikle bu ve benzeri bakışlara kadınların cinsel olarak konumlandırıldıkları için maruz kaldıklarını söylemektedir.

Asyalı yalnız kadın gezginlerin risk algılarını inceleyen Yang, Khoo-Lattimore ve Arcodia (2018), Asyalı kadınlar için en önemli risk boyutunun sokak tacizi, zararsız görülen şakalar, rahatsız edici bakışlar, toplu taşıma araçlarında el ile taciz edilme ve konaklamayla ilgili göz korkutucu deneyimleri içeren cinsel riskler olduğunu bulmuştur. Vera-Gray'in (2017) söz ettiği üzere kadınlar, yabancılar tarafından zorla gülümsemeye veya neşelenmeye teşvik edildiğinde, hoş görünmenin, kendi düşünce ve duygularından daha önemli olduğuna ikna edilmeye çalışılırlar. Dolayısıyla bir kadının iç dünyasına ve benlik duygusuna nüfuz ederek onun özgürlüğünü ve güvenlik duygularını hem bilinçli hem de bilinçsiz yollarla etkilerler. Birçok araştırmada belirtildiği gibi, kadınların vücutları ve yalnız olma durumları, genellikle istenmeyen ilgi ve cinsel yakınlaşmalara neden olmaktadır. Bu durum onları yalnız seyahat ederken cinsel taciz riskine maruz bırakmaktadır (Jordan ve Aitchison, 2008). Tek başına seyahat eden kadınlara dayatılan toplumsal normlar ve bunun sonucunda ortaya çıkan çeşitli kısıtlamalar, erkeklerin zevk ve deneyimlerine ayrıcalık tanımaya devam eden çifte standartlara işaret etmektedir (Berdychesky ve Gibson, 2015).

Norveç'te yapılan araştırmaya göre, günümüzde hâlâ kadın üniversite öğrencilerinin çoğu, yalnız seyahat etmeyi korkutucu bulmaktadır (Heimtun ve Abelsen, 2013; Bauer, 2021). Bunun en temel nedeni, toplum içinde karşılaşılan herhangi bir yabancınn davranışının potansiyel olarak öngörülemez ve kontrol edilemez olmasıdır (Valentine, 1989). Aynı zamanda, kadınlar, erkeklerle aynı nedenlerden dolayı yalnız seyahat etmeyi tercih ederken, sosyal kaygılarının yanı sıra sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının çok farklı olduğuna dikkat çekilmektedir (Chiang ve Jogaratnam, 2006). Birçok kadın için yalnız seyahat etmek korkutucu ve tehditlerle doludur. Çünkü Pritchard ve Morgan'a (2000) göre, toplumsal alanlar ve turizm mekânları erkeklerin düşünceleri, hareketleri ve keyiflerine göre tasarlanmıştır ve kadınları dışlamaktadır. Nitekim, 1990'lı yıllarda postmodern tartışmalar ile coğrafya feminist perspektif ile ele alınmaya başlamış ve devamında postmodern feminist tartışmalar ile "feminist coğrafya" konusu önem kazanmaya başlamıştır (Mirioglu, 2018). Acuner ve Şimşek (2022), TR90 bölgesinde yalnız seyahat eden kadınların seyahate çıkma algısının, tek başına seyahat etme niyeti

üzerinde etkisinin olup olmadığını araştırmıştır. Aynı zamanda tek başına seyahat etme algısı ve niyetinin kuşaklara göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuşlardır.

Yalnız kadın gezginler konulu araştırmaların arasında kültürel öğelerin dikkate alındığı çalışmalar mevcut olsa da alanyazının bu konuda sınırlı olduğu ve bu bağlamda genellikle din alt temelli karşılaştırmalar yapıldığı görülmektedir. Brown ve Osman (2017) tarafından yapılan çalışmada, kadınların Mısır'daki tatilleri sırasında karşılaştıkları cinselleştirilmiş erkek bakışıyla baş etme stratejileri ve kendilerini korumaya yönelik alınan önlemler incelenmiştir. Çalışmada doğrudan kültürel öğeler konu alınmasa da Mısır kültürünün özellikleri dikkate alınarak yürütülmüştür ve Mısır'daki kültürel normların, erkeklerin cinsiyete dayalı ayrıcalık temelinde hareket etmelerini sağladığını belirtmişlerdir (Brown ve Osman, 2017). Alonso-Vazquez vd. (2023) ise kültür nüanslarının, yalnız kadınların seyahate karar verme sürecini etkileyen önemli faktörler olduğunu, bu nedenle yaptıkları çalışmanın odak noktası olmadığı için bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Nasrin ve Bunker (2021), Bangladeş ve kadın gezginleri konu aldıkları çalışmalarında, kadınların seyahat hareketliliği üzerindeki sosyo-kültürel kısıtlamaların zaman içinde kademeli olarak azalmasıyla kadınların güçlendirilmesinden söz etmiştir. Kadınların sahip oldukları kültürün onların seyahat hareketliliğini etkilediğini belirten yazarlar, Bangladeş'teki kadınların kültürel tutumları ve eğilimleri nedeniyle çoğu zaman kendilerini toplu taşıma araçlarında uygunsuz kaba davranışlardan veya fiziksel dokunuşlardan koruyamadıklarını, bunun da onların kendi hareketliliklerini sınırlamalarına neden olduğunu tartışmışlardır (Nasrin ve Bunker, 2021, s. 313). Chen vd. (2023), Çinli kadınların kültürlerinin seyahat deneyimlerini nasıl etkilediğini araştırmış ve geleneksel Çin değerleri nedeniyle, özellikle uzak bölgelerdeki yalnız kadın gezginlerin seyahatlerine yönelik desteğin az olduğunu ortaya koymuşlardır. Çalışmalarında Hofstede'in kültürel boyutlarını temel alan ve kadınların seyahat kısıtlamalarını inceleyen Bernard, Rahman ve McGehee (2022) ise kadınların kişisel riskler, zaman ve aile kısıtlamalarına uğramalarına rağmen yalnız seyahat planlarının etkilenmediği sonucuna ulaşmışlardır. Nikjoo vd. (2021) çalışmalarında, eleştirel bir tavır takınarak İranlı kadınların Instagram hesaplarındaki seyahat paylaşımlarının, İran'daki kadınlara yönelik kültürel beklentilere karşı direniş konusunda nasıl bir araç olduğunu araştırmışlardır.

Yalnız seyahat eden kadınlar ve sosyo-psikolojik etmenler hakkında alanyazında sınırlı bilgi mevcuttur. Somasiri, Murray ve Drsesler (2022) ve Neluhena, Chandralal ve Dahanayake'nin (2023) çalışmalarının yalnızlık duygusu üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Somasiri, Murray ve Drsesler (2022) yalnız kadın gezginlerin yalnızlık arayışında olduklarını ifade etmişlerdir. Yalnız kadın gezginlerin, çeşitli ortamlarda, başkalarının yanında yalnızlığı deneyimlerken, onlarla etkileşime girmemeye dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Ancak yalnızlığı deneyimlemek isteseler de başkalarının çevrelerinde olması, güvenlik kaygılarının azalması açısından önemlidir (Somasiri, Murray ve Drsesler, 2022, s. 1135).

Güney Asya destinasyonları bağlamında yalnız kadın gezginlerin yalnızlık hissini nasıl algıladıklarını araştıran Neluhena, Chandralal ve Dahanayake (2023) ise yalnızlığın herkes tarafından olumsuz algılanmadığını ve yalnız seyahat ile yalnızlık algısının, yalnız seyahatin gerçekleştiği destinasyon türüne ve gezginlerin menşe ülkesine bağlı olarak değişken olabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Karagöz vd. (2021) ise yalnız kadın gezginlerin seyahat riskleri ile kaygılarını araştırmış ve kaygının kadınların tek başına seyahat etme niyetini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Şener, Hazarhun ve Aktaş (2021) ise kadınların seyahatlerinde nasıl iletişim kurdukları ve kurdukları iletişimin seyahatlerini nasıl etkilediğini ortaya koyan bir çalışma hazırlamışlardır. İncelenen çalışmaların bir kısmında kuramsal çerçeveler bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevelerden en çok “Boş Zaman Kısıtlamaları Teorisi” uygulanmıştır. Öte yandan “Feminist Coğrafya” ile kurgulanan araştırmalar da mevcuttur. Bu çalışmada ise “Beş Faktör Kişilik Kuramı”ndan yararlanılmıştır. Mevcut araştırmanın üçüncü bölümünde, söz konusu kuram açıklanacak ve detaylandırılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Nitel bir araştırmada kuramsal çerçeve, çalışmanın amacının, problemi çözmek üzere tümevarımsal bir yolla tasarlanması üzerine kuruludur. Kuram, yöntembilim (mantıksal bağlantılar) ile ilgilidir. Kuramsal çerçevesi olmayan bir araştırma yapmak imkânsızdır (Schwandt, 1993, akt. Merriam, 2018). Kuramsal çerçeve, en yalın tanımıyla araştırmanın temelini oluşturan iskelet, çatıdır. Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi ise McCrae ve Costa'nın (1985) ele aldığı "Beş Faktör Kişilik Kuramı"dır. Güvenlik algısının kişilik özellikleriyle ilişkisini ortaya çıkarmak için kuramdan destek alınacaktır.

3.1. Beş Faktör Kişilik Kuramı

Kişilik, bireyleri birbirinden ayıran ve bireylerin davranışlarını anlamayı sağlayan özelliklerin bütünüdür. Alanyazında, kişilik ile ilgili pek çok kuram mevcuttur. Kişiliği tanımlarken ortaya koyulan pek çok farklı görüş bulunmaktadır. İnsan, oldukça dinamik ve sosyal bir varlık olduğu için tek bir açıdan, nesnel şekilde incelenmesi ve açıklanması mümkün değildir. Kişilikle ilgili son 40 yıldır çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Kişiliğin açıklanmasında ilgi gören ve kabul edilen en önemli kuramlardan biri, Costa ve McCrae'nin geliştirdiği "Beş Faktör Kişilik Kuramı"dır. Kuram, insanların farklılıklarının kullandıkları dile yansıtacağı ve kullanılan kelimeler sayesinde insanların kişiliklerinin anlaşılabilceği varsayımına dayanmaktadır (Tatlılıoğlu, 2014, s. 943). Bu bağlamda dil ve kültür, kişiliğin inşasında özellikle önemlidir. Çünkü insanlar, birbirleriyle etkileşim kurarlarken dilden ve sembolik etkileşimlerden faydalanırlar (Somer, 2001, s. 32).

Beş Faktör Kişilik Kuramı ile ilgili çeşitli çalışmalar (Allport ve Odbert, 1936; Cattell, 1943; Digman ve Takemoto-Chock, 1981) gerçekleştirilmişse de Costa ve McCrae (1985) tarafından yapılan çalışma sayesinde model ile ilgili ölçek geliştirilmiş ve en geniş anlamda ele alınmıştır (Çiçek ve Aslan, 2020, s. 140). Kurama göre kişiliğin; deneyime açıklık, duygusallık (nevrotizm), dışa dönüklük, sorumluluk ve uyumluluk olmak üzere beş boyutu vardır. Söz konusu kuram, kişilik özellikleri ve davranışlar arasındaki ilişkilerin sistematik olarak incelenebilmesini sağlaması ve kişiliği gruplandırarak genel bir tanım sağlaması açısından araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir (Horzum vd., 2017, s. 399). Kuram, kişiliği yalnızca beş boyut altında ele alması bakımından kimi araştırmacılar tarafından eleştirilmiştir. Aslında kuram, beş temel boyuttan oluşuyor olsa da her boyutun kendi içinde var olan alt boyutları, kuramın

içeriğini genişletmektedir (Somer, 2001, s. 32). McCrae ve Costa'ya (1985) göre kişilik özellikleri ve faktörleri çan şeklinde dağılımlara sahiptir. Buna göre az sayıda kişi çok yüksek, az sayıda kişi çok düşük ve çoğu kişi de ortalamaya yakındır. Aşağıda, kuramın temel boyutları açıklanacaktır.

3.1.1. Deneyime açıklık

Deneyime açık kişiler, temel olarak yeni şeyler keşfetmekten ve denemekten korkmayan kişilerdir (McCrae ve John, 1992). Deneyime açıklık, çok çeşitli fikirlerle, duygularla ve etkinliklerle karşılaşmaya-çoğu zaman-istekli insanları karakterize eden bir ifadedir. Deneyime açıklık veya kapalılık, ruh sağlığı veya mutlulukla doğrudan ilişkilendirilmez. Bunlar, yalnızca dünyaya bakış açılarının farklılığından kaynaklanan durumlardır (McCrae ve Greenberg, 2014). Bu bağlamda deneyime açıklık, bireyin zihinsel ve deneyimsel yaşamının genişliğini ve derinliğini tanımlamaktadır.

Deneyime açıklığı yüksek olan bireyler, risk almaktan korkma eğilimi az olan bireylerdir. Bu bireyler çoğunlukla, maceracı, zeki, geleneksellikten uzak, yaratıcı ve hayal gücü geniş bireylerdir. Açıklığı düşük olan bireyler ise genel anlamda geleneksel, gerçekçi ve sanatsal yönü olmayan/düşük olan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Costa vd., 1986, s. 641).

3.1.2. Duygusalılık (Nevrotizm)

Nevrotiklik, duygusal istikrarı; kaygı, üzüntü, sinirlilik ve sinir gerginliği gibi geniş bir yelpazedeki olumsuz etkilerle karşılaştırır (Benet-Martinez ve John, 1998, s. 730). Daha geniş bir tanımla nevroitiklik, bireyin kaygı, öfke ve depresyon gibi olumsuz etkileri ve duygusal istikrarsızlığın diğer bilişsel ve davranışsal belirtilerini deneyimlemeye yatkınlığını ifade etmektedir (McCrae ve Costa, 1989). Bu kişilik boyutu; genel olarak endişeli, tedirgin, gergin ve kaygılı bir duygu durum halini ifade eder. Dolayısıyla duygusalılık boyutu yüksek bireyler, sosyal hayatlarında daha yüksek stres yaşamaya yatkındırlar. Bu boyut, duygu dünyasında adeta bir tutarsızlık, bir karmaşayı ifade eder (Mete, 2006, s. 50).

Yüksek nevrotizm durumu, kişi bakımından rasyonel olmayan fikirlere, dürtüleri daha az kontrol edebilme becerisine ve stresle başa çıkmada zorlanma eğilimine sahip olduğunu gösterir. Düşük nevrotizm ise duygusal istikrardır. Bu özelliğe sahip insanlar hayatlarında genellikle sakin ve dengelidirler ve stresli durumlarla kolaylıkla başa

çıkabilirler. Nevrotizm özelliği yüksek olan bireylerin, bazı psikiyatrik sorunlar açısından risk altında olabilecekleri düşünülmektedir (Rothman ve Coetzer, 2003, s. 69). Bu bireyler, depresyon gibi zihinsel rahatsızlıklara ve zorlayıcı durumlara daha yatkındırlar (Mete, 2006, s. 50).

3.1.3. Dışa dönüklük

Dışa dönüklük; girişkenlik, sosyallik, hayat dolu olma, heyecanlılık ve neşeli olma gibi karakteristik özellikleri içeren boyuttur. Dışa dönük insanlar, genel anlamda olaylara pozitif bakma eğilimindedirler (McCrae ve John, 1990). Somer, Korkmaz ve Tatar (2002) dışa dönüklüğü; sosyallik ve başkalarıyla zaman geçirme, eğlenme, liderlik özelliklerine sahip olma ve arkadaş canlısı olma olarak tanımlamışlardır. Başka bir deyişle, dışa dönüklüğü yüksek bireyler, başkalarıyla sosyalleşmekten hoşlanırlar, sosyal gruplar içinde kendilerini ifade etmekte rahattırlar ve sıklıkla coşku ve heyecan gibi olumlu duygular yaşarlar. İçe dönük bireyler ise sosyal ve duygusal olarak çekingen olma eğilimindedirler. İçe dönük kişiler, dışa dönük kişilere göre daha sakin ve sessizdirler (Soto, 2018).

Dışa dönüklüğü yüksek olan bireyler daha fazla arkadaş ve romantik partnere sahip olma eğilimindedir. Genellikle sosyal ve girişimci meslekleri tercih edip daha iyi performans gösterirler ve liderlik rollerini benimseme olasılıkları daha yüksektir. Psikolojik olarak dışa dönükler, özellikle olumlu duyguların sıklığı ve yoğunluğu açısından içe dönüklere göre daha iyi hissetme eğilimindedirler (Soto, 2018). Doğal olarak dışa dönük bireyler stresli durumlara daha çözüm odaklı yaklaşabilirler (Koçoğlu Sazlaya ve Parlak, 2018).

3.1.4. Sorumluluk

Sorumluluk sahibi bireyler, görev odaklı, iradeli ve kararlı bireylerdir. Dil ile ilişkili kişilik özelliklerini inceleyen pek çok çalışma, toplumun akıllı veya zeki bulunduğu kişiler ile o kişilerin sorumluluk boyutunun pozitif bir korelasyona sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca çeşitli araştırmacılar tarafından, Freud'un süperegö tanımının da sorumluluk ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim görev odaklı olmak ve çevresini düzenli tutmak, sorumlu kişilerin özellikleridir. Süperegö da toplumun sosyokültürel yapısını ve ahlaki çerçevesini oluşturmaktadır (Mete, 2006, s. 49).

Sorumluluk duygusu, sıklıkla başarı, öz denetim ve azimle ilişkilendirilir. Sorumluluğu yüksek olan bireyler, düzenli ve tertipli, güvenilir, çalışkan, dakik ve hırslı bireyler olarak açıklanmaktadır (Costa vd., 1986, s. 641). Sorumluluk, doğrudan öz disiplin ile ilişkilendirilir. Öz disipline sahip bireyler hem işlerinde hem sosyal yaşamlarında belirsizlik karşısında risk almaktan kaçınır, ihtiyatlı davranır ve işlerini titizlikle ve sistemli olarak tamamlarlar. Riskten kaçındıkları için, kötü sürprizlerle karşılaşmamak adına gelecek adımlarıyla ilgili aktif olarak bilgi ararlar. Bu şekilde yaşanabilecek olaylara hazırlıklı olur ve adımlarını dikkatle atarlar (Raja, Johns ve Ntalianis, 2004, s. 352).

3.1.5. Uyumluluk

Uyumluluk boyutunun bir ucunda fedakârlık, şefkat ve duygusal destek gibi özellikler yer alırken, diğer ucunda düşmanlık, başkalarına kayıtsızlık, benmerkezcilik, kin ve kıskançlık gibi özellikler yer almaktadır. Uyumluluk da dışa dönüklük gibi kişilerarası davranışın bir boyutudur; ancak dışa dönüklük temel olarak tercih edilen sosyal uyum miktarıyla ilişkiliyken uyumluluk, "şefkatten düşmanlığa kadar uzanan bir süreç boyunca" etkileşimin karakteristik niteliğini temsil eder (Costa, McCrae ve Dye, 1991, s. 888).

Uyumluluğu yüksek bireyler merhametli, güvenilir, bağışlayıcı ve dürüst olarak tanımlanmaktadır. Uyumluluğu düşük bireyler ise kaba, iş birliği yapmayan, kinci ve manipülatif olma eğilimindedirler (Costa vd., 1986, s. 641). Sosyal ilişkilerin kurulmasında ve devam ettirilmesinde en önemli konulardan biri uyumluluktur. Uyumlu bireyler, diğer kişilerle uzlaşmaya hazır kişilerdir. Uyumsuz kişiler ise çoğunlukla toplumsal ilişkiler içinde çıkarıcı bireyler olarak tanımlanmaktadır (Koçoğlu Sazlaya ve Parlak, 2018, s. 152).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma yönteminin ne şekilde uygulanacağına ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, günümüzde oldukça yaygınlaşan bir ilgi alanı olan “yalnız seyahat” kavramıdır. Dünya, pek çok güvenlik tehdidini içinde bulundurmaktadır. Özellikle yalnız seyahat eden bir turist için pek çok güvenlik sorunu vardır. Güvenlik algısı ise kişiden kişiye değişen bir faktördür. Bazı kişiler bir konuyu güvenlik ihlali olarak algılamakta, diğer kişiler aynı konuyu farklı açıdan görebilir. Dolayısıyla belirli güvenlik sorunlarına ilişkin tedbirler, seyahat sürecindeki veya seyahat sonrası davranışlar kişiden kişiye değişmektedir. Bu çalışma, kadınların seyahatleri ile ilgili güvenlik risklerini nasıl algıladıklarını öğrenmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, kapsamlı bir anlayış elde edilerek hem alanyazına hem kadın turistlerin yalnız seyahatlerine hem de destinasyonların gelişimine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, yalnız seyahat eden kadınların güvenlik algılarının nasıl oluştuğunu kişilik kuramı üzerinden anlamak ve incelemektir. Kadınların yalnız seyahatleri birçok risk ve tehlikeyi barındırmaktadır. Seyahat güvenliği ise hem destinasyon hem turistler açısından son derece önemlidir. Bu çalışma sonucunda, yalnız seyahat eden kadınların Beş Faktör Kişilik Modeli’ne göre kişilik özellikleri belirlenerek, bu özelliklerin risk algısını ne derece etkilediği ve hangi durumların risk olarak kabul edildiği veya edilmediği anlaşılabilecektir. Kadınların seyahat güvenliğini nasıl algıladıklarının ve bu algının nasıl şekillendiğinin anlaşılması, konuyla ilgili pratiğe dair farklı bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir.

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Kapsamı

Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmaların çoğunda olduğu gibi bu araştırmada da bazı sınırlılıklar mevcuttur. Araştırmanın ilk sınırlılığı, verilerin sınırlı zaman içerisinde toplanması gerektiğinden aynı şehirde olmayan katılımcılar ile çevrimiçi görüşme sağlanmış olmasıdır. Bir diğer sınırlılık, araştırmanın verilerinin, sorulan sorulara verilen cevaplarla kısıtlı olmasıdır. Ayrıca araştırma, yalnız seyahat eden

Türk kadınlarla sınırlı olduğu için farklı kültürlerde yetişmiş kadınlar için sonuçlar farklılık gösterebilir.

Araştırmanın kapsamı, yalnız gezen kadınların güvenlik algılarıdır. Bu kapsamda katılımcıların yalnız seyahat etmiş ve/veya ediyor olmaları birincil koşuldur. Dolayısıyla daha önce hiç yalnız seyahat etmemiş kadınlar kapsama dahil değildir. Araştırma sonucunda güvenlik algılarının kişilik özelliklerine göre nasıl oluştuğu incelenmek istenmektedir. Araştırma kapsamı bu konulardan oluşmaktadır.

4.4. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın deseni, fenomenolojik yaklaşım olarak belirlenmiştir. Fenomenolojik araştırmaların amacı, araştırma katılımcılarının “yaşam dünyalarına” dair bir görüş elde etmek ve onların deneyimlerinden inşa edilen kişisel anlamlarını ortaya çıkarmaktır. Yaşam dünyası, fenomenoloji yaklaşımının kurucusu filozof Edmund Husserl (1859-1938) tarafından bireylerin deneyim dünyalarına atıfta bulunmak için kullandığı Almanca “Lebenswelt” teriminin çevirisidir. Anlamı ise bireyin içsel bilinç ve deneyim dünyasıdır (Johnson ve Christensen, 2004, s. 592). Fenomenolojinin en temel amacı insan deneyimini anlamaktır (van Manen, 2007, s. 12). Dolayısıyla, fenomenolojik araştırmalarda katılımcıların bir fenomeni nasıl algıladıkları ve bu fenomene ilişkin bakış açılarının anlaşılması esastır (Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020, s. 158). Bu çalışmada da yalnız kadın gezginlerin güvenliklerine ilişkin durumları nasıl algıladıkları açıklanmak istenmektedir. Bu bağlamda, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme, görüşme gerçekleştirilmeden önce konuya dair sorular hazırlanması fakat bu görüşmenin seyri doğrultusunda bu soruların dışına çıkılabilmesi özgürlüğü tanır (Akman Dömbekçi ve Erişen, 2022, s. 146). Görüşme yapılan katılımcılarla ilgili bilgiler aşağıda yer almaktadır.

4.4.1. Araştırmanın katılımcıları

Araştırma katılımcıları, yalnız seyahati deneyimlemiş olan kadınlardan oluşmaktadır. Fenomenoloji yönteminin getirdiği gereklilik neticesinde yalnız seyahati bizzat deneyimlemeyenler katılımcı olarak seçilmemiştir. Araştırma katılımcıları, sosyal medyadan ve araştırmacının çevresinden kartopu yöntemi ve ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilerek belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini belirlerken dikkate alınan ölçütler ise kadın olmak ve yalnız seyahati deneyimlemiş olmaktır.

Veriler doygunluğa ulaşınca kadar toplam 11 katılımcıya ulaşılmıştır. Kastedilen veri doygunluğu, veri toplarken benzer ifadelerle karşılaşıldığı ve yeni ifadelerin oluşmadığının fark edildiği noktadır (Yağar, 2023, s. 138). Dolayısıyla son görüşmelerde aynı ifadeler sıklıkla tekrar etmeye başladığında ve yeni kategoriler oluşmaksızın önceki kategorilere eklemeler yapıldığı anlaşıldığında veri toplama süreci sona erdirilmiştir.

Kartopu terimi ise küçük başlayıp yuvarlandıkça büyüyen bir durumu açıklamaktadır. Kartopu örnekleme yöntemi, çok aşamalı bir tekniktir. Öncelikle bir veya birkaç kişi/vakayla başlar. İlk vakalarla olan bağlantılara dayalı olarak artarak yayılır (Neuman, 2007, s. 275). Dolayısıyla kartopu örnekleme, kişilerden gelen yönlendirmeler aracılığıyla dahil edilecek diğer kişilerin belirlenmesini içerir (Corbetta, 2003, s. 222). Nitel araştırmalarda en yaygın kullanılan örnekleme yöntemlerinden bir diğeri ise ölçüt örnekleme yöntemidir. Ölçüt örnekleme yönteminde, önceden belirlenen birtakım ölçütlere göre araştırma örnekleme belirlenir (Koç Başaran, 2017).

Glaser ve Strauss (1967, s. 45), nitel bir araştırma tekniği olarak sürekli karşılaştırmalı analiz yöntemini önermişlerdir. Bu yöntemde veri toplanırken, karşılaştırmalı analiz işlemleri sürdürülür ve buna bağlı olarak katılımcı sayısı belirlenir. Yöntemde, sürekli veri toplayarak kurama ulaşma anlayışı hâkimdir. Böylece araştırmacı tarafından ön kabuller bir kenara bırakılarak, tamamen verilerin ışığında bulgulara ve sonuca ulaşılır (Toker, 2022, s. 339).

Araştırmanın katılımcıları; farklı meslek gruplarından, farklı yaşlardan ve farklı eğitim düzeylerindendir. Katılımcıların gerçek isimleri araştırma kapsamında gizli tutulmuştur. Takma isimler belirlenirken ise katılımcıların demografik ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Tablo 2’de katılımcılara dair bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılara Dair Bilgiler

No	Katılımcı (Takma) İsmi	Yaş	Meslek	Medeni Durum	Eğitim Durumu	Görüşme Yeri
1	Lale	62	Emekli-Reklamcı	Bekar	Lisans	Kafe
2	Bade	27	Akademisyen	Bekar	Doktora Öğrencisi	İş yeri
3	Hümeyra	60	Öğretmen-Fotoğrafçı	Bekar	Lisans	Çevrim içi
4	Eylül	37	Tur Rehberi	Bekar	Doktora Öğrencisi	Kafe
5	Gülseren	32	Öğretmen	Evli	Lisans	Çevrim içi
6	Leman	27	Mütercim Tercüman	Bekar	Lisans	Çevrim içi
7	Esen	48	Muhasebeci	Evli	Lise	Çevrim içi
8	Eda	39	Operasyon Müdürü	Evli	Yüksek Lisans	Çevrim içi
9	Asu	32	Tekstil Mühendisi	Evli	Lisans	Çevrim içi
10	Ezgi	30	Akademisyen	Evli	Doktora Öğrencisi	İş yeri
11	Beril	35	Muhasebe Müdürü	Bekar	Lisans	Çevrim içi

Katılımcıların ortak noktası, hepsinin hayatında yalnız seyahat faaliyetinin yer almış veya alıyor olmasıdır. Belirlenen katılımcılara tezin konusu ve amacı belirtildikten sonra kendilerinin de onayı doğrultusunda görüşme randevusu alınmıştır. Veri toplama süreci aşağıda yer almaktadır.

4.4.2. Veri toplama aracı ve süreci

Katılımcılarla yapılan görüşmeler Aralık 2023-Mart 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, yüz yüze ve çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere hazırlanmak amacıyla öncesinde katılımcılar ile tanışılmış, araştırmanın konusu ve amacı aktarılmıştır. Kendilerinden sorulara içtenlikle ve rahatlıkla cevap vermeleri beklendiği iletilmiştir. Görüşme soruları, yarı yapılandırılmış olarak belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, önceden hazırlanmış soruları içerir fakat görüşme esnasında yeni sorular eklenebilir, çıkarılabilir veya sıralama değiştirilebilir. Dolayısıyla görüşmenin esnekliği, orta düzeydedir. Bu tekniğin amacı, alınmak istenen verinin detayına inmek ya da eksik kalan bir noktanın tamamlanmasıdır (Akman Dömbekçi ve Erişen, 2022, s. 146). Görüşme soruları alanyazındaki örnek çalışmalar (Smith, 2022; Amiri, 2023) incelenerek ve tecrübeli bir araştırmacının önerileri ve düzeltmeleri de dikkate alınarak tasarlanmıştır.

Katılımcıların hepsine, aynı sorular yönlendirilmiştir. Konuşmaların seyrine ve katılımcıların cevaplarına göre görüşmeler esnasında eklenen sorular olmuştur. Bunlar

haricinde, daha sonraki görüşmelerde fark edilen ve önemli görülen birkaç nokta, geri dönülerek önceki katılımcılara iletilmiştir. Bu sorulardan biri, nevrozizm açısından önemli bir konu olan “kaygı” konusudur. Bir katılımcının daha önce depresyon yaşadığı bilgisini paylaşmasıyla önceki katılımcılara dönülerek benzer bir deneyim yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Katılımcıların kaygılı olmaya yatkın olup olmadıkları bu sayede anlaşılmasına çalışılmıştır. Bu noktada araştırmacının, veri toplama sürecini sürekli karşılaştırma yaparak sürdürdüğünü belirtmek gerekir. Araştırmacı, her görüşmenin ardından deşifre ve kodlama süreçlerini mümkün olan en kısa aralıklarla eşzamanlı olarak gerçekleştirmiştir. Yeni görüşmeler yaptıkça araştırmacı, önceki görüşmelere dönerek karşılaştırma yapmış ve önceki kodlamaları tekrar tekrar gözden geçirmiştir.

Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara “gönüllü katılım formu” verilip sözlü olarak da onayları alınmıştır. Çevrim içi ortamda ise katılımcılara araştırmanın amacı belirtildikten sonra sesli kayıt alınacağı belirtilmiş, gizliliklerinin korunacağı söylenmiş ve onayları doğrultusunda sesli kayıtlar başlatılmıştır. Ses kayıtları, yazılı şekilde bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra araştırmacı tarafından şifreli dosyalarda arşivlenmiştir. Görüşmeler ortalama 30 ila 70 dakika aralığında sürmüştür. Görüşme sürelerinin fenomenolojik bir araştırma için uzun olmadığı bilinmekle birlikte, görüşme süreleri içinde zengin veri elde edildiği belirtilmelidir. Hem araştırma sorularına cevaplar alındığı hem de farklı birçok tema oluştuğu gözlemlenmiştir. Görüşmelerde verilen cevaplar bağlamında detaya inmek açısından sondaj sorular sorulmaya dikkat edilmiştir. Katılımcıların, cevaplarını bilinçli olarak kestikleri belirli noktalarda ise cevap almak için üstelenmemiştir. Katılımcıların cevaplarında kendilerini rahat hissetmeleri, araştırmacının temel bakış açısıdır. Dolayısıyla görüşmeler, karşılıklı sohbet havasında ilerletilmiştir. Katılımcıların sessiz kalıp düşündükleri noktalarda araştırmacı hiçbir şekilde müdahalede bulunmamıştır. Bilhassa katılımcıların sözlerini kesmemek için azami özen göstermiştir. Katılımcılara hem görüşmeye başlamadan hem de görüşme sonunda gönüllü katılımları için teşekkür edilmiş, çalışmada gerçek isimleri kullanılmayacağı ve çalışma tamamlandığında araştırmacı tarafından çalışmanın kendileriyle paylaşılacağı belirtilmiştir.

Veri toplama süreci, hassasiyet ile sürdürülmüş ve başarılı ile sonlanmış. Her bir görüşmenin hemen arkasından yapılan çözümlemeler sayesinde araştırmacı, çalışma ile etkileşim hâlinde kalmıştır. Danışman tarafından da uygun görülen noktalarda,

araştırmacı kısa molalar vermiş, her defasında araştırmanın içinde fakat, dışarıdan bakıyormuş gibi farklı bir bakış açısı kazanarak araştırmaya geri dönmüştür. Görüşmeler sırasında en zorlayıcı kısım, kendini nispeten kapatan veya ne diyeceğini bilemediğini gösteren katılımcılar olmuştur. Böyle durumlarda katılımcı zorlanmayarak samimi bir ortam yaratılmaya çalışılmıştır. Fakat genel anlamda katılımcılar, deneyimlerini paylaşmaya hevesli ve kendilerini iyi ifade eden kadınlardan oluştuğu için veri toplama süreci rahatlıkla tamamlanmıştır. Yüz yüze katılımcılarla iş yerlerinde veya kafelerde görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yeri ve vakti, katılımcıların tercihinine bırakılmıştır. Araştırmacı tarafından, verilerin sıklıkla tekrar etmeye başladığı görüldüğünde ve yeni ve faydalı bilgiler gelmediği hissedildiğinde verilerin doygunluğa ulaştığı düşünülerek veri toplama sürecine son verilmiştir. Bu noktada, yeni ve farklı başlıklar açılmıyor olması önemli bir belirleyici olmuştur. Devamında gelen kısım verilerin çözümlenmesidir. Fakat nitel araştırmaların doğasında veri toplama ve veri analizi süreçleri iç içe olduğu için (Merriam, 2018, s. 229) veri toplama aşaması ve analiz aşaması süreçleri birlikte yürütülmüştür.

4.4.3. Verilerin çözümlenmesi

Nitel verilerin çözümlenmesinde kullanılan en önemli tekniklerden biri “sürekli karşılaştırma”dır. Tekniğin temel amacı, verilerden açığa çıkan temalara dayalı olarak kuram geliştirmek ve temaları incelemektir. Nitel veri analizinde kullanılan sürekli karşılaştırma yöntemi iki temel aşamadan oluşur. Birinci aşama, verilerin okunması ve birbirleriyle karşılaştırılmasıdır. Böylece birbiri ile ilgili veriler bir araya toplanır. İkinci aşama ise öncelikli olarak kavram ve kategorilere dayalı olarak ana temalar ortaya çıkarmak ve temaların öneriler haline getirilmesidir (Have, 2004, s. 136, akt. Özdemir, 2010, s. 337). Glaser ve Strauss (1967), sürekli karşılaştırma kullanılarak yapılan analizin, kuram geliştirme sürecinin temelini oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmanın temel gayesi bir kuram geliştirmek olmasa da verinin ortaya çıkarabileceği sonuçlara bağlı olarak ihtimaller daima açık tutulmuştur. Bu yüzden verilerin özüne inebilmek için veriler arasında sürekli karşılaştırma uygulanmıştır.

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerin hemen ardından, araştırmacı tarafından deşifre yapılmıştır. Deşifreden sonra ise görüşmeler kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, Strauss ve Corbin’in (1998) kodlama usulü benimsenmiş ve takip edilmiştir.

Dolayısıyla *açık kodlama*, *eksenel kodlama* ve *seçici kodlama* yöntemleri sırayla uygulanmıştır. İlgili süreç, aşağıda açıklanmaktadır:

Açık Kodlama: İlk aşama olarak açık kodlama, ham veriye herhangi bir ön yargı olmadan dalma ve inceleme sürecidir. Glaser'in (2002) "all is data" sözü dikkate alınarak, alanda toplanılan her şey önemli bir veri olabilir. Bu süreçte, verilerde yer alan tüm kelimeler incelenmiştir. Çünkü açık kodlamanın amacı, verilere yansıyan olgular hakkında düşünmenin veya yorumlamanın standart yollarını aşarak araştırmacılara yeni içgörüler kazandırmaktır (Strauss ve Corbin, 1990, s. 12).

Charmaz'a (2006) göre ilk kodlar geçicidir, karşılaştırmalıdır ve verilere dayanmaktadır. Geçicidir çünkü diğer analitik olasılıklara açık kalmayı ve sahip olunan verilere en uygun kodları oluşturmak hedeflenir. Verilerin içinde boşluklar olduğunun farkına varmak da analitik sürecin bir parçasıdır. Charmaz'a göre şu sorular ilk kodlamayı oluşturur: "bu veri neye cevap veriyor?", "veri ne öneriyor?", "bu kimin bakış açısını yansıtıyor?", "bu veri hangi teorik kategoriye işaret ediyor?". Bu araştırma kapsamında ilk kodlama aşamasında tüm veriler okunup kodlanmıştır.

Eksenel Kodlama: İkincil kodlama sürecinde araştırmacı, verilerle ilk kodlamada olduğundan daha tanıştıktır. Araştırmacı, kodlamayı sınırlamaya başlar. Ana değişkenleri keşfetmesi gerekir ve ana değişkenler çerçevesinde sınırlar belirler. Araştırmacının görüşmeler esnasında tuttuğu notlar ve hatırlatıcılar da bazı boşlukları doldurmak açısından önem arz eder (Arık ve Arık, 2016, s. 300). Strauss ve Corbin (1990) bu aşamayı eksenel kodlama olarak ifade ederler. Eksenel kodlama sırasında önerilen tüm varsayımsal ilişkiler, yeni verilerle tekrar tekrar doğrulanıncaya kadar geçici olarak görülmelidir. Geçerli olmayan ve tümdengelim yoluyla ulaşılan hipotezlerin gözden geçirilmesi veya atılması gerekir (Strauss ve Corbin, 1990, s. 13). Bu bağlamda eksenel kodlama, ana kategoriler etrafında yoğunlaşan çalışmadır.

Eksenel kodlamada, aslen bir fenomenin spesifik hâle getirilmesi süreci gerçekleştirilir (Arık ve Arık, 2016, s. 301). Charmaz'ın (2006, s. 57) *odak kodlama* olarak adlandırdığı süreç, büyük miktarda veriyi incelemek için en önemli ve/veya sık görülen kodları kullanmak anlamına gelir. Araştırmacının bu aşamadaki en önemli görevi, kodların araştırma sorusuna uygunluğunu ortaya koymaktır. İlişkiler, daha belirgin biçimde ortaya çıkarılır. Bu durum ise kavramsal bağlantıları daha belirgin hale getirir.

Araştırmacı sonunda şöyle diyebilir: "Bu koşullar altında eylem bu biçimi alır, diğer koşullar altında ise başka bir biçim alır." (Strauss ve Corbin, 1990, s. 14). Eksenel kodlama aşamasında ortaya çıkan kodlar, sınırlanmaya ve kategoriler haline getirilmeye başlamıştır. Bu aşamada en çok öne çıkan kategoriler belirginleşmeye başlamıştır.

Seçici Kodlama: Strauss ve Corbin (1990) tarafından seçici kodlama olarak adlandırılan bu son aşamada, ortaya çıkan ilişkiler kavramsallaştırılır. Bu aşamada araştırmacı, belirlediği odak kategori etrafında diğer kategorileri toplar. Odak kategori ise çalışmanın merkezi olgusunu temsil eder. Odak kategori, şu tür sorular sorarak tanımlanır: "Bu araştırmada sunulan ana analitik fikir nedir?", "Bulgularım birkaç cümleyle kavramsallaştırılacaksa ne diyeceğim?", "Tüm eylem/etkileşim neyle ilgili görünüyor?", "Kategoriler arasında ve kategoriler arasında gördüğüm çeşitliliği nasıl açıklayabilirim?" (Strauss ve Corbin, 1990, s. 14).

Charmaz (2006) tarafından "teorik" kodlama olarak adlandırılan bu aşamada, teorik kodlar, kodlamada geliştirilen kategoriler arasındaki olası ilişkileri belirtir. Teorik kodlar bütünleştiricidir; toplanan odak kodlara şekil verirler. Bu kodlar, sonucun tutarlı bir şekilde aktarılmasına yardımcı olurlar (Charmaz, 2006, s. 63). Strauss ve Corbin'e göre (1990), son aşama kodlamanın en zor aşamasıdır. Çünkü ortaya çıkan kategoriler ve temaları soyutlaştırmak gerekmektedir. Analiz sürecinde verilerin toplanmasının bitmesinden sonra seçici kodlama aşamasına başlanmıştır. Bu süreçte tüm kod ve kategoriler gözden geçirilmiş, araştırmanın konusuna dayalı ilişkiler son hallerini almıştır. Devamında ise bu ilişkilerin açıklanıp yorumlanması aşaması gelmektedir.

4.5. Güven Duyulabilirlik (Güvenirlik ve Geçerlik)

Bilimsel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin (güven duyulabilirlik) sağlanması için gerekli temel koşul araştırmacının etik anlayışıdır (Merriam, 2018, s. 220). Bir araştırmanın etik kurallar çerçevesinde yürütülüp yürütülmediği araştırmacı tarafından mutlaka açıklanmalıdır. Bu sayede araştırmanın sonuçlarına güven duyulabilir. Nitel bir araştırmanın güven duyulabilirliğini sağlamak için öncelikle tüm araştırma sürecinin şeffaf şekilde aktarılması gereklidir. Dolayısıyla araştırma kapsamında yöntemin uygulanışı mümkün olduğunca detaylı açıklanmıştır. Bir araştırmanın güven duyulabilirlik boyutlarını ortaya koymanın çeşitli yöntemleri vardır. Nicel araştırmalarda var olan geçerlik ve güvenilirlik kavramları, nitel araştırmacılar tarafından yıllarca

tartışılmıştır. Bu bağlamda alanyazında yer alan inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve doğrulanabilirlik boyutları bu araştırma kapsamında tartışılacaktır.

İnandırıcılık: İnandırıcılık, iç geçerliliği temsil etmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları gerçekle ne kadar uyumlu, araştırmacı(lar) araştırmak istedikleri şeyi ölçüyor mu gibi sorular ele alınır (Arslan, 2022, s. 398). Guba (1981, s. 79) bir araştırmanın gerçeklik ve inandırıcılığına ilişkin “araştırmanın yürütüldüğü yanıt verenler ve bağlam için belirli bir araştırma bulgularının "doğruluğuna" nasıl güven duyulabilir?” sorusunun sorulması gerektiğini önermiştir. Guba, aynı zamanda bu boyutu “hakikat değeri” olarak isimlendirmiştir. Araştırmacılar, inandırıcılığı sağlamak için; çalışma konusu, çalışma alanı ve katılımcıların yanı sıra veri toplama yaklaşımını da açıklamak zorundadır. Ayrıca çalışmanın özgünlüğünü de göstermek durumundadır (Yin, 2011, s. 86). Nitel araştırmalarda inandırıcılığı artırmanın yollarından biri de çeşitlemedir. Çeşitleme, farklı veri toplama yöntemleri kullanılarak veri çeşitliliğini sağlamak ve teyit etmektir (Arslan, 2022, s. 399). Bu araştırmada alanyazın taraması, görüşmeler ve araştırmacı günlüğünden yararlanılmıştır.

Aktarılabilirlik: Aktarılabilirlik, araştırmanın dış geçerliliği ile ilgili bir kavramdır. Aktarılabilirlik bağlamında araştırmanın dış dünyaya uyarlanabilirliği ifade edilmektedir. Nicel araştırmalarda yer alan “genelleme” kavramı, nitel araştırmalarda genelleme amacı olmadığı için aktarılabilirlik ile ölçülür. Bu amaçla nitel araştırmalar; örneklem seçimi yöntemi, katılımcıların özellikleri ve araştırma ortamını belirtmelidir (Polit ve Back, 2010, s. 1453). Bu bilgilerin hepsi, bu araştırma içinde okuyuculara sunulmaktadır.

Tutarlılık: Bir araştırmanın tutarlılığını artırmak için farklı fikirler alma yoluna gidilebilir. Alan notlarını okumak ve bunları incelemek için başka bir araştırmacıyı kullanmak, araştırmacı için bir doğrulamadır. Ayrıca, inceleme bir meslektaş tarafından yapıldığından, araştırmacıya, çalışma kamuya açıklanmadan önce içeriden bir analiz ve geri bildirim sağlar. Bu yöntem başlı başına bir güven duyma eylemidir (Stahl ve King, 2020, s. 27). Mevcut araştırmada ise araştırmacı tarafından toplanan veriler düzenli şekilde analiz edilmiştir. Bu analizler ise uzman bir araştırmacı ile paylaşarak sürekli geri bildirim alınmıştır. Son aşamada ise tüm analiz uzman araştırmacı tarafından gözden geçirilmiş ve karşılaştırma yapılmıştır.

Doğrulanabilirlik: Doğrulanabilirlik, nitel araştırmalarda nesnel gerçekliğe mümkün olduğunca yaklaşmak anlamına gelir (Guba, 1981, s. 87). Bir araştırmada doğrulanabilirliğin sağlanması için, araştırmanın bulguları ve analizlerinin, tutarlı katılımcı görüşleri ile desteklendiğinin belirtilmesi gerekir. Bir başka deyişle, toplanan verilerin şeffaflıkla verilmesi önemlidir (Arslan, 2022, s. 403). Bu araştırma kapsamında da katılımcılarla yapılan görüşmeler, gerekli yerlerde alıntılar hâlinde paylaşılarak araştırmanın doğrulanabilirliği sağlanacaktır. Araştırmanın tüm verileri ve kodlamaları da ilgili kişiler tarafından incelenmek istenmeleri ihtimaline karşın araştırmacı tarafından arşivde tutulmaya devam edecektir.

4.6. Araştırmacının Yansıtıcılığı

Araştırmacının bilginin doğasına ve gerçekliğe olan bakış açısının, araştırmanın okuyucular üzerindeki etkisinde önemli bir payı olduğunu düşünmekteyim. Yazarın epistemolojik ve ontolojik bakış açılarını açıkça belirtmesi, okuyucular açısından kuşkusuz faydalı olacaktır. Uzun öğrenme yolculuğumun başlangıcında anladım ki, bilimsel araştırma yürüten araştırmacılar, farklı birçok görüş benimseyebilirler. Nitel araştırma geleneklerini benimseyen araştırmacılar ise gerçekliğe karşı çoklu bakış açısı içeren bir duruşa sahip olmaktadır. Benim de bir araştırmacı olma yolundaki ontolojik duruşum, gerçekliğin sosyal bağlamda inşa edilebilir olduğu ve gözlemlenebilir tek bir gerçekliğin olmadığı yönündedir. Çoklu gerçeklik, farklı realiteleri yansıtan ve geniş bir pencereden bakan, açık görüşlü bir anlayış gerektirir. Epistemolojik olarak ise bilginin ne olduğu ve nasıl elde edildiğine dair farklı bakış açıları mevcuttur. En temel ayrım bilginin duyulara ve deneye dayanıp (a posteriori) dayanmadığına (a priori) göre sınıflandırmadır. Kant'ın önerdiği gibi bilgide deneyime bağlı unsurların bulunduğunu düşünmekteyim. Bilgi, yorumlanmaya açıktır ve kaynağı her zaman deneye dayalı değildir. A priori bilgiler, sezgilere dayanır. Sezgilerin insanlara bağlı olarak değişken olmasından dolayı kimi araştırmacılar tarafından geçerli ve güvenilir kabul edilmediğini bilerek, gerçekliği de insanların oluşturduğu görüşüne inanmaktayım.

Yüksek lisans tezimin konusunu, tezim için okumalar yaparken ilgilendiğimi fark ettiğim bir konu olduğu için seçtim. Yalnız kadın gezginlerin seyahat güvenliği konusunu ilk başta hangi çerçeveden ele alabileceğimi ve almam gerektiğini uzun uzadıya düşündüm. Daha sonra aylar süren okumalar sayesinde danışmanım ile teorik çerçeveyi biçimlendirdik. Kadınların toplumda var oluş biçimleri sosyolojik bir konudur.

Araştırmamı doğrudan feminist bir bakış açısıyla ele almamamdaki temel neden ise görüş açımı geniş bırakmak istememden kaynaklanıyordu. Karşıma çıkabilecek herhangi bir önemli noktayı kaçırmak istemediğim için, konuya mümkün olduğunca tek bir açıdan yaklaşmadım. Verileri toplamaya devam ederken de kendi içimde kesin yargılara varmamaya çalıştım. Sürekli olarak verilere daldım, kurcaladım, okudum ve tekrar okudum. Verilerin beni nereye götüreceğini görmem gerekiyordu. Şayet, ben verileri değil, veriler beni sonuca götürsün istedim. Bu yüzden sürecin başından sonuna kadar yorumsamacı bir bakış açısı taşıdım.

İlk kez nitel bir araştırma gerçekleştiriyor olmam sebebiyle de ileride yapacağım araştırmalar için tecrübe edinmek için çaba gösterdim. Tecrübesizliğimin araştırmayı etkilememesi için azami çaba gösterdim fakat görüşme sürelerinin uzunluğu, ancak görüşme yapmaya devam ettikçe gelişti. Bu araştırma için yaptığım son görüşmelerde, bir araştırmacı olarak katılımcılarla kurduğum iletişimin, ilk görüşmelere kıyasla iyileştiğini ve geliştiğini hissetmekteyim.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Yalnız seyahat eden kadınların kişilik özelliklerine bağlı güvenlik algılarının anlaşılmasına çalışıldığı araştırmanın bu bölümünde, veri toplama sürecinde uygulanan nitel veri toplama araçları ile elde edilen bulgular, araştırmanın amacı doğrultusunda analiz edilerek sunulmuştur. Bulgularda sunulan katılımcı alıntıları, anlam akışını bozmamak adına asalak sözcükler çıkarılarak düzenlenmiştir.

5.1. Güvende Hissetme ve Kişilik

Bruin (2010), kişilik özellikleri ve güvenliği incelediği çalışmasında, Beş Faktör Kişilik Kuramı boyutlarının güvenliğe dair algıyla ilişkisi olup olmadığını incelemiştir. Güvende hissetmenin, seyahat tercihlerini ve deneyimlerini doğrudan etkilediği bilindiği için, bu kısımda farklı kişilikler için güvende hissetme duygusunun nasıl etkilendiği irdelenmiştir. Beş faktör kişilik özelliklerini karşıladığı düşünülen alt özellikler aşağıda yer alacaktır. Katılımcıların kişilik özellikleri hem doğrudan ifadeleri hem de örtük anlamlı ifadelerinden yola çıkılarak belirlenmiş ve tekrar tekrar incelenerek sınıflandırılmıştır. Benzer kişilik özelliklerine sahip kadınların birbirine benzeyen güvende hissetme algıları olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda kadınların kişilik özellikleri de yoğunluklarına göre tartılmıştır. Birbirine zıt sayılabilecek özellikler gösterdikleri fark edilse de esas nokta, seyahatin çoğu zaman insanların farklı deneyimler edinmeye çalıştıkları bir alan olmasıdır. Bu yüzden bazı tezatlıkların bu çerçevede değerlendirilmesi önemlidir. Örneğin, bir kişi hem girişken hem çekingen özellikler göstermektedir. Bu gibi durumlarda örnek konu içinde, katılımcıların ne şekilde aksiyon aldıklarını anlamak gereklidir. Tablo 3'te, güvende hissetme ve kişilik boyutları temasının kategori ve alt kategorileri sunulmaktadır.

Tablo 3. Güvende Hissetme ve Kişilik Boyutları Bulgularına Ait Kategori ve Alt Kategoriler

Güvende hissetme ve deneyime açıklık	Güvende hissetme ve duygusallık (nevrotizm)	Güvende hissetme ve dışa dönüklük	Güvende hissetme ve sorumluluk	Güvende hissetme ve uyumluluk
1. Çilekli pasta (deneyim arayan)	1. Kaygılı	1. Eğlenceli	1. Sorumluluk sahibi	1. Dikbaşlı
2. Cesur ve değişime açık	2. Neşeli	2. Girişken	2. Güvenliğini istemsizce sağlayan	2. Uyumlu
3. Maceraperest	3. Manevi açıdan güçlü	3. Özgür ruhlu	3. Hırslı	3. Dürtüsel
4. Meraklı		4. Sosyal		4. Yardımsever
5. Önyargısız				

5.1.1. Güvende hissetme ve deneyime açıklık

“... Hep kapıda valizim hazırda. Bir arkadaşım hadi şuraya gidelim dediği zaman hemen toparlanıp gidiyordum. ...” (Lale)

Katılımcıların deneyime açıklık boyutuna ait alt kategoriler olan cesur/değişime açık, maceraperest, meraklı ve önyargısız özellikleri ile güvende hissetmeye yönelik tutumları bu kısımda tartışılacaktır.

Çilekli pasta (deneyim arayan)

Katılımcılardan Eylül, grupla seyahat etmeyi çilekli pastanın çilekli kısmını yemeye, yalnız seyahat etmeyi pastanın tamamını yemeye benzetmiştir. Eylül’ün ifadesinden yalnız gezmeyi daha deneyime açık olmakla eşdeğer bulduğu ve seçeneklerin daha fazla olduğu anlaşılır. Eylül’e göre, turla gezmek deneyimi sınırlamaktadır ve dolayısıyla Eylül’ün deneyime açık biri olduğu görülmektedir. Eylül’ün güvende hissetmesi ise gittiği yerin **insan haklarına saygı duyulan** bir yer olmasına bağlıdır. Böylece yenilikleri güvende hissederek deneyimleyebilir:

“... Tur çok kapalı geliyor bana. Ama yalnız seyahat etmek daha özgür. Daha çok katkısı var, daha çok anı biriktirebiliyorsunuz. Dediğim gibi halkla iç içe olmak, yerel halkla birlikte hareket etmek daha başka bir şey. Şimdi tur ile gezdiğinizde bunun çok etkisi olmuyor. Yani o kadar o halkı o yöreni keşfedemiyorsunuz. Siz sadece belli bir bölümünü, hani işte pastanın çilekli kısmını alıyorsunuz ama öbür türlü pastanın tamamı yiyebiliyorsunuz. Böyle bakabiliriz. [...] Mesela Darwin için şey derler. Darwin bir sürü araştırma yapmıştır yerlilerle ilgili. Ama Darwin, yerel halkla iç içe geçmemiş bir insan. Hep uzaktan izleyip gözlemleyip... Ama siz direkt bilgiyi içinden almanız gerekiyor. Hani gözlem bazen yanıltıcı olabilir ama direkt deneyim doğru bilgiyi direkt keşfetmenizi sağlar. [...] İnsan hakları seviyesinde bir yer olması gerekiyor. O yüzden mesela bazen Avrupa daha güvenli geliyor bana. ...” (Eylül)

Eylül’ün ifadeleri, yalnız seyahat etmenin daha özgür ve zengin bir deneyim sunduğunu vurgulamaktadır. Turla seyahat etmek, onun için sınırlayıcıdır ve halkla doğrudan etkileşime girmeyi engeller. İnsan haklarına saygı duyulan yerlerde bulunmak, Eylül’ün kendini güvende hissetmesini sağlamaktadır. Bu da onun yenilikleri ve farklı kültürleri güvenle deneyimlemesine olanak tanır.

Cesur ve değişime açık

Katılımcıların yeni deneyimlere açık mı yoksa kapalı mı olduklarını anlamak için analizler yapılmıştır. Deneyime açık olma durumlarına bağlı olarak güvende hissetme boyutları incelenmiştir. Deneyime açık kişiler, öncelikle değişime açık kişilerdir. Katılımcıların bazı ifadeleri, değişime açık olmayla ilişkilendirilebilmektedir. Örneğin, yukarıda da görüldüğü gibi Lale’nin her an seyahat etmeye ve değişikliğe hazır olduğunu

belirten ifadesi bu durumu yansıtmaktadır. Değişime açık kişiler genellikle rutinden kaçma eğilimindedir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda, rutinlerinden çıkmaya istekli olan kadınların deneyime daha açık oldukları anlaşılmaktadır. Fakat deneyime açık olmak ile **güvenlik arayışı içinde olmak** kategorilerinin bağlantısı oldukça önemlidir. Çünkü her an değişikliğe hazır olan kadınlar, aynı zamanda güvenlik arayışındadır. Gülseren ve Lale'nin rutinden çıkmak isteme ve güvende hissetmeye yönelik görüşleri şu şekildedir:

“... Farklılık var yani. Her gün aynı şekilde kalkıp da o rutinden çıkmak. Rutin mesela beni çok sıkar. Bazıları rutini sever, değiştirmek istemez. Sürekli aynı şey yaşamak onları mutlu eder. Ama bende öyle değil. Her gün aynı geçiyorsa kesinlikle bir sıkıntı vardır bende. Ben sürekli bir şeyler değiştirmeye çalışıyorum. Değişikliğe hazırlarım kendimi. Değişimi isterim. Öyle farklılık, farklılık yani. [...] O kadar da cesur değilim. Yani öyle söyleyeyim, gidebileceğim yer... Tamam cesur olmak güzel bir şey ama yani böyle altyapısı hazır olmadan işte hadi ben gidiyorum deyip de gidip de başıma bir iş geleceği durumlar olursa o bana biraz güvensizlik yaratır, korkutur yani. ...” (Gülseren)

“... Güney Afrika'yı görmek isterim Güney Amerika'yı görmek isterim mesela ama oralara tek başıma cesaret edemem. Bu kadar cesur değilim diyeyim. Daha güvenli yerlerde olmayı tercih ediyorum. Daha Avrupa ülkesi daha adaletin ya da işte ne bileyim başvurabileceğim başıma bir şey geldiği zaman başvurabileceğin polisiydi karakoluydu güvenilebileceğim bir yer olması önemli. ...” (Lale)

Görüldüğü gibi katılımcılar, güvenliğine önem vermektedir. Dolayısıyla deneyime açık olsalar bile her yere gözü kapalı gitmezler. Deneyime açıklık boyutunun sınırlı olduğu ve kişilerin güvenlikle ilgili kaygılar taşıdığı durumlar, katılımcıların farklılıklara ne kadar açık oldukları ile ilgilidir. Bilinmektedir ki kişilik boyutlarının kati ve keskin çizgileri yoktur. Kişilerin duygu durumları, geçmiş yaşamları ve bilişsel süreçleri, kişiliklerinin dengesini oluşturan faktörler arasındadır. Ancak bireylerin kişilik özellikleri tutarlılık göstermelidir ve kişilikleri ile ilgili değerlendirme yapabilmek için kendilerini sözlü şekilde tanımlarken kullandıkları kelimelere de dikkat edilmelidir (Somer, 2001, s. 32). Fakat kişilerin söylemedikleri, daha doğrusu, söylediklerinin altında yatan anlamlar da bir o kadar önemlidir (Toker, 2022, s. 320). İki katılımcının da deneyime açık olmayı **cesur olmakla** kendiliğinden ilişkilendirildiği görülmektedir. Kendilerini cesur görmediklerini belirtirler. Cesur olmak, elbette hiçbir hesap yapmadan ya da hiçbir endişe duymadan bir işe kalkışmak anlamına gelmez. Bu yüzden katılımcıların evvelki ifadelerinden de yola çıkarak, kendilerinin değişime açık bireyler olduklarını söylemek oldukça mümkündür. **Cesur** ifadesini kullanmayan fakat anlatılarından oldukça cesur biri olduğu anlaşılan Hümeysra ise güvenliğine dair sözlerine

yansıttığı ciddi bir endişe duymamaktadır. Dolayısıyla değişime açık kişiler güvenliklerini gözetirken, cesur olarak nitelendirilebilen kişiler için güvenlik en önemli kaygı değildir. Hümeysra için seyahatine dair en büyük korku, uçuşun iptal olması veya hava koşullarının gezmeye uygun olmamasıdır. Bu noktada tam anlamıyla bir deneyime açıklık durumundan söz edilebilir. Nitekim Hümeysra, seyahatleriyle ilgili en büyük kaygılarını şöyle açıklamıştır: “*En korktuğum şey uçuşun iptal olmasıdır [...] Mesela aktarmalı uçak oluyor. Biri iptal oluyor biri olmuyor. O çok fena, öbürünün tarihini değiştiremiyorsunuz, yanıyor. Bir denk getiremiyorsunuz, tatilinize uymuyor. En çok korktuğum şey o. Hava şartları. İnşallah ulaşım engel olmaz diyorum. Başka bir şeyden de çok korktuğum yok yani.*” Hümeysra’nın cesur kişiliği ise şu açıklamalarından anlaşılmaktadır:

“... İran’da, böyle çevremizde çok takılan bize yardım etmek isteyen insanlar oldu. Devrim muhafızları olduklarını düşündüm. [...] Ben genelde doğal davrandım. Videoya da çektim. Bana dediler ama hayret sen videoya çektin. O kadar büyük bir suç ki, çok tehlikeli. Fotoğraflar da çektim, videolar da çektim, insanlarla da konuştum, sohbet de ettim. Öyle ortamlara girip çıktım ki inanılmaz. [...] Mesela pandemi döneminde, bizim burada Basmahane diye bir bölge var. İzmir’e bütün gelen kaçaklar var ya. Hani botlarla falan kaçan. Onlar hep oralarda, o otellerde. Ben o otellerin kaç tanesine girdim çıktım. O kadar zor durumda olanlar var, tehlikeli olanlar var. Birbirini bıçaklayanlar var. Öyle ortamlara çok girdim çıktım ama yine de pandemide de gittim, çektim. Dedim, birinin bunları arşivlemesi gerekiyor. ...” (Hümeysra)

Kadınların deneyime açık özellikleri ile gezdikleri yerlerde **kolluk kuvvetlerinin varlığı** arasında güçlü bir bağlantı olduğu görülür. Ezgi’nin, “... Dediğim gibi genelde önlem alan bir insan değilim.” açıklaması, onun bilinçli şekilde ciddi bir güvenlik kaygısı taşımadığını göstermektedir. Ezgi, anı yaşamayı seven ve güvende hissetmeyi ön koşullara bağlamayan biridir. Gülseren ve Lale için de kolluk kuvvetlerinin varlığı önemlidir. Dolayısıyla değişikliğe açık kadınlar için kolluk kuvvetlerinin varlığını hissetmenin yarattığı güven, vazgeçilmezdir. Konuya ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir:

“... Güvende hissetmenin anlamı nedir? Ya mutlaka şehrin işte güvenlik güçlerinin zaman zaman devriye atıyor olması, çevrede polislerin geziyor olması ya da bekçilerin geziyor olması benim için bir güvenlik göstergesidir. Bunun dışında köy kasaba bile olsa, daha lokal yerlere gittiğimizde bile orada kendimizi güvende hissetmediğimizde başvurabileceğimiz lokal güvenlik amirliklerinin bulunması da yine benim için güvenlik bölgesidir diyebilirim. ...” (Ezgi)

“... Eğer güvende hissedersen rahat olurum. Daha fazla hareket alanım olur, kapıma polis gelirse rahat ederim. ...” (Gülseren)

Maceraperest

Yalnız gezen kadınların önemli bir çoğunluğu, macerayı sevmektedir. Macera, seyahatlerinin önemli bir parçasıdır. Hatta öyle ki çoğu katılımcı macera yaşamayı sevdiklerini doğrudan ifade etmiştir. Maceraperestlik, deneyime açıklık boyutuyla yakından ilişkili görülmüş ve ele alınmıştır. Katılımcıların kendi ifadeleri ve örtük anlamların ortaya çıkarılması sonucunda, maceraperestlik alt kategorisine ilişkin anlatılar şu şekildedir:

“... (Macerayı) Çok seviyorum. Çünkü anlatılacak bir hikayeniz oluyor. ...” (Asu)

“... Kesinlikle, maceracı bir ruhum var. ...” (Ezgi)

“... Maceracıyım. ...” (Esen)

“... Konfor arayışı içinde değilim. ...” (Hümevra)

“... Ben macerayı seviyorum. ...” (Eylül)

“... Yalnız seyahat etmek... Merak, macera. ...” (Bade)

Önemli ve dikkat çekici bir deneyime açıklık boyutu olduğu için, macera seven kadınların güvende hissetmelerinin koşulları incelenmiştir. Kadınların ne kadar macera seviyor olsalar da gözü kapalı davranmadıkları ve **bilinmeyene karşı kaygı** duydukları tespit edilmiştir. Dolayısıyla kadınlar, ne kadar macera yaşamayı sevseler de ıssız ve karanlık yerlerde yalnız olduklarında tedirgin olurlar. Bu durumun belki en dikkat çeken noktası şudur ki, yalnız gezen kadınlar belirsizlikten rahatsız olsalar da çoğu, tehlikeli gördükleri yerlere gitmekten vazgeçme eğiliminde değiller. Dolayısıyla bu durum maceraperest yanlarının ne kadar coşkulu olduğunu ortaya koymaktadır. Maceraperest kadınlar belirsizliğe karşı korku duyar fakat bu durumun seyahatlerini etkilemesine izin vermezler. Bu yönden, kişiliklerinin deneyime açık yönleri tezahür eder.

“... Karanlıkta ıssız yerlerde dolaştığımda tek başıma, o biraz tetikleyici bir şey oluyor. Sürekli etrafımı kontrol etmek. Elimde sürekli telefonum. [...] Biraz daha tedirgin oluyor insan, özellikle ıssız ve karanlık ortamlarda diyebilirim. Genelde gündüz bunu yaşamıyorum ama karanlıkta böyle bir karanlık çökünce. Ortam değişiyor benim için. ...” (Asu)

“... Özellikle yalnızsam normalde toplu olarak girebileceğim, örnek veriyorum ara sokaklar varsa ara sokaklar yerine daha kalabalık yerleri tercih ederim, insanların olduğu yerleri tercih ederim. ...” (Ezgi)

Macera seven kadınların bir kısmının tehlikeli gördükleri yerlere seyahat etmekten çekinmedikleri ise şu açıklamalardan anlaşılmaktadır:

“... Tedbir alıp evet, bilip, araştırıp giderim yine de. Deneyimlerim yani. Mesela savaş bölgelerini ziyaret etmek isterim açıkçası. Hani paha biçilmez bir deneyim bence. ...” (Eylül)

“... Hakkari’de. İnanılmaz bir yer. Doğası muhteşem. Türkiye’nin en güzel yerlerinden biri. Ama en tehlikeli yerlerinden de biri. Bu yaz mesela bir dağcı bayan, dört kişi o şeylerin buzulların arasına düştüler. İki hayattı kaybetti, ikisini köylüler kurtarmış. Tehlikeli gerçekten. Ama görmeye kesinlikle değer, büyüleyici. ...” (Hümeysra)

Bu durumun istisnaları da mevcuttur. Örneğin, Esen, ne kadar macera sevdiğine vurgu yapsa da kendini **tehlikeye atmaktan kaçınmaktadır**. Esen’in “Ben kendimi pek fazla böyle riske atmam. Sağlam adımlarla ilerlediğim için önce önümü görmem lazım.” sözleri, bu durumu doğrulamaktadır. Dolayısıyla maceraperest tüm kadınlar, tehlikeli yerlere seyahat etmeyi göze almazlar. Bu gibi farklılıklar, kadınların evli veya bekar olmaları, anne olup olmamaları, yetiştirilme biçimleri veya aileleriyle kurdukları bağın yoğunluğuna göre değişebilir. Nitekim farklılıklar nedeniyle seyahatlerinde macera yaşamak isteseler de onları kamçılayan gerçeklikler mevcuttur.

Maceraperest Bade’nin güvende hissetmesinin önemli bir koşulu, **acil durumlarda arayabileceği birilerinin olmasıdır**. Arayabilecekleri kişilerin varlığı, kişilerin başları belaya da girse kendilerine el uzatabilecek birileri olduğunu hissettirir ve bu yüzden daha korkusuz davranabilirler. Bade bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“... Bir şey olduğunda arayabileceğim birinin olması, anne babamın olması. Yani bunlar çok önemli şeyler gerçekten. Hani belki basit gibi gelebiliyor ama sonuçta aradığımda ya baba şöyle bir şey oldu, haberin olsun. İşte anne böyle bir şey oldu ihtiyacım var diyebileceğim birilerinin olması. Beni güvende hissettiriyor. ...” (Bade)

Katılımcıların yorumları dikkate alındığında, maceraperest kadınların, gözü kapalı şekilde davranmadıkları anlaşılmaktadır. Ne kadar macera yaşamayı sevseler de adım atarken kendilerini güvene alırlar. Dolayısıyla kendini tamamen deneyime teslim etme durumunun söz konusu olmadığı görülmektedir.

Meraklı

Merak duygusu, gezginleri seyahat etmeye yönlendiren itici faktörlerin arasında yer alır (Karakan ve Birdir, 2023, s. 47). Bu bağlamda merak, kadınları da yalnız seyahat etmeye yönlendiren en önemli duygulardan biridir. Aksi takdirde kendileri için riskli gördükleri yeni yerlere gitmeyi düşünemezlerdi. Merak, doğrudan deneyime açıklık ile ilgili görülmeyebilir, ancak merak sonucunda harekete geçilmesi ve seyahatlerin bu doğrultuda yönlendirilmesi kuşkusuz ki deneyime açık kadınların bir eylemidir.

Katılımcıların ortak noktada bulunduğu konulardan biri, meraklı yapılarıdır. Meraklarını giderebilecekleri seyahatlere katıldıklarında ise **rahat hissettikleri** görülmektedir.

“... Ben de kendimi kontrol edemiyorum aslında. Çünkü çok meraklıyım, yeni kültürler, yeni insanlar yeni yaşamlar. ...” (Hümeysra)

“... Farklı yerleri görmek farklı insanları tanımak konusunda meraklıyım. Hani farklı bir yerde, bulunduğum ortamlarda, farklı bir noktaya bakma konusunda evet meraklıyım diyebilirim. Keşif yaparım. ...” (Beril)

“... Mutluluk ve merak ikisi bir aradaydı benim için. ...” (Esen)

Merak, yalnız seyahate çıkmaları için önemli bir sebep olsa da güvende hissetmeleri için bazı koşullar gerekmektedir. Merak ettikleri yerlere gittiklerinde, oradaki insanların tutumları ne kadar olumlu olursa merak duyguları da o denli tatmin olur. Dolayısıyla meraklı kadın gezginlerin güvende hissetmeleri için **gittikleri yerleri benimsemeleri ve oradaki insanların olumlu yaklaşımları** sayesinde **rahat hissetmeleri** gerektiği anlaşılmıştır.

“... Tabii ki güvende olmadığım bir yerde bir kere huzurlu gezemem. Uyuyamam. Bir şey yiyemem çünkü her şey olabilir başınıza her şey gelebilir. Yiyeceğin içine bir şeyler konulabilir. Bir bayansınız, dağlara taşlara gidiyorsunuz. Yanınızda genelde erkekler oluyor. Yani güvenmezseniz çok korkunç. ...” (Hümeysra)

“... Güvende olmanın, yani şöyle aslında... Tamamıyla bulunduğunuz ortamdaki insanların da yaklaşımları. Her yerde böyle, bu ev için de geçerli. Yani yanınızda bulunduğunuz ev arkadaşınızın, ailenizin size yaklaşımı da buraya güvenli kılıyor. İlk güveni zaten ailede öğreniyoruz, seyahat ederken de böyle. ...” (Beril)

“... Ve ülkeyi benimsemem gerekiyor güvende olabilmem için. Benimsediğim ülkelere gidiyorum neticede. ...” (Esen)

Merak ve rahat hissetme duygularının yakın ilişkili olduğu görülmüştür. Kadınlar seyahat merakını gidermeye çalışırken yadırganmamak istemektedir. Yadırganmadıkları durum ve yerlerde ise güvende hissettikleri görülmektedir.

Önyargısız

Deneyime açıklık ile önyargı birbirlerine zıt olgulardır (Ng vd., 2021). Birey, önyargıları yaşayacağı yeni deneyimlere ket vurmuyorsa yola çıkabilir. Katılımcıların bir kısmının gittikleri yerlerle ilgili önyargı taşımadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bade için bir yere önyargıyla gitmek “tetikleyici” bir durumdur. Bu nedenle, gittiği yerde kendini **güvende hissedebilmek için** de önyargılarını bırakmak zorunda olduğunu hissetmektedir. Önyargılarını bırakmak Bade için bir gereklilik iken Eylül için bir sonuçtur.

“... çok önyargıyla gitmemeye çalışırım. Her yere, gittiğim yere. Şöyle, gideceğim yerin az buçuk [...] Türkiye içinde her yerin sosyoekonomik olarak demografik özelliklerini az buçuk biliriz. Bazen yanıltabiliyor bu bildiğimiz şeyler bizi gerçekten. Gitmeden anlayamıyor insan. Ama genellikle işte ya şurası böyledir, burada şöyledir, burada akşam şöyle olur, sabah böyle olur, buranın insanı böyledir. Hani biz öyle etiketlemeyi seven bir toplumuz maalesef. Ama ben biraz boş kafayla giderim oraya ve oraya gittikten sonra o etiketler kafamda olur veya olmaz. O yüzden kendimi pek doldurmamaya çalışırım. Hani böyle şeyleri kafama doldurup gidersem, gitmek istemem, hiçbir yere gitmek istemem. Çünkü her yerin olumsuz özellikleri var. Böyle şeylerle hiç doldurmamaya çalışırım kafamı. ...” (Bade)

“... (Yalnız seyahatin) Kadının bir birey olarak hareket edebilmesini teşvik eden bir deneyim olduğunu düşünüyorum. Hani vizyonunu geliştiriyor. Farklı toplumlar, kültürler... Empatisini geliştiriyor, işte ön yargıları kırıyor [...] Evrensel biriyim. Tüm dünyayla ve tüm mesleki statülerle çalıştım. Evrensel bir insanım. İngilizce, Fransızca, anadilim gibi. Hem yeminli tercümanım. Dolayısıyla dünyanın birçok grubuyla çalıştım. İşte Hintlilerle de çalıştım. İngilizlerle de. Çok farklı niş pazarlar yaptım. İşte Katolik turizmi, gay turizmi, Hint düğünleri, exclusive turizm, otelcilik yaptım, misafir ilişkileri...” (Eylül)

Katılımcıların bir kısmı ise önyargılı söylemlerde bulunmuştur. Özellikle belli bölgelere karşı önyargı taşımalarının genel anlamda **kendilerini korumak için** olduğu anlaşılmaktadır. “Oraya seyahat etmem” dedikleri yerler olduğu için, önyargılarının tamamen açık bir deneyim yaşamalarını engelleyeceği aşikârdır. Bu yüzden güvenliklerinin, yeni şeyler deneyimlemekten önce geldiği söylenebilir.

Bade, bir yere seyahat ederken orayla ilgili olumsuz duyumlar olsa bile önyargı taşımamaya özen göstermektedir. Bade’nin güvende hissetmesinin koşullarından biri, **kendini telkin etmesi** ve **öz inanç sahibi olmasıdır**. Bu nedenle önyargısız kadınların planlarına ve kendilerine duydukları inanç sayesinde kendilerini güvende hissedecekleri anlaşılmaktadır. Eylül’ün kendini güvende hissetmesinin temel koşulu ise gittiği yerde **insan haklarının gözetiliyor olmasıdır**. Deneyime açık olan Eylül, gittiği yerin insan hakları konusunda gelişmiş olması durumunda kendini güvende hissedebilmektedir. Bu durum, bazı bölgelere karşı önyargı taşıdığı veya deneyimini sınırlı tuttuğu anlamına gelmemelidir. Çünkü her yere seyahat etmeyi deneyimlemeye açık olduğunu şu sözlerle belirtmiştir:

“... Kaldığınız bölgeye göre, o toplumun sosyolojik yapısı veya o gittiğimiz bölgenin yapısı çok önemli. Yani bunlara dikkat etmek gerekiyor. [...] Gitmem der miyim? Demem ya ben macerayı seviyorum. Yine de deneyimlerim. ...” (Eylül)

Katılımcıların önyargısız kişilik özelliğine sahip olduğu görülse de konu, kendi seyahat edecekleri yerlere geldiğinde birtakım tereddütleri mevcuttur. Eylül’ün gittiği yer insan haklarının korunduğu bir yer olmalıdır. Bade ise önyargılı olmanın kendisini kötü

etkilediğini belirtmiş ve bu durumun önüne geçmek için kendi kendini telkin ettiğini ifade etmiştir.

5.1.2. Güvende hissetme ve duygusallık (nevrotizm)

Nevrotizm, genel anlamda olumsuz duyguları deneyimlemeye eğilimli olmak olarak tanımlandığı için (McCrae ve Costa, 1989) yalnız seyahat eden kadınların güvenlik algılarını anlama konusunda incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Çünkü güvensizlik, kişide kaygıya yol açabilir ve kişinin seyahat deneyimini etkileyebilir. Nevrotizm ile bağlantılı görülen kategoriler ile güvende hissetme duygusu, bu bölümde tartışılacaktır.

Kaygılı

Nevrotik kaygı, genellikle kişinin eski deneyimlerinden kaynaklanan, nedeni tam olarak belli olmayan ve belirsiz durumlara karşı duyulan korkudur (M. Şahin, 2019, s. 117). Kaygı, güvensizlik duygusunu tetikleyen en önemli faktörlerden biridir. Hayatlarının genel gidişatında kaygı duygusunu yoğun yaşayan bireyler için belirsiz durumlar, güvende hissetmeme durumunu tetikler. Bu bağlamda kimi katılımcıların, yalnızca seyahatleri hususunda değil, genel kişilik yapısı bakımından kaygılı hissetmeye yatkın oldukları anlaşılmıştır. Kaygılı bireyler için güvende hissetmenin koşullarından biri **konakladıkları yere duydukları güvendir**.

“... Yani sosyal kaygım olabiliyor şöyle, hani gittiğim zaman ya da işte yola çıktığım zaman herhangi biri tarafından dışlanabilir miyim? İşte ırkçılığa maruz kalabilir miyim? Kalırsam ben ne yapabilirim? [...] Sosyal kaygım oluyor, olmaz olur mu? ...” (Esen)

“... Yakın zamanda destek de aldım. Gerçekten herkesin destek alması gerekiyor. Bu süreçle ilgili. Örneğin ben ikinci çocuğumdan sonra işte ağır bir depresyon geçirmiştım. Bu pandemi zamanına denk gelmişti doğumum da. Ondan sonra dediğim gibi destek aldım ama şimdi iyi hissediyorum. ...” (Gülseren)

“... Elim kolum bağlıydı ve aşırı mutsuzdum hani tamamen bir depresyon ilacı kullanacak durumda değildim ama gerçekten aşırı depresiftim. ...” (Asu)

Kaygıların bir kısmı, kolluk kuvvetlerinin varlığı ile ilgiliyken, bir kısmı seyahat esnasında yaşayabileceği hırsızlık vb. durumlara karşı aldığı tedbirler ve **kaldığı yerin güvenliği** ile ilgilidir. İnsanlar uyurken ve kendilerini rahat hissettikleri yerdelerken savunmasızlardır. Bu yüzden tüm belirsizlik durumlarının ortadan kalkması gerekir. Kalınan yerle ilgili seçici olma konusunda da kaygı duygusunun tetikleyici olduğu söylenebilir. Kalınan yer kalabalık bir hostel dahi olsa, güven duyuluyor ise kaygı duygusu azalır. Esen için kaldığı yerin güvenilir olması ve Gülseren’in polisin varlığına

duyduğu güven belirtilmişti. Kalınan yerin güvenliğinin önemi ile ilgili diğer ifadeler şu şekildedir:

“... Gideceğim yerdeki konaklama yeri. Eğer çok içime sinmediyse, o da benim için kaygı unsuru, yani genellikle hep kamusal yerlerde kalmaya çalışırım. ...” (Bade)

“... Genelde en büyük kaygım şu oluyor, şuraya gidersem nerede kalırsam güvenli olur benim için? Kalacağım yer özellikle çok önemli. ...” (Asu)

Görülmektedir ki kaygılı ruh hâline giren kişiler için kalınacak yerin güvenilir olması önemli bir unsurdur. Nitekim **belirsizliğin azalması**, kaygının azalmasını sağlayacaktır. Öte yandan kaygılı olduğunu işaret eden herhangi bir ifadeye bulunmayan Hümeysra için ise seyahate dair en büyük kaygı, uçuşunun iptal olmasıyla ilgilidir:

“... En korktuğum şey uçuşun iptal olmasıdır. Oluyor da valla. İki aktarmalı uçak oluyor. Biri iptal oluyor biri olmuyor. O çok fena, öbürünün tarihini değiştiremiyorsunuz, yaniyor. Bir denk getiremiyorsunuz, tatilinize uymuyor. En çok korktuğum şey o. ...” (Hümeysra)

Neşeli

Neşeli olmak, eğlenceli olmakla benzer kişilik özelliği olarak görülebilmesine karşın ayrı ele alınmasının nedeni, eğlenceli olmanın çoğunlukla dış faktörlere bağlı, neşeli olmanın ise içten gelen bir özellik olmasıdır. Bireyde nevroz ne kadar düşükse neşe o kadar yüksektir (Dayyan, Alningrat ve Annisawati, 2022). Neşeli kişiler, pozitif hissetme eğilimleri yüksek kişilerdir. Neşeli kişilerin kendilerini güvende hissetmeleri ile ilgili ortak noktaların **huzurlu hissetmek** ve **kişisel alana saygı** olduğu görülmüştür. Bu nedenle neşeli kişilerin negatif veya huzursuz ortamlardan kaçınacakları ve kendilerini böyle ortamlarda güvensiz hissedecekleri söylenebilir.

“... Neşeliyimdir. ...” (Gülseren)

“... Pozitif biriyim ben aynı zamanda. Negatif insanlar beni yoruyor ve rahatsız ediyor. Enerjimi çalıyor. ...” (Hümeysra)

“... Neşeliyim. ...” (Eda)

“... Espri yapmayı severim. Enerjik biriyim. ...” (Bade)

Neşeli kadın gezginlerden Asu, Gülseren ve Hümeysra için güvende hissetmenin anlamı **huzurlu hissetmektir**. Bunun negatiflikten kaçınmak anlamına geldiği anlaşılmaktadır. Neşeli kadınlar düşük nevroz gösterir ve neşelerini kaçırarak negatif durumlardan uzak dururlar. Seyahat başlı başına bir eğlence aktivitesidir. Dolayısıyla yalnız seyahat ederken neşelerini yüksek tutmak istemeleri doğal görülebilir.

“... Güvende hissetmenin anlamı rahat olmak. ...” (Gülseren)

“... Açıkçası kafama hiçbir şey takmadan tedirgin olmadan seyahat edebileceğim, yiyebileceğim ve hareket edebileceğim bir ortam çünkü bir insan ‘aman, şu an bana şu olmasın, şunu içerken hani bir şey içerken buna dikkat edeyim. Etrafımda kim var?’ gibi tedirginlikler yaşarsa bu insan zaten kendini güvende hissetmiyordur. Ama eğer ki yalnızken ben buna bu kadar dikkat etmiyorsam o benim için güvenli. ...” (Asu)

“... Tabii ki güvende olmadığım bir yerde bir kere huzurlu gezemem. ...” (Hümeyra)

Eda için güvende hissetmenin anlamı **kişisel alanının olmasıdır**. Asu da benzer ifadelerle, **kendi hareketlerine karar verebilme özgürlüğüne sahipse** güvende hissettiğini belirtmiştir. Dolayısıyla nevroitiklik özelliği düşük, neşeli kadın gezginlerin kişisel alanlarının ve özgürlüklerinin var olması, güvende hissetmelerini sağlar. Kişisel alan, kimsenin bireye müdahalede bulunamayacağı alandır. Kişisel alanında istediği gibi davranma özgürlüğüne sahip olan kadınlar, neşelerini koruyabilirler. Güvenlik, Eda ve Asu için bu özgürlüğün karşılığıdır. Kendileri gibi olabildikleri ortamlarda güvende hissederler.

“... Güvende hissetmek, benim alanıma dahil olmaması insanların. Çok fazla yakınımda olmalarından rahatsızlık duyarım. ...” (Eda)

“... Anında kalkıp gidebileceksem o sırada beni kısıtlayabilecek kimse yoksa, istediğim gibi yiyip içeceksem bu konuda bir tedirginlik duymuyorsam, o benim için güvenlik demektir aslında. ...” (Asu)

Manevi açıdan güçlü

Bu araştırma kapsamında manevi açıdan güçlü olmak, insanların yüksek zihinsel dayanıklılığa sahip olması, zor durumlarla kendi başlarına mücadele edebilmesi, muhakeme mekanizması sayesinde bireylerin doğru yolu bulma yeteneği ve yüksek öz değerle ilişkilendirilmiştir. Nevrotiklik boyutu düşük olan kişilerin manevi açıdan daha güçlü oldukları bilinmektedir (Javed, Iqbal ve Qamar, 2021). **Manevi açıdan güçlü** olma kategorisi, katılımcılar arasından iki katılımcıda yüksek olduğu saptanan ve duygusallık ile ilişkilendirilen bir boyuttur. Nitekim belirtildiği üzere, manevi açıdan güçlü kişiler için negatif hisler diğer kişilere göre daha az yoğundur. Çünkü kendi içlerinde yerleşmiş bir direniş sistemleri mevcuttur. Katılımcılardan Lale’nin dini inancı olmamasına rağmen kendi ahlaki değerleri olduğunu söylemesi, kendi içinde güçlü bir maneviyata sahip olduğunu da göstermektedir. İki katılımcı için ortaya çıkan ortak güvenlik algısı **kolluk kuvvetlerinin varlığıdır**. Bu bağlamda, manevi açıdan güçlü kadın gezginler için bulundukları bölgede polis ve konsolosluk gibi yapıları görmek önemli bir durumdur:

“... Bir sorun yaşadığım zaman içimde yaşarım. Öyle söyleyeyim. İçimde hallettikten sonra, kabuğumdan öyle çıkarım. ...” (Gülseren)

“... Hangi arkadaşım ile konuşsam mutlaka ya annesinden ya babasından, ailesiyle ilgili benzer şeyleri yaşamışız. Dolayısıyla bu herkesin başına gelen bir şey. O yüzden kendimi kurban gibi görüp kendime acıyarak saçma sapan bunalımlara girmiyorum. Belki de bu kadar güçlüysem eğer, ki kendimce öyleyim, onu da buna borçluyum. [...] Mesela dinle ilgili bir sürü kitaplar okudum ve bana göre şeyler olmadığını gördüm, öyle dini inancı olan birisi değilim. Ben iyi ahlak ve iyi insan olmanın, bir şeylerden korkmadan yaşamının da mümkün olabileceğini düşünüyorum ki ben öyle olduğumu düşünüyorum. [...] Avrupa'da olabilir orada bir sıkıntı olursa konsolosluk ya da herhangi, ne bileyim, polis karakol... Hiç başıma gelmedi Allah korusun yine de gelsin ama kendimi daha güvende hissediyorum. ...” (Lale)

5.1.3. Güvende hissetme ve dışa dönüklük

Yalnız seyahat, yeni insanlarla tanışmak, yeni kültürleri anlamak ve kaçış gibi motivasyonlarla gerçekleştirilmektedir (Chiang ve Jogaratnam, 2006). Kadınların yalnız seyahat etme niyeti ise bağımsızlık, kendi sınırlarını zorlama ve yeni insanlarla başa çıkma isteklerinden kaynaklanmaktadır (Jordan ve Gibson, 2005). Bu nedenle, yalnız seyahat tercihi, dışa dönüklük ile doğrudan ilişkili olarak görülebilir. Kadınlar, yalnız oldukları için değil, yalnız olmayı tercih ettikleri için ve kişisel tatmin arayışıyla yalnız seyahat ederler. Ayrıca çiftler veya gruplar yerine tek başına seyahat ederken, insanların başkalarıyla tanışmalarının daha olası olduğu bilinmektedir (Murphy, 2001). Bu yüzden de yalnız seyahat ve dışa dönüklük oldukça ilişkili görülebilir. Yalnız kadın gezginler ise genel olarak özgüvenli ve cesurlardır (Hamid vd., 2021). Bu bölümde yalnız kadın gezginlerin dışa dönük veya içe dönük özellikleri ile güvende hissetme duyguları incelenecektir.

Eğlenceli

Dışa dönük kişiler, insanlarla etkileşime girerken şaka yapmaya ve ortamın enerjisini yükseltmeye eğilimli kişilerdir. Dışa dönüklük düzeyi yüksek olan kişilerin mizah yapmayı başkalarıyla olumlu sosyal etkileşim kurma yöntemi olarak kullanması muhtemeldir (Johnson ve Mccord, 2010, s. 36). Katılımcıların bir kısmı, kendilerini “eğlenceli” olarak tanımlamışlardır. Eğlenceli olmaları, seyahatlere yalnız çıksalar da sosyalleşmelerini sağlayabilir. Eğlenceli olmakla güvende hissetmek arasında doğrudan bir ilişki kurulmasa da bu kişilerin diğer bireylerle etkileşime girmeye hevesli olmalarının, onların güvenlikleri ile ilgili algılarını etkileyeceği düşünülmektedir. Örneğin Bade, kendisini eğlenceli biri olarak tanımlar. Bade’nin eğlenceli biri olması onu yeni seyahat deneyimlerine açık hâle getirir. Bade, daha önce belirtildiği gibi bir yere giderken herhangi bir önyargı taşımayı sevmeyen biridir. Bu yönüyle o, eğlenmeyi sever

ve seyahatlerinde bu deneyimi ön planda tutar. Nitekim Asu da kendini eğlenmeyi seven biri olarak tanımlar. İkisinin de ortak yönü, **çevrelerinde güvenilebilecekleri birilerinin varlığı** sayesinde güvende hissetmeleridir.

“... (Kendisi hakkında) Eğlenmeyi seven... [...] Etrafımda anlaşılabileceğim insanlar olması beni güvende hissettirir. Herhangi bir zor durumda. ...” (Asu)

“... Komiklik yapmayı severim, espri yapmayı severim. [...] Ne bileyim arkadaşımın olması, bir şey olduğunda gidebileceğim bir arkadaşımın olması. ...” (Bade)

Eğlenceli kişilerin çevrelerindeki insanların varlığından etkilendikleri görülmektedir. Bu durum dışa dönük bireyler için kaçınılmaz bir durumdur. Nitekim diğer insanların varlığından güç alarak kendilerini güvende hissetmektedirler. Eğlenceli olarak nitelendirilebilen bireylerin sosyalleşmeyi sevdikleri bilindiği için, aksi bir durumda kendilerini güvensiz hissedecekleri ön görülebilir.

Girişken

Dışa dönük bireyler, sessiz ve içine kapanık olmaktan ziyade, iddialı ve girişken bir yapıya sahiptirler (Soto ve Jackson, 2020). Girişkenlik, bir kişilerarası iletişim becerisidir ve girişken kişiler, topluluk içinde konuşmaktan ve yer almaktan çekinmezler. Bu bağlamda, girişken kişilik yapısı dışa dönüklük boyutunun bir alt unsuru olarak ele alınmıştır.

Katılımcıların girişken özelliklerine karşıt olarak içe kapanık veya çekingen özellikleri de incelenmiştir. Girişken kadın gezginler için **güven duyulabilecek insanların varlığı** ve **rahat hissetmek**, güvende hissetmenin gerekliliklerindendir. Dışa dönük yapıdaki bireylerin sosyal çevreleriyle olan ilişkilerini ön planda tutmaları kaçınılmazdır. Gittikleri yerlerdeki insanlarla kurdukları içten iletişim, güvensizlik hislerini yatıştıracaktır. Hatta bu iletişimin, kadınları seyahat etmeye bağlayan faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Katılımcıların ilgili yorumları aşağıdaki gibidir:

“... Yanımda dilini konuşabileceğim biri varsa, İngilizce örneğin. Bazen laf atarım. Atarım yani. O konuda çekinmem. Lafa karışırım. Kusura bakmayın kulak misafiri oldum diye ve bundan çok da keyif alırım. Karşı taraf da bu şekildeyse arkadaş edinmeyi çok seviyorum. Tabii bu karşı tarafın da yansıttığı duyguya bağlı. İşte bu tamamen o sırada benim hissettiğim şeye bağlı. [...] Tanımadığım insanlarla günlük bir şehir keşif turu yaptım. Ve çok da keyifliydi. ...” (Asu)

“... Ben dışa dönük [...] farklı insanlar tanımayı seven biriyim. [...] Seyahatlerim sırasında etkileşimde olduğum, iletişim içinde olduğum, hâlâ ufak tefek arkadaşlıkları sürdürdüklerim var, güzel bir duygu. Her insan farklı insanlar tanımalı. [...] Biriyle yolculuk yaparken de böyle ya da bulunduğunuz ortamdaki

insanlarla alakalı hani güveni aslında oradaki insanlar sağlıyor bence. Bulunduğunuz çevredeki insanlar sağlamış oluyor. ...” (Beril)

“... Sosyal birisiyimdir arkadaş çevremde konuşkanımdır. Ne bileyim girişkenimdir. [...] Bir mekâna girdiğim zaman bile oradaki insanları görüyorum. Yani görüyorum sen buradasın. Evet, nasılsınız merhaba ya da birine selam veriyorsun, muhabbete başlıyorsun, sonra bambaşka bambaşka hikayeler çıkıyor. Hiçbir zaman şöyle olmamışımıdır, bir yere girdiğin zaman suspus oturan, aman kimse beni ellemesin falan, öyle bir insan olmamışımıdır. Kapatmam yani kendimi, özellikle bir yere gittiğim zaman. [...] Eğer güvende hissedersen rahat olurum. ...” (Gülseren)

“... [Yalnız seyahatin anlamı] özgür davranmak. Kimse beni baskılamıyor, kimseye tabi olmuyorum. Kimse beni mahcup etmiyor o insanlara karşı. ...” (Hümeysra)

Kendisini “bazen içe dönük, bazen dışa dönük” olarak tanımlayan Esen ise iki özelliği de gösteren bir kişilik yapısına sahiptir. Yeni girdiği ortamlarda içe dönük yapısının öne çıktığını belirtmiştir. Esen’in gittiği yerleri **benimseme ihtiyacı** duyduğu ve bu şekilde güvende hissettiği bilinmektedir. Dolayısıyla çevreden gördüğü yakınlık sayesinde rahat hissedip sosyalleşmektedir. Aksi takdirde kendiliğinden girişken davranmamaktadır. Bu yüzden bulunduğu yeni ortamda temkinli davrandığı söylenebilir.

“... Şöyle, şimdi mesela ilk ortama girişte ben birazcık içe dönük, böyle pat diye adım atan bir insan değilim. Biraz çekingenliğim var, içe dönüklüğüm ondan kaynaklı. Karşı taraftan bir şey bekliyorum. Bakıyorum zaten karşı taraf hani ben gibi olmadıkları için böyle bir adım bana yaklaştıkları zaman, ben bu sefer dışa dönebiliyorum. Dışa dönük demem de aslında bundan kaynaklı. Bana bir adım adım gelene ben on adım koşarak gidiyorum. Ama birinin de adım atması lazım. ...” (Esen)

Özgür ruhlu

Özgürlük, yalnız seyahat eden kadınların en temel motivasyonlarından biridir (Aslantürk ve Unur, 2019; Sarı Gök, Aylan ve Şalvarcı, 2021; Alhourani, 2022; Medarić ve Ejupi, 2022). Özgür ruhlu kişilik yapısı, dışa dönüklük ile ilişkilendirilmiştir. Bu kişilerin, bağımsız olma isteklerinden dolayı toplumla ve çeşitli sorunlarla yalnız baş etmeye hazır oldukları düşünülmektedir. Bu yönden iddialı kişiler olmaları beklenir. Özgür ruhluluk, katılımcılar arasında en sık rastlanan özelliklerden biri olmuştur. Özgürlüğe bağlılık, kişileri belirli beklentilere yönlendirmektedir ve bu beklentilerden biri de **kişisel mesafenin korunması**dır. Eda’nın konuya dair ifadeleri şu şekildedir:

“... Otuzlarımda aslında yalnız seyahat etmeye başladım. Yani otuzlarımda başında. Ve bundan aslında keyif aldığım fark etmeye başladım zaman içinde. Şimdi daha çok şey yapıyorum: “Ben bu tarihte buraya gidiyorum. Gelmek istiyorsanız gelin. Gelmek istemiyorsanız ben gidiyorum” falan gibi. [...] (İnsanların) çok fazla yakınımında olmalarından mesela rahatsızlık duyarım gittiğim yerde. ...” (Eda)

Güvende hissetmenin anlamını **rahat olmak** şeklinde ifade eden Hümeysra, oldukça özgür ruhlu biridir. Seyahate gittiği her yerde kendini güvende hissettiğini belirtmiştir. Ancak gittiği yerleri **sıkıcı bulursa** kendisini rahatsız hissettiğini ve bu yüzden güvende hissetmediğini dile getirmiştir. Dolayısıyla değişik deneyimleri özgürce edinmek istemektedir. Hümeysra'nın kendini tanımlama şekli ve özgür olmakla ilgili diğer fikirleri şu şekildedir:

“...Özgür. Özgürlüğüne aşırı düşkün. Özgürlüğü kısıtlandığı zaman ya da birisi emrettiği zaman bir şeyleri yapmak için, kendi kişiliğinden taviz verdiğini düşünüp mutsuz olan biri. [...] Ailem hiçbir zaman beni kısıtlamadı, çünkü çocukluğumdan beri beni kontrol edemedikleri için... [...] Yalnız olmak daha iyi. Daha özgür. [...] Birisi özgürlüğüme engel teşkil ederse o kişiyi hayatımdan çıkarırım. Kim olursa olsun. [...] Avrupa'yı mesela sevmiyorum, sıkılıyorum. Ve güvende hissetmiyorum kendimi. Çünkü rahat hareket edemiyorum. Çünkü her yer birbirine benziyor ki bir şey yok, farklı bir şey yok. [...] Beni sıkıttığı için de ben mutlu olmadığım yerde güvende hissetmiyorum zaten kendimi. Bir an önce oradan ayrılmak istiyorum. ...”
(Hümeysra)

Lale'nin özgür ruhlu kişiliği, kendisiyle ilgili en belirgin özelliklerden biridir. Özgür yaşam biçimi hayatının her alanına yansımış ve bu durum seyahatlerinde de kendini göstermiştir. Lale'nin güvende hissetme koşulunun **kolluk kuvvetlerinin varlığı** olduğu bilindiğinden, güvenilebileceği yetkili kişilerin varlığı onun özgür ruh halini desteklemektedir.

“... Biraz özgür ruhluym, canım nerede isterse orada yaşamayı seviyorum. Canım ne isterse onu yapmayı seviyorum. En nefret ettiğim şey hayatta, yapmak istemediğim bir şeyi birinin dikte etmesi, yaptırmaya çalışması. [...] Özgürlüğü seviyorum, özgür olmayı seviyorum, canım isterse yapmayı seviyorum. [...] Özgür oluyorsun bir kere o özgürlüğü seviyorum [...] Hiç kimseye hesap vermem. Ve bütün arkadaşlarım bana özendiklerini söylüyorlar. Herkes gerçekten bu kadar özgür yaşamama imreniyor. Arkadaşlarım bunu söylüyor. ...” (Lale)

Sosyal

Sosyal ve aktif kişilik yapısı, katılımcılar tarafından kendilerini tanımlamak için sıkça başvurulmuş bir özellik olduğu için dikkat çekmiş ve kategorize edilmiştir. Sosyal olarak tanımlanan kişiler, gündelik yaşamlarında ve seyahatlerinde çevrelerindeki birçok kişiyle etkileşime girerler. Hayatın çeşitli alanlarında sıklıkla yer alarak sosyalleştikleri için dışa dönüklük özelliği yüksek bireyler olarak tanımlanmışlardır. İnsanlarla iletişime açıklık, katılımcılar arasında yaygın bir özelliktir. Sosyalleşmek ve güvenlik insanların en temel ihtiyaçlarından olduğu için (Şerb ve Cicioc, 2016, s. 38) birbirlerini desteklemeleri gerekmektedir.

Dışa dönük ve sosyal bir kişiliğe sahip olan Asu, yeni girdiği ortamlarda **hareket özgürlüğüne** sahip olmalıdır. Ayrıca **hemicslerinin olduğu** yerlerde bulunmak kendini daha güvende hissetmektedir. Gülseren ise günlük yaşamında oldukça sosyal ve çevresi kalabalık biri olarak kendini tanımlamakta, ancak seyahatlerinde güvenliği, eğlence ve arkadaşlık kurmanın önüne koymaktadır. Gülseren için güvende hissetmek, arkadaşlık kurmaktan önemlidir. Sadece **rahat hissettiği** ortamlarda güvende hissetmekte ve bu durumda sosyalleşmektedir. Eda ise gittiği yerlerde Couchsurfing uygulamasını kullanarak yerlilerle tanıştığını belirtmiştir. Eda, **kişisel alanına saygı duyulduğu** zaman kendini güvende hissetmektedir. Bu yüzden sosyalleşirken kişisel alanını korumayı ihmal etmediği anlaşılmaktadır.

“... Ben arkadaş canlısı, konuşkan... [...] Çok konuşkan, aktif biri olarak tanımlıyorum kendimi. [...] Ben, arkadaş canlısı bir insan olduğumu düşünüyorum. [...] Biri benimle aynı kafadaysa yani aynı paydada buluşabiliyorsak bunu devam ettirme duygusu çok keyifli oluyor. [...] Anında kalkıp gidebileceksem, o sırada beni kısıtlayabilecek kimse yoksa, istediğim gibi yiyip içeceksem, bu konuda bir tedirginlik duymuyorsam o benim için güvenlik demektir aslında. [...] Yalnızsam ve diyelim ki bir kafeye giriyorsam, yani biraz daha lokal bir yerse ve o lokal bir yerde kadın görmüyorsam bu mesela beni rahatsız ve güvensiz hissettiriyor. Tek başıma, bensem o kadar erkeğin arasında, bu gerçekten çok büyük bir güvensizlik oluşturuyor bende. O yüzden girmemeye çalışıyorum. Kaçınmaya çalışıyorum böyle gördüğümde veya etrafımda daha güvenli görünebilecek simalar arıyorum diyeyim. ...” (Asu)

“... Gezin gruplarına üyeyim. Oradan birçok arkadaşım var. Ben ikinci doğumumdan sonra gruplardan ayrılışım da oradaki arkadaşlarımla iletişimi koparmadım. [...] Dedim ki dünyada gerçekten farklı insanlar varmış, benden hiçbir beklentisi olmayan, sadece sohbet edebildiğimiz. İşte nereye gittiniz? Şuraya gittik. İşte biz buraya gideceğiz, şuraya gideceğiz diye muhabbet etmek bile ne kadar güzel bir şeymiş yani. Bunu deneyimledim. Bence çok güzel bir şey. İnsanın gittiği yerde iletişim kurabilmesi, sosyalleşmesi bence çok güzel. Ben de öyle yapıyorum zaten. [...] En son Prag’a gittiğimizde Çek Cumhuriyeti’ne gittiğimizde kaleden inerken biri denk geldi. Orada yardımcı olabilir miyim falan dedi mesela. Adam muhtemelen deliydi, deli diye düşünüyoruz. Onunla bile kaleden konuşa konuşa indik. Türkiye’nin dış politikasından girdik. Ne bileyim Prag’ın, benim dedem [...] Napolyon’un arkasında askerdi falan saçma muhabbetlerle kaleden aşağıya kadar indik. Bu muhabbet bana ne kazandırdı diye düşünmedim hiçbir zaman. Orada o deneyimi yaşadım yani. Gittiğim yerde genelde arkadaş edinmeyi çok severim. [...] Eğlenmedir, aktivitelerdir, arkadaşlık kurmaktır... Bunlar daha sonra gelir. Güvenlik çok önemli. Hele bir kadın olarak benim için çok önemli. ...” (Gülseren)

“... Ya da hostelde kalmasam bile Couchsurfing üzerinden birileriyle tanışıyorum. Vakit geçiriyorum. En azından bir çay kahve falan içme imkânı olabiliyor ya da işte mümkünse yerel biriyle mümkünse, o daha güzel oluyor tabii ki, çünkü onları tanıma en azından imkânım olmuş oluyor. ...” (Eda)

5.1.4. Güvende hissetme ve sorumluluk

Düzen, titizlik, öz-disiplin ve tedbirlilik (Soto, 2018) gibi alt boyutları içeren sorumluluk bilincinin hem tatil planlarken hem de tatil esnasındaki davranışlara yön verebileceği düşünülebilir. Özellikle güvenlikle ilgili konularda öz denetim sahibi bireylerin birtakım avantajları olabilir. Bu bölümde güvende hissetme duygusu, sorumluluk kişilik özelliklerine göre incelenecektir.

Sorumluluk sahibi

Sorumluluk sahibi bireyler, harekete geçmeden önce etraflı şekilde düşünmeye ve algılanan sorumluluklarına sıkı sıkıya bağlı kalmaya eğilimlidirler (Costa ve McCrae, 1992). Araştırmada sorumluluk bilinci yüksek bireylerin güvende hissetme duygularıyla ilgili inceleme yapılmıştır. Bu bireylerin güvende hissetmelerinin bazı koşullara bağlı olduğu görülmektedir. Sorumluluk sahibi oldukları için planlı ve tedbirli davranırlar. Sorumluluk sahibi kadınların gezilerinde güvende hissetmelerini sağlayan başlıca koşullar, **belirsizliğin olmaması** ve **kolluk kuvvetlerinin varlığıdır**. Planlı kişiler için belirsizliğin düşük olması önemlidir. Güvende hissetme koşulu **kolluk kuvvetlerinin varlığı** olan Beril, Asu, Ezgi, Gülseren ve Lale ile **belirsizliğin olmamasını isteyen** Bade ve Esen'in ilgili yorumları aşağıdaki gibidir:

“... Biraz kendini telkin etmek lazım. Artı koordineli bir şekilde hareket edersek yani işte ne yapmak gerekiyor? Ben önden mesela genellikle çıkartırım. Ne yapmam gerekiyor, nerelere gideceğim? Bu gideceğim yerler nasıl, nasıl insan faktörü var ya da nerede nasıl dolaşabilirim şeklinde ufak tefek geribildirimler alıyorum önden. Bunları aldığım zaman aslında beni biraz daha rahatlatarak o yolculuğa çıkartıyor. Dediğim gibi güvenlik... [...] güvenlik konusunda, tek başına güvenebiliyor musun? Ya bir şey olursa başına bir şey gelirse faktörü... [...] Benim kendi ilk baştaki seyahatlerimde kaygılandığım bir duyguydu ama bence yapıldıkça aşılabilecek bir durum. Biraz kendine güvenle alakalı, kendine güvenmek ve ne yapman gerektiğini de bilmekle alakalı yani. ...” (Beril)

“... Nerelere gideceğim, neler ayarlayacağım? Uzak olduğu için ufak detayına kadar düşünmek zorunda kaldım. Her şeyini. Mesela gideceğim yerlerde hediye götüreceğim insanlar vardı. Yeni tanıdığım, yeni tanışacağım ve teşekkür etme amaçlı, onun için ufak hediyeler hazırladım. ...” (Asu)

“... O yaşlarda yalnız yaşamamdan mütevellit kendi kendime yetebilmeyi öğrendim. Her işimi kendim yapabilmeyi öğrendim. ...” (Ezgi)

“... Öncesinde çok araştırma yapıyorum ben gezmeye gitmeden önce. O ülkenin tarihiyle ilgili, o ülkede yaşayabileceğin zorluklarla ilgili. En azından kültürüyle ilgili birçok araştırma yapıyorum. ...” (Gülseren)

“... Çok küçük yaşta, lise bittikten bir hafta sonra işe başladım. Para kazanmak benim en büyük özgürlüğümüdü. Kazandığımız parayı ben de kız kardeşim de babama verirdik o eve harcardı. ...” (Lale)

“... Çocukken de öyleydim. Bir yere gittiğimde habersiz gidip gelen bir çocuk değildim. [...] Aşağı yukarı bir 10 yıldır aslında ailemden ayrı, tek yaşıyorum. [...] Organizasyon yapmayı da severim. Öyle olunca her şey bana kalıyor, kalacağımız yeri ben ayarlayayım, gideceğimiz yeri ben ayarlayayım, uçağı... Paralı yapmıyorum da bu işi, gönüllü. [...] Benim açımdan güven hissini veren şey o günü geçireceğim yerin belli olması. ...” (Bade)

“... Kardeşimi okutmak için okumadım. [...] Gideceğim yere gitmeden önce araştırma yapıyorum. İşte nereleri gezilir, ne yapılır diye. Önce bir ders çalışıyorum. Tarih dersi çalışıyorum, onların çıktısını alıyorum. Ondan sonra nerelerden, hangi otobüse binilir ne yapılır onlara bakıyorum. Vizeyle ilgili sorun olmasın diye uçak bileti oydu buydu. Tüm A’dan Z’ye her şeye bakarım çünkü sorun oluyor bazen. Onun gibi şeyleri hazırlıyorum. Evet, evrak biraz fazla oluyor yani. Küçük şöyle bir dosyaya hazırlıyorum, şeffaflara. ...” (Esen)

Güvenliğini istemsizce sağlayan

Kadınlar, küçük yaşlardan itibaren yabancı erkeklerin kendilerine yaklaşabileceği yerlere dair zihinsel imajlara ve fikirlere sahiptir (Valentine, 1989). Dışardan gelebilecek tehlikelere karşı dikkatli olmaları gerektiğine dair sürekli öğütler alırlar. Bu yüzden kadınların zihinlerinde zaman içinde oluşan ve güçlenen, güvenliğe dayalı birtakım algılar ve istemli veya istemsiz tedbirler bulunmaktadır.

Yalnız seyahat eden kadınlar için güvenlik, her zaman öncelikli şekilde dile getirilen bir konu olmayabilir. Ancak deneyimlerini paylaştıklarında güvenliklerini sağlamaya yönelik tedbirleri halihazırda aldıkları anlaşılmaktadır. Genellikle zaten güvenli olduklarını düşündükleri yerlere gitmekte ve güvenli olduklarını düşündükleri kişilerle iletişime geçmektedirler. Güvenliklerine dayalı sahip oldukları bilinçdışı durum, içselleştirdikleri bir sorumluluk niteliğindedir. Bu yönden, sorumluluk boyutunun bu gizil yönü incelenmiştir.

Örneğin, Hümeysra, gezilerinde maceraperest ve özgürlükçü yanı ağır basan bir kadın olarak öne çıkmaktadır. Güvenlikle ilgili algılarını sıklıkla dile getirmese de bazı ifadelerinden güvenliğini sıklıkla gözettiği anlaşılmaktadır. Hümeysra’nın güvende hissetmek için **rahat hissetmesi** gerekliliği de bu durumla ilişkilendirilebilir.

“... Gittiğim yerde de referansla gittiğim için beni karşılayan insanlar oluyor. Güvenli ortamlara gidiyorum, güvenli insanlara. [...] Fotoğrafçı olduğum için konuk olarak da davet ediliyorum ben. Masraflarımı onlar karşılıyor. Otelimi onlar ayarlıyor. Gezmek için müthiş yerleri onlar ayarlıyor, her şey tamam oluyor. Ben gittiğimde hazır oluyor. Ama şöyle bir şey oluyor, ben de onlara hem fotoğraf gösterileri yapıyorum. Hem sergi açıyorum hem de atölyeler açıyorum. Ben atölyeye karşılık bir para istemiyorum, çünkü ben bunu karşılık olarak yapmıyorum. Onlar da beni işte ücretsiz hem gezdiriyorlar hem kalıyorum hem yiyip içiyorum gibi. Bazen biletimi de alıyorlar. [...] Bir kere dünyanın her yerinde fotoğrafçılar var. Beni tanıyan da çok kişi var. Bir kere onlarla bağlantı kuruyorum. Onların tanıdığı

dostlar arkadaşlar, güvendiği insanlara yönlendiriyorlar beni ya da kendileri o bölgede ise kendileri yardımcı oluyor. Ya da gezgin arkadaşlar yardımcı oluyor. ...”
(Hümeýra)

Leman, kendisini güvensiz durumlardan korumaya yönelik önlem almadığını, hatta bu konuyu daha önce düşünmediğini belirtmiştir. Ancak istemsiz olarak kendisini korumaya yönelik davranışları vardır. Leman, güvende hissetmenin anlamını **kendi olmak** şeklinde tanımlamıştır. İfadelerine göre, fazladan bir çaba sarf etmeden güvenliğini sağlamakta ve seyahatlerinde kendi olabilmektedir.

“... Hiç başıma gelmediği için hiç düşünmedim açıkçası. [...] Dediğim gibi çoğu gittiğim yerler güvenli yerler açıkçası. O tarz, tehlikeye sokacak yerler değil. Genelde insanların öğrenmeye açık olduğu yerlere gezmeye gittiğim için öyle bir sıkıntıyla karşılaşacağımı düşünmüyorum. Eğitim seviyesi düşük olan yerlere gitsem düşünürüm. Ama eğitim seviyesi düşük olan yerlere gezmeye gitmeyi planlamam açıkçası. ...” (Leman)

Benzer şekilde, Ezgi de tedbir alan bir insan olmadığını belirtmiştir. Başına kötü bir şey geldiğinde harekete geçtiğini ifade etmiştir. Ancak Ezgi’nin de istemsiz olarak kendisini tehlikeli durumların içine sokmayacak davranışlarda bulunduğu görülebilir. Hem dış görünüşü hem de gittiği yerlerin niteliği bakımından belirli tercihlere sahiptir. Bu yüzden Ezgi de istemsizce kendi güvenliğini sağlamaktadır. Ezgi için **kolluk kuvvetlerinin varlığı** güvende hissetme anlamında önemlidir. Bu durumun, içten içe güvende hissetme gerekliliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

“... Carpe diem benim için, anı yaşa. Başına bir şey gelirse ondan sonra çaresine bak gibi... [...] Olacaklarla ilgili bir plan yapan insan, ya başıma şu gelirse gibi bir düşüncede değilim, daha çok akışına bırakırım. Başıma bir şey gelirse o zaman düşünürüm. Olabilecek şeyler için önceden pek önlem alan bir insan değilim. [...] Mesela örnek veriyorum. Tek başınıza geziyorsanız, özellikle böyle giyim kuşam daha böyle erkeksi... Kapüşonumu çekerim, kız olduğum çok belli olmasın gibi... Bunları ben şu anda bile uyguluyorum. Yani mesela Eskişehir’in çok güvenli olduğunu söylüyorlar ama ben gece üçte dörtte tek başıma çıkıyorsa hani çok vücudumu teşhir edici kıyafetler giymekten imtina ederim. Ne olursa olsun, mutlaka giyim kuşam değişir benim için. [...] Tek başıma ıssız yerlerde dolaşmayı tercih etmem. [...] Mesela Ankara’ya seyahat ediyorsam Ulus, Çiçin benim için bir seyahat rotası değildir. Yalnızsam mesela normalde kale çevresinde dolaşmak güzeldir, keyiflidir. Ankara için konuşuyorum. Bildiğim yer olduğu için söylüyorum ama güvenli bölgede bulunmadığı için yalnız seyahat etme eğiliminde olmam bu tarz yerlere, dolayısıyla bildiğim bir yerse suç oranlarının yüksek olduğu yerlerse gitmekten imtina ederim tek başıma. [...] Genelde bunu araştırırım. Araştırırım ve oralara gitmem. ...” (Ezgi)

Hırslı

Hırslı kişiler, belirledikleri hedeflere ulaşma azmine sahip kişilerdir. Hırsın, hangi kişilik özelliğinin bir parçası olduğuna dair çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bazı

araştırmacılar, hırsın dışa dönüklükle ilgili olduğunu ileri sürmektedir (Hogan, 1986; Nettle, 2005). Diğer araştırmacılar ise hırsın, sorumluluk ve dışa dönüklüğün bir birleşimi olduğunu öne sürmektedir (Roberts vd., 2004). Ancak daha güncel çalışmalar hırsın nevrotizm, dışa dönüklük ve sorumluluğun ortak bileşenlerinden oluştuğuna dair bulgulara sahiplerdir (Judge ve Kammeyer-Mueller, 2012; Jones, Sherman ve Hogan, 2017). Bu çalışma kapsamında da hırs, sorumluluk boyutunun altında ele alınmıştır. Hırslı kişiler görevlerine bağlı, sorumluluk sahibi bireylerdir. Gülseren, Leman ve Ezgi, hırslı yapılarına dair söylemlerde bulunmuşlardır. Gülseren'in hırsın, karakterinin en belirgin özelliği olduğunu söylemesi dikkate değerdir.

Gülseren'in güvenlikle ilgili kaygıları olmayan Güney Kore ziyareti, onun bakış açısını tamamen değiştiren bir seyahat olmuştur. Kendi kültüründen farklı bir kültürle karşılaşmasının onu çok şaşırttığını ve zorladığını ifade etmiştir. Bu seyahat deneyimiyle ilgili yoğun negatif duygulara sahip olması, yaşadığı hayal kırıklığından ve uzun süre planladığı seyahatinin başarısızlığından kaynaklanmaktadır.

“... Gülseren, çok hırslı biridir. Hırstır yani ilk belirgin özelliğim. [...] Örneğin Kore ile ilgili yaklaşık iki senedir falan sürekli araştırmalar yapıyordum. [...] Çok katı bir kural sistemi var. Taksiye bineceğiz. Konuşmak istiyorum. Adama anlatıyorum işte, bir yere gideceğim falan diyorum. Adam anlamıyor beni. Yani nakit mi ödeyeyim yoksa kredi kartı mı diye sordum. Taksisine almak istemedi beni. Bıraktı gitti. Sıra var. Tekrar sıranın en arkasına geçtik. Valizlerimizle falan. Çok garip bir şey yani sinirimden ağıladım hatta. Sonra ikinci taksiye bindik adam yine anlamıyor taksiciler yaşlı orada. [...] Sadece kendi Naver Maps diye bir şeyleri var. Kendi ülkelerinin yaptığı. Onu kullanıyorlar, onu kullanmayı sana zorunlu bırakıyorlar. Ben mesela onu gitmeden önce çalışmamıştım, yani Google'la hallederim falan diye düşünmüştüm. Ama öyle olmadığını oraya gidince bayağı katı bir şekilde yaşadım. Ülke olarak dediğim gibi mobbinge çok maruz kaldım ben Kore'de. [...] Kötü hissettim tabii ki, neden buraya geldim. İnanın 1 TL para harcarken bile neden ben bunlara para kazandırıyorum. İşte kendimi kötü hissettim. Çünkü hak etmediklerini düşündüm. Özellikle beni ülkelere çağırıyorlar, işte gelin böyledir deyip, karşılaştığım şey benim canımı yaktı. Yani öyle hissettim. Tamamen suçluluk gibi bir şey oldu. Sanki bu parayı daha farklı yerlerde kullanabilirdim. Daha mutlu olabilirdim. [...] Örneğin bir kere otobüse binmişim Kore'de. Adamın çantası açıktı. Ben normal dokunarak, dokunma şey hani hafifçe beyefendinin koluna dokundum. “Your bag is open” dedim. Yani çantanız açık dedim. Bana birden tepki gösterdi mesela, “Thank you” falan dedi. Sonra birine sorduğumda şey dedi, Gülseren dedi. Sakın böyle şeyler yapma, onlar taciz olarak algılıyorlar, bir kadının erkeğe dokunması orada suç, seni o an sınır dışı bile edebilirlerdi dedi. Ben bunu bilmiyordum mesela, orada öğrendim. Tabii ki de kötü hissettirdi. ...” (Gülseren)

Leman da hırslı bir kadındır ve bu nedenle seyahatlerinde başarılı olmak istemektedir. Seyahati sırasında sadece uçağı kaçırmamak için uçuştan bir gün önce yer değiştirip havaalanına yakın bir yere geçmesi de bu durumun sonucudur. Bu davranışı, Leman'ın sorumluluk sahibi olduğunu doğrudan göstermektedir. Leman, güvende

hissettiği zaman **kendi gibi olabildiğini** belirtmiştir. Bu nedenle kendisini güvende hissedeceği yerlerde kalarak seyahatlerini gerçekleştirmektedir.

“... (Kendisiyle ilgili) Açıkçası özgüvenli, hırslı. [...] Gideceğim zaman da havalimanına yakın yerler... Açıkçası yol insanın bütün vaktini alıyor. Merkezde kalırım, gezeceğim yerlere yakın olur, işim bittikten sonra tekrardan son güne yerimi değiştiririm. Havalimanına yakın olur, uçağı kaçırmamak için. [...] Kendin oluyorsun sonuçta güvende hissettiğin yerde. ...” (Leman)

Ezgi, sporcu olduğu için fiziksel bakımdan kendine güvenmektedir. Bu durumun da etkisiyle korkusuz olduğunu belirtmiştir. Öyle ki hırslı biri olması, **kendine güven** ve **meydan okuma** gibi davranışlar göstermesine neden olmaktadır. Ezgi’nin güvenlikle ilgili ciddi kaygıları bulunmadığı bilinmektedir. Sporcu olduğu için korkusuz bir kişiliğe sahiptir ve güven hissiyle ilgili endişe taşımamaktadır.

“... Korkusuz bir insan olmamı sağladı diyebilirim. Daha korkusuz, daha özgüvenli hareket etmemi sağladı diyebilirim. Tabii bunun bazı şeyleri de var. Hani mesela cüsse olarak, ben sporcuyum, öncesinde dövüş sporlarına da ilgim vardı. Kendimi de bu noktada, eğer benden çok kalıplı bir insan değilse, fiziksel bile mücadelede bulunabileceğimi düşünüyorum. Koşuma güveniyorum. Aynı zamanda eski koşucuyum. Dolayısıyla kaçmam gerekirse anında topuklayabilirim. Hani bu konularda şeyim daha, korkusuzum. ...” (Ezgi)

5.1.5. Güvende hissetme ve uyumluluk

Uyumluluk, ana kişilik özelliklerinden biri olup, kişinin çevresiyle olan ilişkisini tanımlamaktadır. Uyumluluk özelliği yüksek olan bireyler, genellikle dürüst, anlayışlı, ılımlı, cömert ve fedakâr olurlar (Koçoğlu Sazlaya ve Parlak, 2018). Bu özellikler, onların sosyal gruplar içinde yer almalarını kolaylaştırır. Bu bağlam içinde güven hissi, aşağıda incelenecektir.

Dikbaşlı

Dikbaşlılık, uyumluluğun zıttı olarak sıklıkla karşılaşılabilen bir davranış biçimidir. İnatçılık, dediğim dedikçilik ve başına buyrukluğ olarak tanımlanabilecek bu davranış, yalnız gezen kadınların ifadelerinde sıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla dikbaşlılığın güvenlikle ilgili konuları etkilemesi kaçınılmazdır. Asu, eşinin kendisinin dikbaşlılığından şikâyet ettiğini açıklamıştır. Asu’nun güvende hissetme koşullarından birinin **hareket özgürlüğü** olması, bu bağımsızlık hissiyle ilişkili görülebilir. Benzer şekilde, Eda da **kişisel alanına değer vermekte** ve bu alan içinde serbest olmak istemektedir. Bağımsızlık ve hareket özgürlüğü, onların güvende hissetmeleri için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, kişisel alanlarına saygı gösterilmesi ve hareket serbestisi sağlanması, onların rahat ve güvende hissetmelerini sağlamaktadır.

“... Yalnız seyahat etmeye başladığımdan beri ben biraz bağımsız bir insan oldum. Eşimin de bana söylediği şey bu. “Sen aşırı özgürlükçüsün, neden bu kadar kendi başına hareket etmeyi çok seviyorsun” diyor. ...” (Asu)

“... (Kendini tanımlarken) Bazen inatçı. [...] Ailemin pek sıcak baktığını söyleyemem. Ama zamanla alıştılar. İlk etapta istemiyorlardı. Hatta arkadaşlarımla gezmemi de çok istemezler. Gezmek aslında onlar için çok uzak bir kavram. Seyahat etmek kavramı. Ama zamanla alıştırdım. Şu an o kadar şey yapmıyorlar. ...” (Eda)

Yine dik başlı olduğu görülen Lale ve Ezgi için güvende hissetmenin önemli bir unsuru **kolluk kuvvetlerinin varlığıdır**. Kolluk kuvvetlerinin varlığı, bu kadınların bağımsızlıklarını sürdürürken güvende hissetmelerine yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla bu iki durum arasında güvende hissetme anlamında bir bağıntı olduğu görülmektedir.

“... Babamın istediği insan olmak istemedim. Hep kendi doğrumu yaşamak istedim. [...] Ben babama gidiyordum izin istemiyordum zaten. Biraz da akıllı davranıyordum herhalde. Ben tatile gideceğim yanıma ne almamı önerirsin diyordum babama. ...” (Lale)

“İstediğim bir şey olana kadar mutlaka onun için mücadele ederim. Böyle mücadelecî, özgür ruhlu bir insanım diyebilirim. [...] Anarşist bir yapım var. Doğru bulduğum şeyleri genelde uygularım. [...] Genelde istediğim şeyi yaparım. Dediğim gibi bunu gerekirse habersiz yaparım ama yaparım. ...” (Ezgi)

Uyumlu

Dikbaşlılığın aksine, uyumlu kişilikler bulunduğu ortama ve çevresindeki kişilere kolaylıkla ayak uydurabilirler. Bade, uyumlu bir kişiliğe sahiptir ve gittiği yerde **dil bildiği** takdirde kendini güvende hissetmesi, bulunduğu ortama uyum sağlama ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Hümeysra da seyahat ederken farklı yerlere gitmekte ve girdiği ortamlarda adeta oranın yerlisiymiş gibi davranarak kendini akışa bırakmaktadır. Bu, uyumlu kişiliklerin yeni deneyimlere daha kolay uyum sağlayabildiklerini, **huzur bulduklarını** ve bu sayede kendilerini güvende hissedebildiklerini göstermektedir.

“... Grupla seyahat ettiğimde biraz fazla uyumlu bir insanım. Bunu çok iyi bir yönden söylemiyorum. Hani kendi isteklerimi çok elimine edebilen bir insanım, mesela merak ediyorsam da grup başka bir şey istiyorsa tamam derim. Mesela işte başka bir şey yemek istiyorsam, o da olur derim ama orada kendime kötülük ederim bir noktada aslında. [...] Çok aykırı bir çocuk değildim. Anne babanın sesini yükseltmesine gerek kalan bir çocuk değildim. Şu anda mesleğim olduğu için, yemek anlamında da çok her şeyi yiyen bir çocuktum. Öyle bunu yemem bunu sevmem... Biraz kardeşim öyle bir profildeydi ama ben öyle bir çocuk pek değildim. [...] Dilini bildiğim, insanını bildiğim bir yer olması da güven verebiliyor bir noktada. ...” (Bade)

“... Dağa gidiyorum üstüm başım yırtılıyor, çamur oluyor. Hiç önemsemiyorum, diyorum ki bunlar değişir, bir duş alırım geçer ama görebileceğim şeyi bir daha göremem. Buraya bir daha gelemem. [...] Ben kendim o girdiğim ortamı sağlıyorum. Onlar nasılsa ben de onlar gibi davranıyorum. Dolayısıyla beni kendileri gibi hissettikleri için hiç yabancılık çekmiyorlar. Çok kolay hayatlarının içine alıyorlar.

[...] Kredi kartı hiç orada geçerli değil mesela. Onların sistemleri farklı, paraları her şeyleri farklı, oraya uyum sağlamaman gerekiyor. Ben genelde doğal davrandım. [...] Birisi halıcıyım dedi. Uzun süre de peşimizi bırakmadı. [...] Ben çok da böyle ters tepki de yapmak istemedim. ...” (Hümeysra)

Bade ve Hümeysra'nın ifadeleri, uyumlu kişiliklerin çevrelerine kolaylıkla uyum sağlayabildiklerini ve bu sayede kendilerini güvende hissettiklerini göstermektedir. Bade, grubun tercihlerine uyum sağlarken, dilini bildiği bir yerde olmanın ona güven verdiğini belirtmektedir. Bu, uyumlu kişiliklerin güven duygusunu artıran bir faktördür. Hümeysra ise bulunduğu ortamlarda kendini doğal davranarak uyum sağlamakta ve bu sayede yabancılaşma çekmemektedir. Bu da onun güven duygusunu pekiştirmektedir. Uyumlu kişilikler, çevrelerine uyum sağlama yetenekleri sayesinde yeni deneyimlere daha açık hâle gelirler. Bu uyum sağlama süreci, onların huzur bulmalarını ve dolayısıyla kendilerini güvende hissetmelerini sağlar.

Dürtüsel

Dürtüsel kişilik, hızlı ve planlanmamış kararlar almaya yatkınlık, olumsuz sonuçları gözetmeden davranma eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Stanford vd., 2009). Bu, kendi başına karar almayı ve uygulamayı içerir, bu nedenle uyumlu kişilikle tam olarak örtüşmez. Nitekim dürtüsel davranışlar, başına buyruk ve fevridir. Ancak uyumlu kişilerin asla dürtüsel davranmayacaklarını söylemek de gerçekçi değildir. Örneğin, Bade, uyumlu bir kişi olarak değerlendirilmesine rağmen dürtüsel bir yönü de vardır. Bu çelişkili durum, dürtüsel davranışlarının çevresiyle ilişkili kritik kararlar almamasından kaynaklanıyor olabilir. Bade'nin **öz inanca sahip olmasının** güven duygusunu sağladığı bilinmektedir; aldığı kararlarda kendine inancının yüksek olması gerekir. Lale de bir yere dürtüsel bir kararla gidebilir, ancak güvende hissetme duygusunu gittiği yerin olumlu özelliklerine bağlamaktadır. Bu durum, dürtüsellüğün ve uyumluluğun, bireylerin güvenlik algıları üzerindeki etkilerini karmaşık hale getirdiğini göstermektedir.

“... İş hayatım üniversiteyle bittikten sonra zaten emekli olmuştum. İzmir'e yerleştim. Ani bir kararla İzmir'de yaşamak istedim. 15 gün içinde karar verdim, üniversiteden istifa ettim. 4,5 yıl çalıştıktan sonra. İzmir'de altı sene yaşadım. İzmir'den sonra da bir seneye yaklaştı neredeyse, Eskişehir'de yaşıyorum. ...” (Lale)

“... Bir anda büyük bir şeye karar verip yola düştüğüm yaptığım da oluyor. [...] Benim için tamamen çok radikal bir dönüşümle... Böyle bir tutku olacağını düşündüm benim için bu mesleğin. Ve bir anda buna yöneldim. Böyle dönem dönem hayatımda ani kararlarımın olduğu dönemler olmuştur. Yani şimdi bu kararından da pişman değilim. İyi ki bu mesleği seçmişim diyorum. [...] Bazı konularda bazen fevri biri olabiliyorum. Böyle bazı noktalarda duygusal davranan biriyim çünkü.

Duygusal olduğumda da bazen sonrasında gereksiz bulduğum ya da yapmasam da olurdu dediğim çıkışlarım olabiliyor dönem dönem. Kendime karşı, sevdiklerime karşı olabiliyor. ...” (Bade)

Bu ifadeler, dürtüsel kişilik özelliklerinin zaman zaman planlanmamış ve hızlı kararlar almayı içerdiğini göstermektedir. Lale ve Bade’nin deneyimlerinde, dürtüsel kararlarının arkasında güven ve kendine olan inanç önemli bir rol oynamaktadır. Bu da dürtüsellüğün ve uyumluluğun, bireylerin güvenlik algıları üzerindeki etkilerini karmaşık hale getirdiğini göstermektedir. Dürtüsel kişilikler, ani kararlar alırken bile kendilerini güvende hissetmenin yollarını bulmaktadırlar.

Yardımsever

Yardımseverlik, uyumluluk ile ilişkili görülmektedir (Vogt ve Laher, 2009; Soto, Kronauer ve Liang, 2016). Yardımsever insanlar, karşılıklı beklenti olmaksızın insanlara yardım ederler. Diğer insanlarla dayanışma içinde olmaları, topluma uyum sağladıklarını gösterir. Çünkü yardımseverlik, cömertlik ve iş birliği yapma ile ilişkili görülmektedir. Yardımsever kişiler diğer kişileri bağışlar ve onlara karşı saygılı davranırlar (Vogt ve Laher, 2009).

Katılımcılar arasında yardımsever olarak ön plana çıkanlar, seyahat ettikleri çevreyle uyumlu olduklarını göstermiştir. Bu uyum, çevrelerindeki insanların da onlarla uyum içinde olmasını ve dolayısıyla kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktadır. Davranışlarının kendi niyetleriyle örtüştüğü durumlarda, güven duyguları pekişmektedir.

Yardımseverliğin en net görüldüğü örnekler, Asu ve Hümeysra’nın seyahat ederken gittikleri yerdeki insanlara hediyeler hazırlamalarıdır. İkisi de tanımadıkları ama tanışacaklarını düşündükleri kişilere hediye hazırlayarak büyük bir özveride bulunurlar. Hem Asu hem de Hümeysra için de güvende hissetmek, **huzurla** eşdeğerdir. Bu davranışları, yardımseverliklerinin bir yansıması olarak, çevreleriyle uyum içinde olmalarını ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlar.

“... Mesela gideceğim yerlerde hediye götüreceğim insanlar vardı. Yeni tanıdığım, yeni tanışacağım ve teşekkür etme amaçlı, onun için ufak hediyeler hazırladım. ...” (Asu)

“... Bir de gittiğim yerdeki insanı her zaman... Çocuk olabilir, kadın olabilir diye. Erkekler de dahil. Hediye alırım onları mutlu edecek. Türkiye’ye özgü şeyler. Türkiye’den farklı şeyler almaya çalışıyorum. Gerçekten de karşıma çıkıyor. Her zaman daha fazla almaya çalışıyorum. Çok da mutlu oluyorlar. [...] Kafama yatan hediyeleri gördükçe alıyorum. Hep biriktiriyorum. Hediyelerim hep var kenarda. Bir

yere gidecekken hemen... Maddi koşullarım olmasa bile hazır hediyelerim olsun. Yanımda bulunduruyorum. ...” (Hümeyra)

Eda, Ezgi ve Lale de yardımseverliklerini ifade etmişlerdir. Özellikle Lale, yardım etmenin karşılık beklemeyen bir eylem olduğunu vurgulamıştır. Yardımsever kişilikler, herhangi bir ödül veya takdir beklemezler; amaçları sadece diğer insanları mutlu etmektir. Bu nedenle, yardımseverlik içten gelen bir motivasyonla yapılır ve kendi içinde bir ödül taşır. Yardım etme eylemi, kişisel tatmin ve başkalarına faydalı olma duygusuyla beslenir, bu da yardımsever kişilerin toplum içinde daha uyumlu ve mutlu olmalarını sağlar.

“... Normalde ilk etapta blog yazarak başlamıştım. Sosyal medya kısmını çok sonra yapmaya başladım. Benim buradaki temel amacım da insanlara bilgi aktarabilmek. Tamam, ben bunu gidip görüyorum. İnsanlar da onu yapmak istiyorlarsa kolay yoldan o bilgiye erişebilsinler gezmek istediklerinde. Ellerinde bir veri olsun, en azından yol gösterecek ya da planlamalarına yardımcı olacak bir ellerinde veri olsun. Oradaki blogun çıkış amacı aslında bu. ...” (Eda)

“... Ben genel olarak kendimi pek düşünmeyen, daha çok başkalarının mutluluğuna önem veren, başkalarının mutluluğundan beslenen bir insanım. Dolayısıyla yardımlaşmayı çok severim. Hediyeleşmeyi çok severim. Birinin benim sayemde mutlu olduğunu görmek beni çok mutlu eder. ...” (Ezgi)

“... İyi bir insan olduğumu düşünüyorum, yardımseverim. Elimden geldiği kadar yardım ederim. Karşı taraftan nasıl algılanır değerlendirilir çok da umurumda değil. Ben kendi içimde kendi yaşamak istediğim hayatı yaşamaya çalışıyorum. Bunu yaparken de kimseye zarar vermiyorum. Aksine yardımcı olmaya çalışıyorum, böyle bir misyonum olmamasına rağmen. ...” (Lale)

Yardımseverlik, kişilerin kendilerini güvende ve huzurlu hissetmelerine katkıda bulunan önemli bir özelliktir. Bu özellik, onların sosyal çevreleriyle uyumlu bir ilişki kurmalarını sağlar ve bu da genel güvenlik algılarını pekiştirir. Yardımsever insanlar, başkalarına yardım ederek hem kendilerini hem de çevrelerindekiileri mutlu ederler, bu da toplumsal uyum ve bireysel mutluluk açısından önemli bir rol oynar.

5.2. Varış Yeri Güvenliği

Varış yeri güvenliği, destinasyon güvenliği olarak da adlandırılabilir. Turistler için varış yeri tercihi konusunda güvenlik, çok önemli bir belirleyicidir (Heung, Qu ve Chu, 2001). Bu bağlamda destinasyonların başarısı, güvenlik algısına doğrudan bağlıdır. Dolayısıyla güvenlik algısı, varış yeri rekabetinde de oldukça önemli bir avantajdır (Toker ve Emir, 2020, s. 36). Bu çalışmada varış yeri güvenliği ile ilgili; ülkenin bulunduğu coğrafya, varış yeri güvenliği, ülkenin güvenliği, konaklama yeri güvenliği, kamusal alanların güvenliği ve gıda güvenliği olarak sıralanacak altı kategori oluşmuştur. Öncelikle dünyadaki belirli bölgeler, katılımcılar tarafından sıklıkla güvenli veya

güvensiz olarak nitelendirilmiştir. Bu nedenle güvende hissedilen ve güvende hissedilmeyen bölgeler ayrımı yapılmaktadır. Afrika, Mısır, Hindistan, Latin Amerika ve Orta Doğu (Aslantürk ve Unur, 2019; http-13) gibi tehlikeli görülen bölgeler, bu çalışmanın katılımcıları tarafından da yeniden belirtilmiştir. Güvenli görülen başlıca bölge ise Avrupa bölgesi olarak belirtilmiştir. Bunun sebepleri şöyle sıralanabilir: Avrupa kültürünün Türkiye'yle benzer görülmesi, Avrupa'nın güvenli olduğuna duyulan inanç, yakınlık, bilindik oluşu, refah düzeyinin yüksek olması, Avrupa'da çok Türk olması, insan haklarına saygı seviyesinin yüksek olması, dil kolaylığı, suçlara yaptırım uygulanması, insanların birbirlerine saygı duyması. Katılımcıların tehlikeli gördükleri yerlere ilişkin yorumları aşağıdaki gibidir:

"... Hiç gitmem dediğim yer Hindistan ya. Hiç çekici gelmiyor, çünkü neden? Güvenlik açısından korkuyorum. Tek başıma gitmem. Öyle söyleyeyim. Temizlik açısından açıkçası ilgi çekici gelmiyor. Giden arkadaşlarım var. Hikayelerini dinledim. Çok basit, kız kıza gezerken taksicinin onları kaçırmaya kalktığını mesela öğrendim. Üç kişilermiş, üç tane kızlarmış mesela. Tek de değil. Birincisi güvenlik açısından bu biraz korkutucu. İkincisi, bana açıkçası... Nasıl diyeyim? Böyle çok da temiz bir ülkeymiş gibi gelmiyor. ..." (Asu)

"... Mısır'a bir bayanın gitmesi konusunda herkesin çok olumsuz yorumları var. Gitmeden bunu biliyorum aslında. İşte oraya giderken açıkçası bir şüphe içine girebilirim. ..." (Beril)

"... Tek başıma olsam, sanırım Mısır'a gitmezdim ya. ..." (Eda)

"... Afrika'ya gitmem mesela. Şimdi hiç düşünmedim. Afrika'da gitmem dediğim yerler var. Gitmedim ama çok araştırdığım için benim için riskli şahsen. Ben kendimi pek fazla böyle riske atmam. Ben sağlam adımlarla ilerlediğim için, önce önümü görmem lazım. Afrika'da önümü göremiyorum. Grupla giderim işte oraya. ..." (Esen)

"... Pakistan'la ilgili izlediğim bazı videolar var ve çok... Nasıl denir? İnsani sınırları aşan davranışı var Pakistan'da bazı toplulukların, hatta erkeklere dahi. Fazla böyle tacizsel davranışları var. Yani tabii bu tarz şeylerini araştırırım. Gitmeden önce. Mesela Pakistan'ı çok görmek istiyorum. Doğası çok güzel ama bu tarz şeyler soru işareti. Ama bölgesine göre bakmak gerekiyor tabii. [...] Kadın olarak da mesela Orta Doğu ülkelerinde. Kendimi güvende hissetmem, çünkü deneyimleyen insanlardan da duyuyorsunuz. Hani kadın olarak bazı bölgelerde ne yazık ki hakların sınırlı olduğunu görüyorsunuz. Böyle ülkelerde güvende hissetmiyorum kendimi. ..." (Eylül)

"... Örneğin mesela işte Arjantin. Arjantin'e çok, orada da mesela çok fazla işte sorun yaşandığını, işte kadınların zorlandığını biliyorum. [...] Mısır'a gidemem. [...] Afrika'ya gitmem. ..." (Gülseren)

"... Mesela Arjantin'i görmek isterim, Fas'ı görmek isterim ama oralara da tek başıma gidemem, cesaret edemem. [...] Ortadoğu'yu asla güvenli bulmuyorum kendi açımdan. ..." (Lale)

Katılımcıların ifadelerinde dikkat çeken bir nokta, Amerika'yı güvenli bulmayan katılımcılardır. Amerika, dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri olmasına karşın, kadınların yalnız seyahat etmekten çekindikleri bir yer olarak ön plana çıkmıştır. Bu durum, bilinenin aksine, Amerika'nın yalnız seyahat eden kadınlar için tercih edilecek yerlerden biri olup olmadığı konusunda bir soru işareti yaratmaktadır:

“... Amerika'ya gitmem. Tehlikeli geliyor açıkçası. ...” (Leman)

“... Mesela Amerika çok güvenli gelmiyor. Bazen tabii bölgesine göre değişiyor ülkelerin. ...” (Eylül)

Amerika'nın güvenliği konusundaki bu algı, turistlerin güvenlik önceliklerinin ne kadar farklı olabileceğini göstermektedir. Yüksek gelişmişlik düzeyine rağmen, kişisel güvenlik algısı, ülkenin genel güvenlik standartlarından bağımsız olarak şekillenebilir. Bu, turistlerin seyahat planlarını yaparken sadece ülkenin gelişmişlik düzeyine değil, aynı zamanda kişisel güvenlik algılarına da dikkat etmeleri gerektiğini göstermektedir.

Türkiye’de güvenlik

Bazı kadınlar için Türkiye’de hareket etmek daha kolaydır. Bu durumda Türkiye’nin **alışılmış bir yer** olmasının öne çıktığı görülmektedir. Türkiye’de güvende hissetmeleri ile ilgili kimi yorumlar şu şekildedir:

“... Kendi ülkemde daha rahatım ne olursa olsun. Kendi ülkemden çok korkmuyorum. ...” (Lale)

“... (Hostelde kalmayı) Türkiye’de belki tercih edebilirim ama yurt dışında başa çıkamayacağımı düşündüğüm için etmeyebilirim. [...] Genelde zaten Türkiye’deysem kendimi oldukça güvende hissediyorum ...” (Ezgi)

Diğer katılımcıların bazıları ise Türkiye’yi yurtdışından daha tehlikeli bulduklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle Türkiye içinde yalnız seyahat etmeleri daha çok cesaret gerektirir. Türkiye’de güvende hissetmeyen kadınların yorumları ise aşağıdaki gibidir:

“... Çoğu yer Türkiye’den daha güvenli açıkçası. ...” (Leman)

“... Türkiye’deki güvenlikle yurt dışındaki arasında tabii dağlar kadar fark var ama yurt dışında da güvenilir olmayan yerler var. ...” (Esen)

“... Türkiye daha korkunç geliyor bana. ...” (Hümeysra)

Bu ifadeler, kadınların Türkiye’de ve yurtdışında güvenlik algılarının nasıl farklılaştığını göstermektedir. Türkiye’de güvende hissetmeyen kadınlar, alışılmışın dışında tehlikelerle karşılaşabileceklerini düşünmektedirler. Bunun aksine, alışık

oldukları bir yerde bulunmanın rahatlığı, bazı kadınların Türkiye'de daha güvende hissetmelerine yol açmaktadır. Bu farklı algılar, bireylerin kişisel deneyimlerine, çevresel faktörlere ve toplumsal normlara dayanmaktadır. Dolayısıyla, bir destinasyonun güvenli olarak algılanması, yalnızca nesnel güvenlik koşullarına değil, aynı zamanda bireylerin kişisel ve kültürel arka planlarına da bağlıdır.

Konaklama yeri güvenliği

Varış yerlerinde konaklama işletmelerinin güvenliği, herhangi bir suç olayı ile turist arasına engel koyar (Toker ve Emir, 2020, s. 38). Kalınan yerin güvenliğinin, kadınlar için önemli bir soru işareti olup, kadınların kaldıkları yerle ilgili belirgin tercihlere sahip olduklarını göstermektedir. **Gidilecek yerin belli olması ve konaklama yerinin türü** bu konuda önemli iki başlıktır. Örneğin, kamu çalışanı olan kadınların, öncelikle kamuya bağlı yerlerde bulunmayı tercih ettiği görülmektedir. Kamu çalışanları olan Bade, Hümeysra ve Ezgi'nin bu konudaki yorumları şu şekildedir:

“... Yani mümkünse devlet kurumu olabilir. ...” (Ezgi)

“... Kamuya bağlı yerlerde kalmaya çalışırım. ...” (Bade)

“... Kamu görevlisi olan yerlere gitmeye çalışıyorum. ...” (Hümeysra)

Konaklama yerinin türü konusunda hostel/otel ayrımı da önemli görülmektedir. Katılımcıların çoğu, hostelde kalmayı sorun etmemektedir. Bir kısmı ise hostelde kalmayı tercih etmemektedir. Özellikle yalnız bir kadın için birçok yabancıların içinde kalmak, güvenlik için tehdit oluşturabilecek bir durumdur. Ancak hostellerin ekonomik olmasının, tercih edilmeleri için başlıca faktörlerden olduğu söylenebilir.

“... Güzel, hijyenik, temiz, düzgün bir yerse, ki önden muhtemelen bakıyor olurum diye düşünüyorum. Genellikle öyle ilerliyorum. Kalınabilir yani bu benim için sınırlı bir şey değil. Gidip de bungalovda da kalabilirim ya da tiny house'ta da kalabilirim. Fark etmez benim için. Böyle bir kalıbım yok diyebilirim. ...” (Beril)

“... Hostelde kalıyorum bazen. ...” (Eda)

“... Güvenilir bir hostel bulursam hostelde kalmayı tercih ediyorum. ...” (Esen)

“... Bazen öncesinde hosteli ayarlarım veya kamp yapacaksam kamp yapacağım yerleri. ...” (Eylül)

“... Benim için ekonomik olması önemlidir seyahatin. Dolayısıyla başlangıçta yapabiliyorsam mutlaka kamp hayatı, yapamıyorsam... Seyahatte benim için kaldığım yer sadece uyumak için gereklidir. Dolayısıyla kalacağım yerlerin daha ekonomik olmasını tercih ederim ve elimde kalan parayı da genelde lokal ürünlere harcayarak geçiririm. [...] (Hosteli) yalnızsam tercih etmem ...” (Ezgi)

“... Gittiğim yerde konforlu ortam olabilir. Hiç olmayabilir. Çadırda kalabilirim. ...” (Hümeýra)

Görüldüğü üzere Ezgi, normal şartlarda hostelde kalmayı tercih etse de yalnızken farklı bir davranış sergilemektedir. Diğer katılımcılar da tedbirli davrandıkları sürece hosteli tercih edebilmektedir. Pek çok farklı kişilik özelliğine sahip kadının hostelde kalmayı sorun etmemesi önemli bir noktadır. Bu konuda hem deneyim arayışının hem de bütçe dostu bir tatil yapma isteği ile sorumluluk bilincinin ön plana çıktığı söylenebilir. Hosteli tercih etmeyen Gülseren ve Lale ise kendilerini korumayı seyahat deneyimlerinden önde tutmaktadırlar. Katılımcıların yorumları şu şekildedir:

“... Hostelde kalırsan yan yatağında yatan birisi eşyalarını çalabilir ya da farklı bir şey, tacize uğrayabilirsin. ...” (Gülseren)

“... Param yoksa bir gece kalırım iki gece kalırım ama beş gece kalayım diye hostelde kalmam. Bir sürü tanımadığım insanla. O biraz ürkütüyor beni. Çok alışık değilim öyle bir şeye. ...” (Lale)

Bu yorumlar, konaklama yerinin güvenliğinin, kadınların seyahat tercihlerini ve güvende hissetmelerini nasıl etkilediğini göstermektedir. Kamuya bağlı yerlerde kalmayı tercih eden kadınlar, bu tercihlerinde güvenlik arayışının önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Hostellerin ekonomik olması ise bu tür yerleri tercih eden kadınlar için belirleyici bir faktör olmuştur. Ancak her bireyin güvenlik algısı ve ihtiyaçları farklıdır; bu da konaklama tercihlerinin çeşitliliğine yansımaktadır.

Gıda güvenliği

Gıda güvenliği, katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanan bir konu olmamıştır. Yalnızca üç katılımcı tarafından kısıtlı biçimde söz edildiğinden, gıda güvenliği konusunun katılımcı kadınlar için güvenlik algısında ön planda gelmediği söylenebilir. Ancak gıdadan kaynaklanan sorunlardan doğabilecek ağrı ve rahatsızlıklar, uygun tıbbi tedaviyi bulma sorunları, özellikle de dil engelleri tüm seyahat deneyimini mahvedebilir. Dolayısıyla kirlenmiş gıdalardan kaynaklanacak sindirim hastalıkları, bir varış yerinin itibarına zarar verebilmektedir (MacLaurin, 2004). Gıda güvenliği, katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilmese de gezginler için kritik bir öneme sahiptir. Dolayısıyla gıda güvenliği hususunun hassasiyetle ele alınması gereklidir. Katılımcıların gıda güvenliğiyle alakalı yorumları aşağıdaki gibidir:

“... Eğer Uzak Doğu seyahatiyse kesinlikle yiyeceğim yemeklerde, ne yiyebilirim, bunları ayarlamam lazım. Çünkü evime yakın olmadığım için hasta olma durumuna

karşı ilaçlarımı ayarlamam gerekiyor. Avrupa'da genelde bunu yapmıyorum. Uzak Doğu seyahatimde genelde oluyor. ...” (Asu)

“... Nasıl hazırlıklar yaparım... Önce şöyle, gıda takviyesi. Gıda takviyesi ve sağlık ilaç takviyesi özellikle benim için olmazsa olmazlarımdan. ...” (Esen)

“... Yemek yiyeceğim ya da gezeceğim yerlerde gıdanın sağlıklı olması açısından ve gezeceğim yerler açısından güvenlik birinci derecede önemli benim için. ...” (Lale)

Gıda güvenliği, katılımcıların genel güvenlik algısında ön planda gelmesi de ihmal edilmemesi gereken bir konudur. Gıda güvenliği konusunun daha fazla önemsenmesi, seyahat eden kadınların genel güvenlik algısını ve seyahat deneyimlerini olumlu yönde etkileyecektir.

5.3. Seyahat Öncesinde Alınan Tedbirler

Kadınların güvenlik algıları, seyahat öncesinde aldıkları tedbirleri etkiler. Katılımcılara seyahatleriyle ilgili yola çıkmadan önce ne gibi tedbirler aldıkları sorulduğunda genel hazırlıklarından da bahsetmişlerdir. Bu araştırmanın konusu kapsamında **yalnızca güvenliği ilgilendiren boyutlarda** ise **kaygıyla mücadele** ve **güvenlik hazırlığı** temaları şekil almıştır. Şekil 2’de seyahat öncesinde alınan tedbirler gösterilmektedir.

Şekil 2. *Seyahat Öncesinde Alınan Tedbirler*

Kadınların yalnız seyahate çıkmadan önce yaşadıkları birtakım kaygıların mevcut olduğu görülmektedir. Esen, kaygıların genellikle seyahate çıktıktan sonra azaldığını belirtmiştir. Hümeysra ise gezgin arkadaşlarıyla birbirlerine yardımcı olarak kaygılarını yendiğini ifade etmiştir. Eda ve Asu ise yaşadıkları kaygıları seyahat esnasında aldıkları tedbirlerle azaltmaktadırlar. Bu bağlamda, gezginlerin kaygıyla mücadelelerinin **tedbir almak, yardımlaşmak ve kendine güvenle deneyimlemek** yollarıyla pekiştirildiği görülmektedir.

“... Alışana kadar biraz geriliyorum açıkçası. O uçağa binene kadar, uçaktan indikten sonra da o gerginliği yaşıyorum. Sonra toparlıyorum. ...” (**Esen**)

“... Yakın bir zamanda İran’a bir arkadaş gidecekmiş kafasına göre bilet almış. Gecenin bir yarısı İran’da. Nereye gideceğini bilmiyor. Ne yapacağını bilmiyor. Nerede kalacağını bilmiyor. Ona yardımcı oldum ben görüşeceği yerle ilgili. O insanların evinde de kalmış. Ben bir kardeş edindim diyor. Çok sevmiş. Gelmiş, hocam bu kadar rahat gezebileceğimi, bu kadar iyi anlayabileceğimi tahmin etmiyordum... Çünkü doğru insanlarla iletişim içinde. Biz de öyle oluyoruz, birbirimize hep yardımcı oluyoruz. ...” (**Hümeysra**)

“... İletişimle ilgili insan kaygı duyuyor, bir yolu bulamamak, bir şey yapamamak... Sonuçta kendi dilin değil, kendi ülken değil. [...] Onunla ilgili genelde endişem olur olursa. Önceden araştırıyorum ama bazen gittiğinde ya da internette bazen bulamayabiliyorsun bazı verileri, tamamıyla orada tecrübe ediyorsun. ...” (**Eda**)

“... Kimin denk geleceği belli olmaz. En büyük korkum, en büyük kaygım güvenlik olduğu için bu birazcık beni düşündürüyor. ...” (**Asu**)

Katılımcıların seyahate çıkmadan önce aldıkları çeşitli tedbirler vardır. Bu tedbirlerin başlıcalarının **gidecekleri yerlerin yorumlarını okumak, çevresine seyahate çıkacağını haber vermek, telefona çevrimdışı harita indirmek ve gidilecek yerin kültürel yapısına göre kıyafetler götürmek** olduğu görülmüştür. Katılımcıların en sık tekrar ettikleri konu gidecekleri yeri önceden araştırmaktır. Kaygının belirsiz durumlardan kaynaklandığı bilindiği için her tür belirsizliği ortadan kaldırmak için bilgi edinmek önemlidir. Bilgi sahibi olma isteği, sorumluluk sahibi bireylerin bilindik davranışlarından biridir. Katılımcıların seyahat öncesi aldıkları bu gibi tedbirler, güvenlik kaygılarını azaltma ve bilinçli bir şekilde seyahat etme amacını taşır. Lale ve Eylül’ün, gidecekleri yerin bilgilerini edinmekle ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“... Güvenlik anlamında da mutlaka bir araştırma yaparım veya konaklayacağım yerin yorumlarını mutlaka incelerim. ...” (**Eylül**)

“... Otel yorumları çok önemli. Ülke ya da gideceğim şehirle ilgili mutlaka araştırma yaparım. Gezenlerin, seyahat edenlerin yorumlarını okurum. ...” (**Lale**)

Diğer tedbirler de çeşitli katılımcılar tarafından seyahate çıkmadan önce uyguladıkları eylemler kapsamında ifade edilmiştir. Bu tedbirler, varış yerinin özelliklerine göre şekillenmektedir. Tüm katılımcıların cevaplarına bakıldığında, kişisel güvenlik tedbirleri seyahatten önce alınan tedbirler kapsamında ön plana çıkmamaktadır. Ancak bazı katılımcılar bu konuda da dikkatli davranmaktadır. Örneğin **Eda**, İran’a giderken kültürel normlara uygun giyinme gerekliliği nedeniyle özel giysiler aldığını belirtmiş; **Esen**, seyahat öncesinde internette araştırdığı haritaları indirmenin önemini vurgulamış; **Lale** ise seyahate çıkmadan önce gerekli kişilere haber vermenin önemini belirtmiştir. İlgili cevaplar şu şekildedir:

“... İran’a giderken onların kültürüne uygun giymem gerektiği için ona göre şeyler aldım. Ne bileyim uzun etek, daha kalçayı kapatacak türde, işte başını örtmen gerekiyor. Ona uygun şeyler. Özbekistan’a giderken de tamam başını örtmek zorunda değilsin ama muhafazakâr oldukları için daha ona uygun giyinmek. ...”
(Eda)

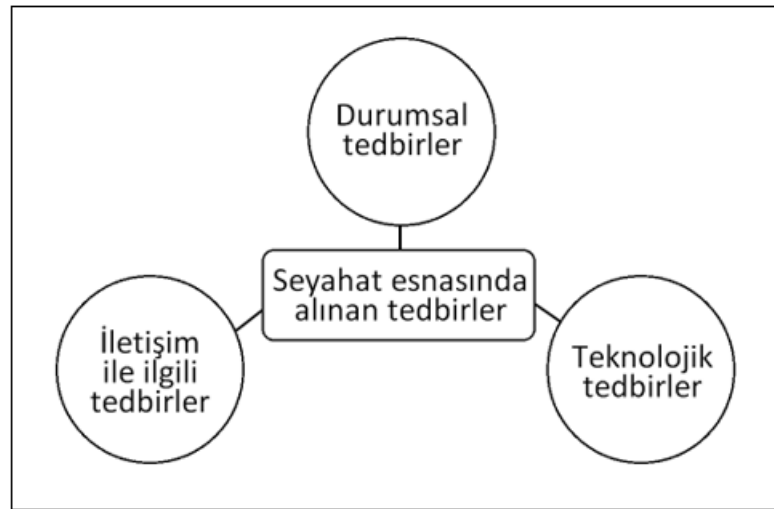
“... Gitmeden önce internette araştırdığım haritaları indiriyorum. ...” (Esen)

“... Zaten ben şuraya gidiyorum derim, bilmesi gereken insanlara söylerim. ...”
(Lale)

Katılımcıların seyahat öncesinde aldığı çeşitli tedbirler, güvenlik kaygılarını azaltma ve seyahatin daha sorunsuz geçmesini sağlama amacını taşır. Bu tedbirler, kadınların seyahat sırasında karşılaşılabileceği potansiyel riskleri minimize etmelerini sağlar ve genel güvenlik algılarını güçlendirir. Turistler gerek gidecekleri yeri seçerken gerek kişisel güvenlik tedbirlerini içeren çeşitli faktörleri göz önünde bulundururken çeşitli planlamalar yaparak seyahat ederler.

5.4. Seyahat Esnasında Alınan Tedbirler

Kadınlar, seyahate çıkmadan önce aldıkları tedbirlerin yanı sıra seyahat süresince de çeşitli tedbirler almaya devam ederler. Seyahat sürecinde özellikle korkunun yüksek olduğu durumlar, seyahat davranışlarını kısıtlayıcı sonuçlar doğurabilir (Stark ve Meschik, 2018, s. 312). Seyahat esnasında alınan pek çok tedbir bulunmaktadır. Katılımcılardan alınan bilgilerle bu tedbirler üç başlık altında toplanmıştır: durumsal, iletişimle ilgili ve teknolojik tedbirler. Şekil 3’te seyahat esnasında alınan tedbirler gösterilmektedir.

Şekil 3. Seyahat Esnasında Alınan Tedbirler

Durumsal tedbirler

Durumsal tedbirler, seyahat esnasında oluşabilecek tehlikelerin önüne geçmek için alınan aksiyonlardır. Bu aksiyonlardan bazıları, hırsızlığı engellemeye yönelik olup; telefonunu boynuna bağlamak, otobüste çantalarını gizlemek, nakit parayı tek bir yerde tutmamak ve otele kilit götürmek şeklindedir. Gidilen yerle ilgili tedbirler arasında tercih edilen konaklama yerini önceden kontrol etmek ve konsolosluğun yerini öğrenmek bulunmaktadır. Can güvenliğini sağlamaya yönelik durumsal tedbirler ise hava karardığında dışarı çıkmamak, çantada cam şişe taşımak, cebinde anahtar taşımak, giyimine dikkat etmek ve yabancı kişiler yaklaşmaya çalıştığında fevri çıkışta bulunmamak şeklindedir. Katılımcılardan kendilerini korumaya yönelik cisimler (biber gazı, bıçak vb.) taşımadıklarını belirtenler olmuştur. Bunun yerine farklı önlemler alarak güvenliklerini sağlamaya çalışırlar. **Hırsızlığı engellemeye yönelik, konaklama yerine yönelik ve can güvenliği korumaya yönelik bulgular aşağıda incelenmiştir:**

“... Telefonumun çalınmasına karşı zaten ip kullanıyorum. Genelde şöyle bir ipim var; paramın, pasaportumun, hırsızlığa karşı aldırma önlemlerden bahsediyorum aslında. Bunları genelde bel çantamda ve biraz daha güvenli saklamaya çalışıyorum. Bu kadar, yani kişisel fiziksel güvenliğime karşı yaptığım taşıdığım herhangi bir gazdır, çakıdır, vesaire yok. Ama dediğim gibi hırsızlığa karşı genelde aldığım önlemler var. ...” (Asu)

“... Telefonum için bazen şey taşıyorum, çünkü telefonumu ben gerçekten hem unutabiliyorum bir yerde hem şey yapabiliyorum. Ona boyunluk taşıyorum mesela telefon hep yanımda olmuş oluyor. Hem çalınmasına karşı hem unutmama karşı öyle bir önlem alıyorum. [...] Gece yolculuk yapacak olduğumda da... [...] Bazen uyuyakalmış oluyorum ve o konuda gerçekten hiç güvenli bir ortam olduğunu düşünmüyorum. Alır gider biri çanta telefonunu, ben uyuyorum, ona dikkat etmeye çalışıyorum, çantanın yan tarafıma falan koymaya çalışırım ya da çapraz takarım en kötü özel eşyalarım olan şeyi. [...] Kilit falan götürürüm yanımda gittiğim yere. Çünkü gittiğim yerde kapısı bozuktur. Hemen bisiklet kilidi taşıyorum yanımda ya da kancalı kilit götürürüm. O pratik oluyor, dolaba takıveririm. [...] Paramı hep farklı yerlerde tutmaya çalışırım. Hani hepsini bir yerde tutmam, nakit çok tutmam yanımda. Çok gerekmiyorsa hep kart kullanmaya çalışırım. [...] Onun dışında işte parayı, hepsini çantama koymam ki çalınıp giderse hani beş parasız kalmayayım. Birazını sırt çantamı koyarım. Birazını kaldığım yerde bırakırım. Hani güvendiysen kaldığım yere. Birazını cebime koyarım. Hani mesela pantolonumun falan iç cebine koyarım, paramı öyle bölmeye çalışırım. ...” (Bade)

Asu'nun hırsızlıkla ilgili tedbirleri, Bade ile benzerlik göstermektedir. Gidilen yerle ilgili tedbirler almak da durumsal tedbirler arasındadır. Konaklama yeri seçildikten sonra aydınlık havada gidip incelemek bu tedbirlerden biridir. Bade, kaldığı yerle ilgili bu sayede emin olmaktadır. Yurt dışında konaklanan bölgeye yakın konsolosluk bilgilerini almak ve yerlerini öğrenmek de bu kategoriye dahildir.

“... Apartman otel tarzı bir yerse eğer orada şey yaparım, gündüz gidip bir kalacağım yeri yoklarım şöyle bakarım, nereymiş, sağında solunda ne varmış? Çünkü bir yeri gündüz görmekle gece görmek çok fark ediyor. Daha ürkütücü gelebiliyor akşam saati. ...” (Bade)

“... Büyükelçilik neresiyse konsolosluk ney neredeyse onun gibi şeylerin adresini alıyorum ki ne olur ne olmaz diye. [...] Gittiğim zaman hep ilk önce yaptığım şey konsolosluk nerede, konsolosluğun telefonu ne. Hep adrese, navigasyonda orayı yazarım ...” (Esen)

“... Bir de elçilik veya işte konsolosluk bunların yerlerini öğrenirim. [...] Elçilik gibi yerlerin mutlaka adreslerini not alırım bir yere, acil bir şey olursa diye. ...” (Eylül)

Can güvenliğini korumaya yönelik Asu’nun yaşadığı durum içinde korku duyduğu görülmektedir. Gündüz şort giymekle ilgili sorun yaşamazken akşam olduğunda şortla tedirgin olmuştur. Bu durumu yaşamamak için yanında pantolon gibi bir giysi bulundurduğunu söylemektedir. Aynı yerde saatin değişmesiyle dahi aldığı tedbirler değişmektedir. Dolayısıyla hava karardığında tehlikeler ön görülemediği için kadınlar dışarı çıkmamaya meyillidir. Giyim kuşama dikkat etmek de yalnız bir kadın olarak gereksiz bakışlardan kaçmak için gerekli görülmektedir.

“... Kolaylıkla hastaneye, polise, zor durumda kaldığımda herhangi bir insana ulaşabileceğim bir yapıda olması benim için öncelikli güvenlik kriterim. [...] Tayland’da şehir içinde gezerken tatil bölgesinde şort hiçbir problem değil, herkes öyle. Ama akşam gezerken şort giydiğime mesela pişman oldum. O gün otele gitmeden akşam geziyordum. Direkt akşama kaldı yani gezim ve şortum üstümde kaldı. O kadar pişman oldum ki. Normalde böyle bir saracağım bir şey olur veya uzun pantolon giyerim. İşte bu kadınların aslında biraz daha korku korkulu kâbusu. İlgiyi üzerimize çektiğimizi düşünüp, yani bu haberlerin hepsi bize bunu yapıyor. Genelde kıyafetlerimi buna göre ayarlamama rağmen o şekilde denk geldi ve bu bende biraz korku yarattı açıkçası hani şortlu askılı bir şekilde geziyorum. Belki biraz daha fazla bakışa maruz kalıyorum ve o beni çok rahatsız etmişti. O yüzden evet, kıyafetlerimi önceden ayarlarım ve yanımda mutlaka bir şey bulundurmaya çalışıyorum. [...] Çok güvensiz hissettiğimde şunu yapmışlığım var. Anahtarlığın bir noktası daha sivri ve cebimde anahtarımın sivri kısmını tutarak yürüdüğümü hatırlıyorum. Hani bir şey olursa anahtarımı çıkartırım diye. ...” (Asu)

“... Burayı belki akşam ziyaret etmek gerekmezken, ziyaret etmek gereken yeri gündüz ziyaret ederim diye düşünüyorum. Akşam diye o sınırı zorlamam. Yani bölge girilmeyecek bir bölge ise belki o şeyden çıkartabilirim o bölgeyi. [...] Hava karardıktan sonra dışarıda olmamak, genelde tercihim o yönde oluyor. Çünkü bilmediğim bir ülke, bilmediğim bir yerde biraz daha kendimi güvende hissetmek için daha şeyde kalmayı tercih ediyorum. Hava kararmışken dışarıda olma. [...] Akşam hava karardı mı dışarı çıkmama eğilimindeyimdir. ...” (Eda)

“... Nereye görmek istiyorsunuz? Sizi götürelim. Birisi halıcıyım dedi. Uzun süre de peşimizi bırakmadı. Israrla bize dondurma ısmarlamaya çalışıyor. Bizi bir yerlere götürüp bir şeyler anlatıyor. Ben çok da böyle ters tepki de şey yapmak istemedim. ...” (Hümeysra)

“... Sırt çantamda mutlaka bir su, cam şişe olur. En kötü ihtimalle onu geçiririm. ...” (Leman)

“... Kıyafetimle. Maalesef. Direkt bir insanın nasıl birisi olduğu dış görünüşüyle anlaşılıyor. Mesela bir yere gittiğimizde açık mini etek giyersin ya da işte o anda dekolteli bir şey giyersin. Girdiğim ortamlarda rahat edemem. Etrafa büyük bir mesaj vermiş olurum korkusuyla önce kıyafetime dikkat ederim. Rahat şeyler giymeye çalışırım. Yürümeyi severim mesela çok yürürüm. Ben sürekli gittiğim yerlerde en az 25.000 30.000 adım atarım. Bu da en az. Mesela işte otobüse binip trene binip direkt gitmek istediğim yere giden biri olmadım pek. O yüzden hep rahat kıyafetler, spor ayakkabı giyinirim. Önce kıyafetime dikkat ederim. ...” (Gülseren)

Görüldüğü gibi katılımcılar, seyahat esnasında güvenliklerini sağlamak için içinde bulundukları durumlara göre çeşitli tedbirler almaktadır. Hırsızlık riskini azaltmak için telefonlarını boyunlarına asmak, otobüste çantalarını gizlemek ve nakit parayı farklı yerlere dağıtmak gibi yöntemler bunlardan bazılarıdır. Konaklama yerlerini önceden kontrol ederler ve konsolosluk gibi önemli yerlerin bilgilerini edinirler. Can, güvenliği açısından hava karardığında dışarı çıkmamayı tercih ederler, giyimleriyle dikkat çekmemeye özen gösterirler ve gerektiğinde kendilerini koruyabilecek basit yöntemler kullanırlar. Bu tedbirler, onların seyahat sırasında kendilerini daha güvende hissetmelerine yardımcı olmaktadır.

İletişim ile ilgili tedbirler

İletişim ile ilgili konular, kadınların tatil esnasında sosyalleşmesini de içerir. Doğal olarak, sosyal ilişkilerle ilgili aldıkları tedbirler bulunmakta, bu durum ise yeni insanlarla aralarına mesafe koymalarını sağlamaktadır. Dışa dönük kadınlar sosyalleşmeyi sever ve bu yüzden benzer bazı davranışlar sergilerler. Dışa dönük özellikleri daha az olan kadınlar ise diğer kişilerle iletişimi minimum düzeyde tutmaktadır. Örneğin, Bade tanıştığı insanlarla çok yakın olmaktan hoşlanmaz çünkü karşısındaki bir yabancıdır ve istenmeyen durumlar yaşanabilir. Yalnızca basit seviyede diyalog kurar. Bade için bu davranış, ihtiyatlı davranmaktır.

“... Small talking diyorlar yani böyle ayak üstü konuşmayı sohbet etmeyi çok severim. Ama böyle uzun vadeli bir arkadaşlık olmuş mudur? Gittiğim yerlerden... Bir iki tane böyle numaralaştığım insan olmuştur. O ilerlettiğim arkadaşlık en fazla belki bir yerde bir kahve çay bir şey içmeye kadar oluyor. Çünkü onun dışında çok aşırı derin bir iletişim kurmaktan çekinirim. Çünkü sonuçta şey düşünürüm. Sonuçta bu insanı tanımıyorum. Hani biz deriz ya, hırslı mıdır, hırsız mıdır bilmiyorum. ...” (Bade)

Bazı durumlarda kadınlar, gittikleri yerlerde tanıdıkları insanlar varsa onlarla iletişime geçme eğilimindedir. Bu davranış, kendilerini güvenceye almaya yöneliktir. Bilmedikleri bir yerde oldukları için tanıdıkları kişilerin yönlendirmelerini ve yardımlarını kabul ederler. Bazen özellikle tanıdıklarının olduğu yerlere seyahat ettikleri

de görülmektedir. Lale, tanıdık ortamlara ve tanıdık insanların yakınına gitme eğilimindedir. Eylül de tanıdığı kişilerin referanslarına başvurur. Hümeysra ise tanıdığı kişilerin yönlendirmelerine göre seyahat etmektedir. Ayrıca gittiği yerlerdeki yetkili kişilerin rehberliğine güvenmektedir.

“... Mesela Ege'de bir yerde. Orada mutlaka Alo diyebileceğim tanıdıklarım var. [...] Bodrum'da tatil yapıyordum. Oteller falan tanıdık arkadaşlarım beni yalnız bırakmıyorlardı ama sonuçta yalnız gittiğim tatillerdi. Ya da işte bir arkadaşım ajansta müşterimdi. Belçika'da yaşıyorlardı. Tek başıma gidiyordum. Onların işi olduğu için ben oradan Hollanda'ya geçiyordum tek başıma. Dolaşıyordum, Amsterdam'a geçiyordum, Rotterdam'a geçiyordum, dolaşıyordum. Alışveriş yapıyordum onlarda kalıyordum birkaç gün sonra Türkiye'ye gene kendim dönüyordum. [...] Güvendiğim Ege Bölgesi bir de Allah korusun başıma bir şey geldiği anda Alo diyebileceğim ya da işte destek alabileceğimi tanıdıklarım olduğu için. ...” (Lale)

“... Zaten kendi ülkeniz olduğu için yapısını biliyorsunuz. Bir de mutlaka oralarda tanıdığım birileri varsa onlarla da öncesinde görüşürüm veya oradayken de onlarla mutlaka görüşürüm, bilgi alırım, yönlendirmelerine açık olurum onların da. ...” (Eylül)

“... Referans aldığım kişilerle görüşerek yine onların referans verdiği kişilerin şey yaparak hareket ediyorum. Gittiğim yerlerde de bazen kendim tek de gidiyorum ama onlar beni yönlendiriyorlar ve iletişim kuruyorlar ekiple. Şuraya vardın mı, şuna bindin mi şundan indin mi gibi kontrol ediyorlar. [...] Ülkenin de işte hangi köyüne gittiysem oranın yöneticisi ile iletişim kuruyorum. O bana köylülerden birini yanıma yardımcı olarak veriyor. Çocuklar da olabiliyorlar onlar, götürüyorlar onlar güvenli oluyor. Yani şey olmuyor. Herhangi birilerine takılarak gitmiyorum. ...” (Hümeysra)

Hümeysra'nın davranışları arasında dikkat çeken bir diğer önemli husus da insanlara mesleğini söyleyerek kendini korumasıdır. Öğretmen olduğunu söylemenin kurtarıcı olduğunu fark etmiştir. Bu yüzden tehlikeli gördüğü kişilere karşı kendini korumak adına saygınlık gördüğü mesleğini öne sürmektedir.

“... Ben böyle durumlarda kamu kurumlarına gidip ulaşmaya çalışıyorum. Kendim de kamu görevlisi olduğum için ve öğretmen olduğumu söylüyorum, bu çok kurtarıcı. Çünkü insanlarda öğretmene karşı bir saygısı belli bir mesafesi oluyor. Yani en tehlikeli insan bile size saygılı davranıyor. Çok ilginç. Yani ben çok tehlikeli tipler bile yani belki. Her an başka bir şey söylediğinde her an saldırabilecekken öğretmen olduğumu duyduğunda tamamen geri çekilip sindiğini gördüğüm insanlar oldu. Ben Türkiye'de de bunu yapıyorum. Hemen öğretmen olduğumu söylüyorum korktuğum yerde. ...” (Hümeysra)

Kadınların iletişimle ilgili aldığı tedbirlerden biri de acil numaraları elle yazarak yanlarında bulundurmalarıdır. Teknolojik cihazlara bu konuda tamamen güvenmeyen Bade, önemli irtibat numaralarını kâğıda yazmaktadır.

“... Ailemden birilerinin numarası kardeşim, babam, annem. Bunları yazılı halde bir yere özellik uzun süre gidiyorsam yanında bulunduruyorum. [...] Mesela telefonumla alakalı şey yapmayı severim. Önemli olabilecek şeyleri elimle yazıp

cüzdanıma falan koyarım. Çünkü biliyorum ki telefonum bozulabilir, kırılabilir. ...”
(Bade)

Kadınlar, seyahatleri sırasında iletişimle ilgili çeşitli tedbirler almaktadır. Dışa dönük kadınlar, yeni insanlarla sosyalleşmeyi sevse de genellikle bu ilişkileri yüzeysel tutarlar. Daha az dışa dönük olanlar ise iletişimi minimum düzeyde tutar ve yabancılarla derinlemesine ilişkilere girmekten kaçınırlar. Tanıdık insanlarla iletişimde olmak ve tanıdıkların olduğu yerlere seyahat etmek, kadınlar için bir güvenlik tedbiri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, acil durum numaralarını elle yazmak ve yanında taşımak gibi geleneksel yöntemler de kullanılmaktadır. Hümeysra'nın mesleğini bir güvenlik unsuru olarak kullanması, insanların ona saygı göstermesini sağlamaktadır. Bu iletişim stratejileri, kadınların seyahatleri sırasında kendilerini daha güvende hissetmelerine yardımcı olmaktadır.

Teknolojik tedbirler

Günümüzde teknolojik cihazlar, insanların hayatında vazgeçilmez bir yer tutmaktadır. Özellikle telefonlar, sürekli taşınan, çok amaçlı ve çeşitli kullanım şekilleriyle güvenlik açısından da önemli bir araçtır. Katılımcılar, telefonlarının sağladığı çeşitli güvenlik olanaklarından faydalandıklarını belirtmişlerdir. Örneğin, bazı katılımcılar, **KADES ve Airtag uygulamalarını kullandıklarını** belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra telefonlarında **kayıtlı acil çağrı numaraları** olduğunu veya polis ve hastane numaralarının acil durumlar için hazırda bulunduğunu belirtmişlerdir. En önemli teknolojik tedbirin ise tanıdıklara **konum göndermek** olduğu görülmektedir. Bu, lokasyonlarının sanal ortamda belirlenmesini ve takip edilmesini sağlayarak onları güvende hissettirir. Ayrıca Bade, gezdiği yerlerde ulaşım haritası vb. görüntüleri telefonunun kamerasıyla çekerek **galerisinde sakladığını** belirtmiştir. Yalnızca Asu, sosyal medyada **anlık konum paylaşmadığını** söylemiştir. Kimin görebileceğini bilmediği için herkese açık platformlarda anlık konum paylaşmayı güvenli bulmamaktadır ve bu, Asu'nun aldığı teknolojik tedbirlerden biridir.

“... Paylaşım yaparken mesela ben anlık paylaşım yapmıyorum seyahatlerde. Bulduğum konumu anlık paylaşmam her ne kadar bir Instagram hesabı küçük de olsa herkes açık bir Instagram hesabı mesela. Ve o sırada kimin denk geleceği belli olmaz. [...] Kendime Airtag almıştım. Valizime, sırt çantama, bel çantama Airtag koydum ki, telefonumla hani çantama bir yerde unuttum, kaybettim vesaire gibi o korkuyu yaşamamak için. Sonuçta pasaporttur kredi kartlarıdır kamera vesaire gibi değerli şeyler taşıyoruz yanımızda. Bu da önlemlerimden biriydi. [...] Lokasyonum her zaman açık. Eşim mutlaka lokasyonumu görüyor. [...] Konumum açık, birilerine haber vererek genelde güvenliğini sağlıyorum. [...] Telefonum acil aramalara

yönelik her zaman gittiğim bölgedeki polisin numarasını ve hastanenin numarasını içerir. Telefon her şeyimiz olmuş durumda zaten. ...” (Asu)

“... Mesela birine kardeşime falan ben şuradayım, haberin olsun diye konum atıyorum. [...] Gittiğim yerde kullanacağım ulaşımın fotoğrafını çekerim. Haritasının, çünkü bilmiyordum orayı. İstanbul’da olsun, burada olsun, yurt dışında olsun başka bir yerde gittiğimde ben subway mi kullanacağım. Tren mi şey mi? Hemen bir fotoğrafını çekerim. Telefonda durur çünkü hani bir şey soracağım zaman da bilmediğim için sıralamayı, nereden sonra nereye geliyor, hangi numara nereye gidiyor onu böyle bir şey yaparım ki... Sıkıştığımda bir şey olduğunda gideceğim noktayı gösterebildiğim yardım isteyebileyim diye onu önlem olarak alırım. ...” (Bade)

“... KADES uygulaması Türkiye’de mutlaka. Kadınlar için, kadına şiddet için telefonumda her zaman indirilmiş oluyor. [...] Mutlaka ailemi haberdar edebilecek şekilde seyahat ederim, onların merak etmeyeceği şekilde konumumu veya işte nerede olduğunu paylaşayım onlarla veya günlük konumumu bir gün önceden paylaşırım. ...” (Eylül)

“... Yer bildirimi bulunuyor. Zaman zaman konum atıyorum. ...” (Hümeysra)

“... Güvenlik anlamında telefonumda bazı uygulamalar olur. Acil durum kişileri olur. Hani telefonum çekmese bile o acil durum kişileriyle bütün cihazlarımla bağlantılıdır. Mutlaka bildirim gider bana bir şey olduğunda. ...” (Ezgi)

Görüldüğü üzere kadınlar, seyahat sırasında kendilerini güvende hissedebilmek için teknolojiye yararlandıkları çeşitli tedbirler almaktadır. Telefonlar, bu tedbirlerin merkezinde yer alır. KADES ve Airtag gibi uygulamaların kullanımı, acil çağrı numaralarının kaydedilmesi ve tanıklarıyla konum paylaşımı en yaygın güvenlik önlemleridir. Katılımcılar, gittikleri yerlerin ulaşım haritalarını telefonlarına kaydederek ve acil durum numaralarını yanlarında taşıyarak, seyahatlerini daha güvenli bir hâle getirmeye çalışmaktadır. Bu vb. önlemler, kadınların seyahatleri sırasında kendilerini daha güvende hissetmelerine yardımcı olmaktadır.

5.5. Seyahat Sonrası Kararlar

Seyahat sonrası kararlar, seyahat sürecinde başa gelen olayların yarattığı sonuçlardır. Bu kısımda, katılımcıların güvenlikle ilgili yaşadıkları durumlara nasıl anlam yükledikleri, seyahatleri bittikten sonra ne gibi aksiyonlar aldıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. Kadınlar, başlarına gelen kötü olaylar neticesinde yalnız seyahat etmeye devam etme/etmeme niyetleri bakımından benzer söylemlerde bulunmuşlardır.

Daha önce de vurgulandığı üzere, kadınların içgüdüsel olarak tedbirli olma eğilimleri vardır. Ancak yine de her şeyin önüne geçmek mümkün olmadığı için korku yaratan olaylar yaşanabilir. Beril, böyle bir durumda kendi davranışlarını sorgulama eğilimindedir. Tehlikeli olabilecek durumlara kendini zorlayıp zorlamadığını sorgular.

Öte yandan katılımcıların çoğu, kötü olayların yalnız seyahat etmeye yönelik görüşlerini **değiştirmeyeceğini** belirtmişlerdir. Ortak kanı, böyle bir durumda gerekli tedbirlerin alınarak yalnız seyahat etmeye devam edilmesi yönündedir. Ancak Asu ve Ezgi, **travmatik boyutlara varan bir olayın** tekrar yalnız seyahat etmeyi gözden geçirmeyi gerektireceğini belirtmişlerdir.

"... Biraz sorgulamak lazım. Ben kendimi de orada biraz sorgularım. Hani ne oldu da oldu... Aslında hani orada bir faktör varsa benimle alakalı yani örnek sadece örnek veriyorum, hani geç bir saatte aslında bulunmamam gereken bir sokakta bulundum yani evet, normal insani olması gereken bir şey aslında güvenli olmalı her yer ama maalesef olmuyor. [...] Yani oradaki durumun faktörü neydi? Olumsuz olan faktör hani belki de daha erken mi dönmeliydim o sokaktan? Daha belirli bir zamanda mı gitmeliydim diye sorgularım. Hani olumsuz faktörü kaldırmaya çalışırım ama bu beni şey yapmaz yani. Çünkü insanoğluyuz bence hepimizin başına olumsuz şeyler gelebiliyor işte. ..." (Beril)

"... Yok etkilemedi, etkilemiyor yani. Yani, çünkü şey insan faktörünün olduğu her yerde dinamikler değişebiliyor. Etkilemiyor, sadece süreci ve krizi nasıl yönetmeniz gerektiğini öğretiyor bu tarz olaylar. Hani aslında bu da deneyimin bir parçası, deneyim akışının. ..." (Eylül)

"... Eğer hayatımı değiştirecek bir deneyim, kötü deneyim yaşadıysam mutlaka değiştirir ama hayatımı etkilemeyecek düzeyde bir kötü deneyimse çok da önemsemem. Yani buradaki kötü deneyimin hayatımı etkileyip etkilememesine bağlıyorum. ..." (Ezgi)

"... Yo, etkilemez. Her yerde her türlü başınıza bir iş gelebilir. Yani kendi ülkenizde bile gelebilecek bir şeyler olduğu için onu düşünüp de kendi hayatımı böyle kasvete sokmaya çalışmak çok saçma. Bu olabilir, gelebilir, para çaldırabilirsin, İstanbul'da da olabilir bu tarz şeyler. Ne bileyim aracı kaçırabilirsin, biri şey yapabilir, ona göre taktik geliştireceksin. ..." (Leman)

"... Bunu şey gibi düşün. Arabayı kullanmayı başladığınızda kaza geçirirsiniz. Allah korusun. O arabayı bir daha kullanmazsanız bir daha o aracı kullanamazsınız. Bu da onun gibi bir şey. Onu yaparsam, eğer geri çekilsem bir daha gidemem. Gezemem çıkamam, o yüzden onu hani kendimce tolere etmem gerekiyor. Tekrardan devam edebilirim yani gitmem gerekir. Tabii ki korkarım. Öyle bir şey hani başıma gelmesini de istemem ama gelirse de yine de gezmeme engel değil açıkçası. ..." (Esen)

"... Yoo hayır, değiştirmedim. Yani bu tarz şeyler yaşayabiliriz. Sonuçta teksin ve erkekler için bir, nasıl söyleyeyim? Kolay, hani bir de turistsin aslına bakarsan. Öyle bir bakış açısı var. Yoo aslında hiç algılarımı değiştirmedim, hiç sorun olmadı benim için. Sadece gittiğim bir ülkede işte araba kiralamıştım işte yolda kaldım. Bütün gün sürekli uğraşmak zorunda kaldım. Çok zorlandım. Sonra varacağım yere gittiğimde sinirlerim bozuldu ve ağlamaya başladım. Herhalde bir saat falan, hiç durmadan ağlamış olabilirim. Ve sonra uyuyakalmışım. Ertesi gün kalktığımda, olduğum yerin manzarası o kadar güzeldi ki bir anda böyle her şey siliniverdi. Bir önceki gün, wow çok güzel bir manzaraymış. Hani değmiş ya falan, böyle olup bir anda unutabiliyorsun da. ..." (Eda)

"... Benim için engel olmaz. Tabii ki bir travmatik olur. Hani bu basit bir şey olmayabilir belki ama bence aşılamayacak hiçbir şey yok hayatta, aşılabılır yani bu tamamıyla benim şeyimi durdurmamalı diye düşünüyorum. ..." (Beril)

“... Seyahate dair görüşümü değil ama o süreçte daha dikkatli olmam gerektiğine dair şeyleri etkiledi açıkçası. Mesela daha büyük bir olumsuzluk da yaşayabilirdim. Tabi bilmiyorum olmadı çok şükür ama ya böyle bir şey oldu. Bak buralarda artık yalnız gezilmez gibi bir şey düşünmedim. Sadece dedim ki yani daha dikkatli olmam lazım. ...” (Bade)

“... Hırsızlık vesaire bana göre çok küçük şeylermiş gibi geliyor. Öyle küçük şeylerde yalnız seyahat etmem demem. [...] Fakat onun dışında Allah korusun, çok daha büyük bir şey olsa tabii ki bu travmatik bir şey olur ve o ülkeye karşı bakış açımı değiştirir. Yani hiç kimsenin başına gelmesin. Fiziksel bir zarar vesaire ya bu zaten artı bir travmaya gider diye düşünüyorum. O ülkeye karşı bakış açımı değiştirir ki hoş duyduğumuz şeyler var birçok ülke için. ...” (Asu)

Kadınların bilhassa kişiliklerinin etkisi olduğu düşünülen iletişim boyutu, kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Güvensizlik yaratacak durumlar çoğu zaman çevredeki insanlardan kaynaklandığı için diğer kişilerle sosyalleşen kadınların davranışlarını anlamak önemlidir. Bade’nin tatilde tanıştığı insanlarla tatilden sonra konuşmaya devam etmediği bilinmektedir. Bu davranışının arkasında kendini koruma isteği bulunmaktadır. Leman tatilde insanlarla tanışmayı gereksiz bulmaktadır. Ancak tatilde kurdukları arkadaşlıkları uzun süre devam ettiren katılımcılar da bulunmaktadır. Öyle ki bu arkadaşlıklar birbirinin yaşadığı yerleri ziyaret etme boyutuna kadar varmaktadır. Kuşkusuz bu durum, seyahat etmeye anlam ve değer katan durumlardan biridir.

“... Farklı bir yerde olup da... yine burada da oluyor öyle. Ayak üstü konuştuğum ama iletişim sürdürmediğim. Çünkü orada benim nedenim... Kendimi bir şekilde koruduğumu düşünüyorum. Yani şöyle sonuçta tanımadığım insan. Ben her zaman yani tanıdığım insanlarla bile şeydir... 2 3 kere görmem lazım benim bir insanı, onunla iletişim kurup ilerletebilmem için yani ya da telefon alışverişi yapmam için öyle olduğunda da hani çok fazla samimiyeti seven bir insan değilim. Gerek duymuyorum öyle bir şeye açıkçası. Hani belki tamam farklı kültürden birini tanımış oluyorsun ama hani o kadar hani konuşup tekrar görüşmeye gelecek bir iletişim pek olmuyor sanırım ayak üstü olan şeylerde diye düşünüyorum yani. Benim gerekçem bu oldu sanırım. ...” (Bade)

“... Biz mesela Tunus'a gittiğimizde... Ben bir arkadaşımınla gitmişim Tunus'a. Çok güzel arkadaşlık kurduk. 7-8 kişi sanki hep birlikte girmişiz gibi tura. Hatta şu an hala görüşüyoruz. 26-27 sene oldu. En can arkadaşlarımız onlar. ...” (Lale)

“... Instagram'dan zaten bir eklemeye dönüyor her şey. Ve Instagram'dan işte dediğim gibi. Birbirini takip etme, birbirlerine yorum yapma ve vesaire gibi. Bir şeyler oldu ki, sonrasında da aslında gariptir ki buraya geldiklerinde, Londra'ya geldiklerinde aynı şekilde bir görüştük, biz tekrar buluştuk. Bir tanesi şu an farklı bir ülkede ama buraya her geldiklerinde ya da ben oraya gidersem tabii haberleşip bir plan yapma eğilimindeyiz ve bu çok güzel bir şey oluyor. Çünkü farklı kültürlerden insanların birbirini tanınması ve bunu devam ettirmek istemesi çok keyifli. ...” (Asu)

“... Evet bazısıyla görüşüyoruz, bazısıyla görüşmüyoruz. Instagram üzerinden görüşüyoruz. Ya da Kakaotalk'tan görüşüyoruz, devam ediyor. Bazen mektup arkadaşlığı oluyor. ...” (Esen)

“İşte onlar Türkiye’ye geldiğinde. Hani sizi arayabiliyorlar; siz onlara eşlik ediyorsunuz. O günkü dinamiğe bağlı bir şekilde. Özellikle yurtdışındaki seyahatlerde oluyor. Türkiye’de de oluyor işte bir kampta tanışıyorsunuz. Daha sonra o arkadaşlıklarınız devam ediyor. Sizin bulunduğunuz şehre geliyorlar ya da sonra diyorsunuz ki hep beraber başka bir şey de yapalım, ilerliyor. ...” (Eylül)

“... Yani mutlaka yeni bir kültürden arkadaş olsun, dost olsun, edinirim ve ilişkilerine mutlaka devam ettiririm. [...] Hayatımda kalmaya devam ediyor. Kesinlikle, mutlaka. ...” (Ezgi)

Seyahat sonrası kararlar, seyahat sürecinde yaşanan olayların sonuçlarına dayanmaktadır. Kadınların seyahat sonrasında aldığı aksiyonlar, yaşadıkları kötü deneyimlere rağmen genellikle yalnız seyahat etmeye devam etmeleri yönündedir. Beril, tehlikeli durumlarda kendi davranışlarını sorgularken, diğer katılımcılar yaşadıkları kötü olayların yalnız seyahat etmeye yönelik görüşlerini değiştirmediğini belirtmiştir. Ancak Asu ve Ezgi, travmatik bir olayın tekrar yalnız seyahat etmeyi gözden geçirmelerine neden olabileceğini ifade etmiştir. Kadınların kişilik özellikleri, seyahat sonrası kararlarında belirleyici bir rol oynamaktadır. Sosyalleşme konusunda farklı yaklaşımlar sergileyen katılımcılar, güvenliklerini korumak adına farklı stratejiler geliştirmektedir. Bu çeşitlilik, seyahat deneyimlerine anlam ve değer katmaktadır.

SONUÇ

Toplumsal değişimler sonucunda turizm ve seyahat kavramları, zamanla değişime uğramış ve orijinal formlarından sıyrılmışlardır. Sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, turizm eğilimleri ve isteklerini doğrudan etkileyerek yapısal değişiklikler yaratmıştır. Modern turizmin ortaya çıkışı grup seyahatleri ile olmuş, ancak seyahat olanaklarının gelişmesi ve tüm dünya çapında ulaşımın kolaylaşması, gezileri bireyselleştirmeye başlamıştır. Tarihte, kadınların ve erkeklerin toplumdaki farklı konumları, turizm etkinlikleri içindeki durumlarını da etkilemiştir. Birlikte seyahat eden çekirdek aile; çocukların ve ailenin bakımıyla ilgilenmekten sorumlu olan anne, maddi destek sağlayan baba ve çocuklardan oluşmuştur. Erkekler, kendi başlarına veya diğer erkeklerle birlikte genellikle iş sebepli yer değiştirmişlerdir. Kadınlar ise çoğunlukla yanlarında aileleri olmadan bu imkâna sahip olamamışlardır. Dolayısıyla turizm, kadınlar için oldukça yakın tarihli ve yeni bir etkinlik alanıdır. Ancak günümüzde hâlâ pek çok seyahat engeliyle karşı karşıya olan kadınlar bulunduğu bilinmektedir.

Kadınlar, yakın yüzyıllar içinde iş hayatının parçası olmaya başladıktan sonra daha yoğun stres altında kalmışlardır. Bu stresten kurtulmak için, tatil yapma ihtiyaçlarının arttığı düşünülmektedir. Kendi ekonomik durumlarının elverişli hâle gelmesi, teknolojik ilerleme sayesinde kendi güvenliklerini gözetebildikleri tatiller planlayabilmeleri ve yasal haklara sahip olmaları gibi faktörler, kadınların seyahatlerini hızla artırmıştır. Kadınların, yalnız seyahat etmeye erkeklerden daha çok istekli olmaları (Malik, 2018), beraberinde birçok soruyu getirmektedir. Çünkü kadınlar, birçok seyahat riskine maruz kalmaktadır. Bu riskler ise kadınların yola çıkmalarındaki en büyük engellerden biridir. Bu nedenle, konunun araştırmacılar tarafından ele alınması önemlidir.

Araştırma, kişilik boyutları çerçevesinde kadınların yalnız gezilerindeki güvenlik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçları, güvenlikle ilgili konularda belli kişilik özelliklerinin belirgin davranış biçimlerini meydana getirdiğini göstermektedir. Çeşitli kişilik özelliklerinin güvenlikle ilgili konulara yaklaşımları incelenmiştir. Kişilik özellikleri ve güvenlik algısı konularının oluşturduğu tema ve kategorilere ilişkin sonuçlar ise bu bölümde açıklanmaktadır.

Yalnız seyahat ve kadın olgularının bir arada incelendiği çalışmalarda, güvenlik ve risk konularının sıklıkla ele alındığı bilinmektedir (Sham, Omar ve Amat, 2012; Amir, Ismail ve See, 2015; Brown ve Osman, 2017; Khan, Chelliah ve Ahmed, 2017; Kaba ve

Emekli, 2018; Seow ve Brown, 2018; Sham, Zaly Shah ve Ismail, 2018; Valaja, 2018; Yang, Khoo-Lattimore ve Arcodia, 2018; Karagöz vd., 2021; Hosseini, Macias ve Garcia, 2022). İlgili çalışmaların önemli bir kısmı, kadınların yalnız seyahat deneyimlerini anlamaya çalışırken güvenlik konusuna da değinilmiştir. Yapılan ulusal çalışmaların da bir kısmı risk algılarını incelemiştir (Kaba ve Emekli, 2018; Kervankıran ve İlban, 2019) ancak doğrudan seyahat güvenliğini ele alan bir çalışmaya rastlanmamış, yine kadınların deneyimleri üzerinden güvenlikle ilgili bulgular paylaşılmıştır. Bu çalışma ise doğrudan güvenlik algılarının oluşma biçimlerini incelemiştir. Yalnız seyahat eylemleri birer deneyim olarak ele alınmış, bu fenomen, güvenlik bağlamında incelenerek detaylandırılmıştır. Bu hususta kişilik özelliklerinin farklı algılar, tepkiler ve eylemler oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Söz konusu kişilik özellikleri temelde beş boyutlu olsa da alt boyutları daha detaylı, tanımlayıcı ve belirgindir. İlk olarak, *deneyime açıklık*; çilekli pasta (deneyim arayan), cesur ve değişime açık, maceraperest, meraklı ve önyargısız boyutlarıyla ilişkilendirilmiştir. Cesur kadınlar, kolluk kuvvetlerinin varlığıyla kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Ancak, aslında bir yerde kolluk kuvvetlerini sıklıkla görmek, güvensiz bir durumu işaret edebilir. Dolayısıyla bu durum, kendi içinde tezatlık barındırmaktadır. Katılımcıların yetiştikleri çevrenin sosyokültürel yapısı dolayısıyla böyle bir düşünceye sahip oldukları düşünülmektedir. Maceraperestlik, doğası gereği risk almayı içeren davranışlar içerse de katılımcıların macera yaşamaya yönelik duygularının istekli fakat çekinceli olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumda genel olarak bilinmeyene karşı korku duydukları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların anne olmalarının da bu durumu etkilediği düşünülebilir.

Meraklı kişilerin seyahatlerinde merak giderirken kendilerini rahat hissetmek istedikleri anlaşılmıştır. Önyargısız olmak ise bir sonuç veya yola çıkarken bir hedef olarak belirtilmiştir. Her yerin kötü özelliklerinin olabileceği, ancak yolculuğa başlarken önyargılı olmaktan kaçınılması gerektiği düşünülmektedir. Önyargılı olmanın tetikleyici bir durum olabileceği ve bu nedenle önyargısız bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Diğer durumda ise birey, çok çeşitli deneyimler yaşadığı için önyargılı olmaması gerektiğine karar vererek davranışlarını şekillendirmiştir.

Duygusalılık boyutunun altında; kaygılı, neşeli ve manevi açıdan güçlü alt kategorileri belirlenmiştir. Kaygı, güvensiz durumlarda sıklıkla karşılaşılan bir duygudur; ancak bireyin kaygılı bir yapıda olması için güvensizlik yaşaması gerekmez. Seyahatle

ilgili kaygının en önemli kaynağının kalınan yer ile ilgili olduğu görülmüştür. Kaygılı bireyler, belirsizliğe karşı hassas olduklarından, konaklama yerinin belli olması onlar için büyük önem taşır.

Neşeli bireyler ise kişisel alanlarına özgürlük tanındığında ve huzurlu hissettiklerinde güvende hissederek. Neşeli kişilik yapısı, doğası gereği pozitif bir bakış açısı gerektirir; bu nedenle olumsuz durumlar güvensizlik yaratabilir. Manevi açıdan güçlü bireyler, kendi düşünce mekanizmalarından aldıkları güçle duruşlarını şekillendirir ve kendi savunma mekanizmalarını oluştururlar. Bu kişiler için kolluk kuvvetlerinin varlığı önemlidir, çünkü manevi güvenliklerini sağlamış olsalar da fiziksel güvenliklerini dış kaynaklara atfetmektedirler.

Araştırmanın sonuçları *dışa dönüklük* özelliğinin; eğlenceli, girişken, özgür ruhlu ve sosyal kişilik yapılarını içerdiğini ortaya koymuştur. Dışa dönük bireyler, doğal olarak sosyal ilişkileri gelişmiş kişiler oldukları için, bu boyutun birçok yönden sosyal hayatı baz aldığı gözlemlenmiştir. Eğlenceli bireyler, çevrelerindeki kişilerin yanında rahat edebildikleri takdirde kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Ancak bu şekilde kişiliklerini daha rahat ortaya koyabilmekte ve dış tehlikelere karşı dirençli olabilmektedirler.

Girişken kişiler için de aynı durum geçerlidir; gittikleri yeri benimsemek isterler, çünkü sosyal ilişkiler kurmaya meyillidirler. Özgür ruhlu kadınların, kişisel mesafenin korunduğu yerlerde kendilerini güvende hissettikleri ve sıkıcı buldukları yerlerde güvensiz hissettikleri görülmüştür. Ayrıca bu kişilik yapısına sahip kadınların da kolluk kuvvetlerinin varlığına önem vermesi dikkat çekicidir. Dış tehditlerin ortadan kaldırılması, özgürce gezmelerine yardımcı olmaktadır. Hareket özgürlüğüne sahip olduklarında güvende hisseden sosyal bireylerin ise bulundukları ortamda hemcinslerinin varlığını görmek istedikleri anlaşılmıştır.

Kişisel alana saygının da vurgulanan bir gereklilik olduğu anlaşılmıştır. Görüldüğü üzere, bu boyutun güvende hissetme ile ilgili tüm koşulları, sosyal yaşamla ilgilidir. Katılımcıların, diğer insanlarla girecekleri etkileşimleri güvenli hâle getirecek beklentileri bulunmaktadır.

Kişilik özelliklerinin bir diğer alt boyutu olan *sorumluluk* kapsamında, güvenliğini istemsizce sağlamak ve hırslı olmak alt kategorileri ortaya çıkmıştır. Sorumluluk boyutu, genel anlamda düzen ve tertip ihtiyacını içermektedir. Sorumluluk

sahibi bireylerin, belirsiz durumlarda güvensiz hissettikleri ortaya çıkmıştır. Güvenliğini istemsizce sağlayan kadınlar ise güvenlikle ilgili kaygılarının yoğun olmadığını anlatan, ancak söylemleri incelendiğinde zaten güvende hissettikleri seyahatlere çıktıklarının anlaşıldığı gezginlerdir. Güvenebilecekleri kişilerden aldıkları bilgiler ile güvenli gördükleri yerlere istemsizce de olsa seyahat ettikleri için güvenlik koşullarını zaten sağlamaktadırlar. Bu yüzden sorumluluk bilinci gelişmiş kadınlar oldukları görülmektedir. Rahat hissettikleri, kendileri gibi olabildikleri ortamlarda güvende hissederler. Hırslı kadınlar ise başarılı olma arzusu duyarlar. Bu durum, seyahatleri için de geçerlidir. Seyahatlerinin kötü geçmesi onları tatminsizliğe sürükler. Bu nedenle aslında kendilerine meydan okuyarak seyahatlerini kolay geçirmek isterler.

Bu çalışmada, kişiliğin *uyumluluk* boyutunun alt boyutları; dikbaşı, uyumlu, dürtüsel ve yardımseverlik olarak belirlenmiştir. Dikbaşlılık, hareket özgürlüğü ve kişisel alana saygı koşulları ile ön plana çıkmıştır. Dikbaşı bireyler, seyahat planlarında kendi doğru bildiklerini yapmakta ve diğer insanların tavsiyelerine çok önem vermemektedirler. Bu yüzden özgürlüklerine ve alanlarına saygı duyulmadığında güvensizlik hissetmektedirler.

Uyumlu kişiler ise çevrelerinin tavsiyelerini dinlemeye daha yatkındırlar. Bu yüzden gittikleri yerde konuşulan dili bilmek de orada yaşayan insanlara uyum sağlamak anlamına gelmektedir. Çünkü diğer insanların kendilerine ne söylediğini bilmemek güvensizlik yaratmaktadır. Dürtüsel özelliğe sahip kadınlar ise uzun vadeli planlardan çok, yakın zamanlı ve ani kararlar vermektedirler. Bu nedenle öz inanca sahip olmaları gerekmektedir. Kendilerinin doğru kararlar vereceğine inanmaları, onları güvende hissettirmektedir, bu nedenle kolaylıkla içlerinden geldiği gibi davranmaktadırlar. Seyahatleri öncesinde veya seyahatleri esnasında verdikleri kararlarda içlerinden geldiği gibi davranabildiklerinde kendilerini sosyal olarak da güvende hissetmektedirler.

Yardımsever özelliğe sahip kadınlar ise gerek gündelik hayatlarında gerekse seyahatlerinde diğer kişilerin ihtiyaçlarını gözetmektedirler. Başkalarının ihtiyaçlarını düşünmek, özverili bir davranış olduğu için huzurlu olmak ile ilişkili çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları, yardım ederek kendini huzurlu hisseden kadınların kendilerini güvende hissettiğini göstermiştir.

Araştırmada, kişiliğe bağlı değişen güvenlik algısının yanı sıra varış yeri güvenliği, seyahat öncesinde alınan tedbirler, seyahat sonrasında alınan tedbirler ve

seyahat sonrası kararlarla ilgili sonuçlara da ulaşılmıştır. Varış yeri güvenliğine bakıldığında; ülkenin konumu, destinasyonun içsel güvenliği, ülkenin sosyal durumu, konaklama yerinin güvenliği, kamusal alanların güvenliği ve gıda güvenliği boyutlarının öne çıktığı görülmüştür. Hedef ülkedeki suç oranları, suça nasıl yaklaşıldığı, kadınlara yönelik tutum ve insan haklarına verilen önem gibi konuların bu alanı ilgilendirdiği anlaşılmıştır.

Kamusal alanların güvenliği ve gıda güvenliği boyutlarının ön plana çıkmaması, bu boyutların genel anlamda kişilik boyutları ile bağıntılı olmadığını gösterebilir. Nitekim destinasyonun güvenliği ve konaklama yerinin güvenliği, hemen her katılımcı tarafından üzerinde durulan konular olarak dikkat çekmiştir. Bu yüzden, bu konuların da kişilik boyutları ile doğrudan ilişkili olmadığı varsayılabilir. Bu konular, her katılımcı için genel geçer görülmektedir. Ayrıca katılımcıların hepsi Türkiye’de yaşamaktadır. Türkiye’nin güvenli olup olmadığı konusunda ise görüş ayrılığı mevcuttur. Kimi kadınlar Türkiye’de seyahat etmeyi daha güvenli bulmaktadırlar. Bu durumun, insanlara aşına olmaları, konuşulan dili bilmeleri ve genel anlamda bir belirsizliğin içinde hissetmemeleri gibi nedenlerden meydana geldiği anlaşılmıştır. Deneyime açık kadınların ise Türkiye’yi güvensiz buldukları ve çoğunlukla yurtdışına seyahat etmek istedikleri ortaya çıkmıştır.

Seyahat esnasında güvenlik tedbiri alıp almamak da kişilik özellikleri ile ilişkilidir. Seyahat öncesinde alınan güvenlik tedbirlerinin, seyahatin doğası gereği deneyimlere bağlı olması ve anlık olarak tüketilmesinden kaynaklandığı görülmüştür. Nitekim yaşanacak durumların belirsizliği, kişilerde kaygıya sebep olmaktadır. Bu kaygıyı en aza indirmek için ise mümkün olduğunca fazla bilgi edinmeye çalıştıkları saptanmıştır. Bu bilgilerden en önemlisi, kalınacak yere dair bilgidir. Bu bağlamda, konaklama yerleri ile ilgili önceden yapılmış yorumları incelemenin ve kalınacak yeri kamusal alanlara yakınlığına göre seçmenin yaygın olduğu belirlenmiştir.

Seyahat esnasında alınan güvenlik tedbirleri; iletişimle ilgili, durumsal ve teknolojik tedbirler olarak üçe ayrılmıştır. Teknolojik tedbirler genel anlamda akıllı telefonlarda faydalanılabilecek uygulamaları kapsamaktadır. Bu tedbirler kapsamında, kadınların yakın çevrelerine güvendikleri ve kendilerini güvene almak için onlarla iletişim sağladıkları gözlemlenmiştir.

Durumsal tedbirler; gece dışarı çıkmamak, çantada kendini korumaya yönelik aletler taşımak, telefonu ve parayı korumak ile açık kıyafetler giymemek şeklinde

sıralanmıştır. Bu tedbirlerin can güvenliğini korumaya, hırsızlığa ve konaklanan yere yönelik olduğu tespit edilmiştir. Diğer insanlarla girilen etkileşimlerle ilgili olan iletişim ile ilgili alınan tedbirlerin ise girişkenlik ve sosyallik ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Girişken kadınların, seyahatlerinde yeni ortamlarda yeni insanlarla tanışmayı sevdikleri görülmüştür. Tedbiren, ya yeni kişilerle iletişimi mesafeli tuttukları ya da tanıdıkları kişilerden referans alarak yeni insanlarla tanıştıkları belirlenmiştir.

Seyahat sonrası kararlarda ise ortak olan bir konu dikkat çekmiştir. Katılımcıların hemen hepsi, seyahat esnasında yaşanacak bir güvenlik sorununun, ileride yalnız seyahat etmeye yönelik fikirlerini değiştirmeyeceğini belirtmişlerdir. Ancak ciddi bir problemin bu durumu etkileyebileceğini belirten birkaç katılımcı da vardır. Genel anlamda ise ihtiyatlı ve dikkatli davrandıkları sürece yalnız seyahat etmeye devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, gezmek tüm insanlar için önemli bir stres azaltma yöntemidir. Kadınlar da erkekler gibi birtakım endişelere en az düzeyde sahip olarak özgürce gezmek istemektedirler.

Kadınların risk algıları konusunda kişiliklerinin etkisini gösteren bu çalışmanın, alanyazında önemli bir noktaya temas ettiği düşünülmektedir. Seyahat güvenliği, turistik bir destinasyonun başarısını belirleyen önemli bir faktördür. Bu yüzden önemli bir seyahat bölümünü oluşturan kadınların güvenlik algıları kişilik özellikleri bağlamında incelenmiştir. Bu konuda elde edilen sonuçlar ışığında, sektör yetkililerine ve gelecek çalışmalara yönelik sunulacak bazı öneriler bulunmaktadır. Araştırmanın bulgu ve sonuçlarına dayanarak geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir.

Sektöre yönelik öneriler

Kadınların yalnız seyahat ederken en çok ihtiyaç duydukları şey bilgidir. Destinasyonlarla ilgili gerçekçi ve doğal bilgilerin turistlerle açık şekilde paylaşılması önemlidir. Konaklama yerlerinin güvenliğiyle ilgili gerekli tüm bilgiler paylaşılmalıdır. Yiyecek içecek işletmeleri ise gıda güvenliği konusunda şeffaf ve yansıtıcı bilgilendirmeler sağlamalıdır. Kadınların, belirli bir seyahat destinasyonu seçerken suç oranı ve ülkenin siyasi durumu gibi konulara dikkat ettikleri unutulmamalıdır. Teknolojik anlamda ise kadınların hem daha iyi iletişim kurabilecekleri hem de kolluk kuvvetlerine anlık olarak ulaşabilecekleri uygulamaların iyileştirmeleri sürekli olarak sağlanmalıdır.

Gelecek araştırmalara yönelik öneriler

Çalışmanın kısıtlı zaman içinde gerçekleştirilmiş olması, araştırmanın en büyük sınırlılıklardan biridir. Gelecek çalışmalarda, daha geniş bir zaman dilimi içinde daha kapsamlı veri toplama ve analiz süreçleri gerçekleştirilerek bu sınırlılıklar aşılabilir. Ayrıca gelecekte araştırmalar, farklı bölgelerdeki kadınların seyahat güvenliği algılarını karşılaştırabilir; kültürel benzerlikler ve farkları derinlemesine inceleyebilir. Gelecek çalışmalarda, kişilik özelliklerini belirlemede farklı teorilerden de faydalanılabilir. Kadınların seyahatlerini anlama doğrultusunda farklı risk ve kişilik değişkenleri üzerinde etkiyi inceleyecek daha kapsamlı ve geniş zamanlı çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Yalnız seyahat edecek kadınlara yönelik neriler

Yalnız seyahat eden kadınların aldığı pek çok tedbir bu çalışma kapsamında ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında, yalnız seyahat eden kadınlara yönelik öneriler sunmak mümkündür. Seyahat güvenliği, özellikle son yıllarda üzerinde hassasiyetle durulan ve büyük organizasyonlar tarafından dikkate alınan bir konu olduğu için, konuyla ilgili önemli turizm paydaşlarının paylaştığı veriler ve bilgiler, gezginler tarafından dikkate alınmalıdır. Bu kurumların internet sitelerinde yapılan paylaşımları, istatistik verilerini ve uyarıları takip etmek önem arz etmektedir. Ayrıca araştırma kapsamında güvende hissetme duygusunun önemi belirgin şekilde ortaya çıkmıştır. Kadınların, kendilerini güvende hissettikleri ve hissetmedikleri durumları gözden geçirerek özümsemeleri ve seyahat planlarını bu doğrultuda oluşturmaları, güvenli bir seyahat deneyimi yaşamaları adına faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Acuner, E. ve Şimşek, M. (2022). X, Y, Z jenerasyonundaki kadınların yalnız seyahat eden kadın turistlere bakış açısının seyahat niyetine etkisi: TR90 bölgesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (1), 382-403
- Ağırbaş, S. (2019). *İngiliz gezgin Mary Adelaide Walker'ın eserlerinde Osmanlı dünyası*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akman Dömbekçi, H. ve Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (2), 141-160.
- Alkaç, D. ve Büyükşalvarcı, A. (2023). Destinasyon seçiminde sosyal medyanın rolü: yalnız seyahat eden kadın gezginler üzerine bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (63), 464-480.
- Alonso-Vazquez, M., Yang, E. C. L., Vidal, M. D. M. P. and Khoo, C. (2023). Going solo during the pandemic: a generational segmentation of solo female travellers, *Current Issues in Tourism*, DOI:10.1080/13683500.2022.2164486.
- Allport, G. W. and Odbert, H. S. (1936). Trait-names: A psycho-lexical study. *Psychological Monographs*, 47, 211.
- Amir, A. F., Ismail, M. N. I. and See, T. P. (2015). Sustainable tourist environment: perception of international women travelers on safety and security in Kuala Lumpur. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 168, 123-133.
- Amiri, N. D. (2023). *Socio-cultural challenges to women's solo domestic travel pursuits: a mini-ethnographic case of Iranian culture*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kanada: Brock Üniversitesi.
- Arık, F. ve Arık, I. A. (2016). Grounded teori metodolojisi ve Türkiye’de grounded teori çalışmaları. *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 285-309.
- Arslan, A. D. (2018). The identity construction of Selma Ekrem and her approach to “the other” in Unveiled. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (59), 33-36.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51 (1), 395-407.

- Aslan, E. B. (2022). *Kadınların yalnız seyahatinde kısıtlayıcıların X, Y ve Z kuşaklarının seyahat niyetine etkisi: Türkiye örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aslantürk, E. ve Unur, K. (2019). Yalnız seyahat eden kadınların seyahat deneyimleri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16 (3), 493-514.
- Avcı, M. (2016). Osmanlı Devleti'nde kadın hakları ve kadın haklarının gelişimi için mücadele eden öncü kadınlar. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (55), 225-254.
- Aymankuy, Y. ve Yılmaz Balkaner, S. (2023). Akademisyen gözüyle turist sağlığı ve turist güvenliği. *Gastroia: Journal of Gastronomy And Travel Research*, 7 (1), 157-179.
- Bauer, I. L. (2021). Healthy, safe and responsible: the modern female traveller. *Tropical Diseases, Travel Medicine and Vaccines*, 7 (14), 1-16.
- Benet-Martinez V. and John, O. P. (1998). Los cinco grades across cultures and ethnic groups: multitrait multimethod analyses of the big five in spanish and english. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.
- Bernard, S., Rahman, I. and McGehee, N. G. (2022). Breaking barriers for Bangladeshi female solo travelers. *Tourism Management Perspectives*, 41, 1-45.
- Bianchi, C. (2021). Antecedents of tourists' solo travel intentions. *Tourism Review*, 77, 780-795.
- Brown, L., Coteau, D. and Lavrushkina, N. (2020). Taking a walk: the female tourist experience. *Tourist Studies*, 20 (3), 354-370.
- Brown, L. and Osman, H. (2017). The female tourist experience in Egypt as an Islamic destination. *Annals of Tourism Research*, 63, 12-22.
- Bruin, J. D. (2010). *How does personality affect safety attitudes?* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Oxford: Henley Management Üniversitesi.
- Butler, K. L. (1995). Independence for Western women through tourism. *Annals of Tourism Research*, 22 (2), 487-489.

- Cesur, M. (2014). *Tek başına seyahat eden kadın turistlerin seyahat kısıtlayıcıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cesur, M. (2018). *Yerel halkın kadın turistlere yönelik bakış açısının toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında incelenmesi: Gökçeada örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cattell, R. B. (1943). The description of personality: basic traits resolved into clusters. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 38 (4), 476–506.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: a practical guide through qualitative analysis*. Londra: Sage Publications.
- Chen, Y., Ling Yang, E. C., Moyle, B. and Le, T. H. (2023). Exploring the travel experience of Chinese solo female travelers through a gender and cultural lens. *Journal of China Tourism Research*, 1-19.
- Chiang, C. Y. and Jogaratnam, G. (2006). Why do women travel solo for purposes of leisure? *Journal of Vacation Marketing*, 12 (1), 59-70.
- Cohen, E. (1972). Towards a sociology of international tourism. *Social Research*, 39 (1), 164-182.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: theory, methods and techniques*. Thousand Oaks: Sage.
- Costa, P. T., McCrae, R. R. and Dye, D. A. (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness: a revision of the neo personality inventory. *Personality and Individual Differences*, 12 (9), 887-898.
- Costa, P. T. and McCrae, R. R. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality Individual Differences*, 13, 653-665.
- Crompton, J. L. (1979). Motivations for pleasure vacation. *Annals of Tourism Research*, 6 (4), 408-424.
- Çakmak, D. (2007). Fransız Devrimi'nde kadın: eksik yurttaş. *Ege Academic Review*, 7 (2), 727-745.

- Çalık, E. (2017). İnsan hakları meselesinin gelişimi ve siyasî ve sosyal faktörlerle ilişkisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 6 (16), 41-68.
- Çoban Döşkaya, F. (2017). Harem'den Avrupa'ya kaçan iki Osmanlı kadını: Zeynep Hanım ve Melek Hanım. İçinde: geçmişten günümüze göç III. Samsun: *Canik Belediyesi Kültür Yayınları*.
- Çüçen, A. K. (2003). İnsan hakları düşüncesinin gelişimi. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 2, 27-35.
- Dann, G. M. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research*, 4 (4), 184-194.
- Dayyan, I. R., Alningrat, N. D. and Annisawati, E. (2022). Extraversion And neuroticism in big five personality with happiness to students. *European Journal of Psychological Research*, 9 (2), 1-9.
- Dereli, G. (2021). *Türkiye'de yalnız seyahat eden kadınlar üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Digman, J. M. and Takemoto-Chock, N. K. (1981). Factors in the natural language of personality: re-analysis, comparison, and interpretation of six major studies. *Multivariate Behavioral Research*, 16 (2), 149-170.
- Doğan, R. B. ve Metintaş, M. Y. (2017). Selma Rıza Feraceli (1872-1931) ve Türk kadınının ilk gazetecilik deneyimleri. *Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, 1 (2), 100-108.
- Erkmen, A. (2019). Uluslararası Turizmin Tarihi Gelişim Süreci, *Uluslararası Turizm Uygulamaları*, içinde (s. 5-34), Ankara: İksad Yayınevi.
- Ezer, Ö. (2004). A challenge to travel literature by two Turkish. Women: Zeyneb Hanoum and Selma Ekrem. *Feminismo/s*, 4, 61-67.
- Gartlan, L. (2011). A complete craze: Isabella Bird Bishop in East Asia. *PhotoResearcher*, 15, 13-26.

- Ghadban, S., Kamar, R. and Haidar, R. (2023). Decoding international solo women travelers' experience: a qualitative analysis of user-generated videos. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. 44, 1-12.
- Ghaderi, Z., Saboori, B. and Khoshkam, M. (2017). Does security matter in tourism demand? *Current Issues in Tourism*, 20 (6), 552-565.
- Glaser, B. and Strauss, A. (1967). The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research. New York: Aldine Pub. Co.
- Glaser, B. G. (2002). Constructivist grounded theory? *Forum: Qualitative Social Research*, 3 (3).
- Gomes, J. and Montenegro, M. (2016). Profile Of female tourists visiting Porto And North Of Portugal. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 8 (6), 677-690.
- Guba, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Communication and Technology Journal*, 29 (2), 75-91.
- Gölsevin Ersöz, F. (2020). Tanzimat ve Meşrutiyet Döneminde kadın haklarına ilişkin basın odaklı genel değerlendirme. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (5), 225-234.
- Hamid, S., Azhar, M., Ali, R. and Sujood. (2021). Solo travel and well-being amongst women: an exploratory study. *Indonesian Journal of Tourism and Leisure*, 2 (1), 1-13.
- Harman, S. (2014). Bağımsız seyahat eden yerli gezginlerin seyahat motivasyonları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10 (21), 107-128.
- Hatık, S. (2015). İklim değişikliğinin gıda güvenliğine etkileri; Türkiye, AB ve uluslararası örgütler (BM kuruluşları) nezdinde atılan adımlar. AB Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.
- Heidhues, M. S. (2004). Woman on the road: Ida Pfeiffer in the Indies, *Archipel*, 68, 289-313.
- Heimtun, B. and Abelsen, B. (2013). Singles and solo travel: gender and type of holiday. *Tourism, Culture & Communication*. 13 (3), 161-74.

- Herjanto, H., Chilicki, A., Anantamongkolkul, C. and McGuinness, E. (2020). Hotel selection criteria of solo traveling females. *ASEAN Journal on Hospitality and Tourism*, 18 (2), 58-73.
- Heung, V. C. S., Qu, H. and Chu, R. (2001). The relationship between vacation factors and socio-demographic and traveling characteristics: the case of Japanese leisure travelers, *Tourism Management*, 22 (3), 259-269.
- Hogan, R. (1986). Manual for the hogan personality inventory. Minneapolis: National Computer Systems.
- Horzum, M. B., Ayas, T. and Padır, M. A. (2017). Adaptation of big five personality traits scale to Turkish culture. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (2), 398-408.
- Isaac R. and Velden V. (2018). The German source market perceptions: how risky is Turkey to travel to? *International Journal of Tourism Cities*. 4 (4), 429-451.
- İskenderoğlu, K. ve Kervankıran, İ. (2023). Sınırları aşanlar: Türkiye’den yurtdışına seyahat eden kadınların deneyimleri. *Ege Coğrafya Dergisi*, 32(Cumhuriyet’in 100. Yılı Özel Sayısı), 91-110.
- Javed, F., Iqbal, M. N. and Qamar, S. (2021). Openness to experience, neuroticism and mental toughness in trainee clinical psychologists: mediating role of perceived social support, 4 (3), 813-822.
- Johnson, A. and Mccord, D. M. (2010). Relating sense of humor to the five factor theory personality domains and facets. *American Journal of Psychological Research*, 6 (1), 32-40.
- Johnson, B. and Christensen, L. (2004). *Educational research: quantitative, qualitative and mixed approaches*. (12. Baskı). Londra: Pearson Education Ltd.
- Jones, A. B., Sherman, R. A. and Hogan, R. T. (2017). Where is ambition in factor models of personality? *Personality and Individual Differences*, 106, 26-31.
- Jordan, F. and Aitchison, C. (2008) Tourism and the sexualisation of the gaze: solo female tourists’ experiences of gendered power, surveillance and embodiment. *Leisure Studies*, 27 (3), 329-349.

- Jordan, F. and Gibson, H. (2005). “We’re not stupid...but we’ll not stay home either”: experiences of solo women travelers. *Tourism Review International*, 9 (2), 195-211.
- Judge, T. A. and Kammeyer-Mueller, J. D. (2012). On the value of aiming high: the causes and consequences of ambition. *Journal of Applied Psychology*, 97 (4), 758–775.
- Kaba, B. ve Emekli, G. (2018). Turizmde yükselen bir eğilim: yalnız seyahat eden kadın gezginler (Türkiye örneği). *Ege Coğrafya Dergisi*, 27 (2), 111-126.
- Karagöz, D., Işık, C., Dogru, T. and Zhang, L. (2021) Solo female travel risks, anxiety and travel intentions: examining the moderating role of online psychological-social support. *Current Issues in Tourism*, 24 (11), 1595-1612.
- Karakan, H. İ. and Birdir, K. (2023). Determination of travel motivations and motivational typology of tourists who have no intention to revisit Türkiye. *Journal of Tourism Theory and Research*, 9 (2), 41-52.
- Karl, M. (2016). Risk and uncertainty in travel decision-making: tourist and destination perspective. *Journal of Travel Research*, 57(1), 129-146.
- Kervankıran, İ. ve İlban, K. (2019). Türkiye’den turizm amacıyla yurtdışına giden kadınların seyahat motivasyonları. 20. *Ulusal Turizm Kongresi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, s. 542-546.
- Koçak, Ü. (2020). Tanzimat dönemi kadın hareketlerinin eğitime etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 24 (82), 487-500.
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 480-495.
- Koçer, G. (2020). Turizm tarihini keşfetmek: modern turizmin doğuşu ve Doğu’nun cazibesi. *Near East Historical Review*, 10 (3), 327-344.
- Koçoğlu Sazlaya, M. ve Parlak, Ö. (2018). Beş faktör kişilik özelliklerinin iş yaşamında yalnızlık üzerine etkisinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 149-165.

- Kovari, I. and Zimanyi, K. (2011). Safety and security in the age of global tourism: the changing role and conception of safety and security in tourism. *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, 5 (3-4), 59-61.
- Kozak, M. A., Evren, S. ve akır, O. (2013). Tarihsel süreç içinde turizm paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24 (1), 7-22.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2014). Genel turizm: ilkeler-kavramlar (gözden geçirilmiş on beşinci baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lopez, A. L. (2020). Winds of change: new women and the bicycle around the turn of the twentieth century. *Footnotes: A Journal of History*, 4, 104-129.
- MacLaurin, T. L. (2004). The importance of food safety in travel planning and destination selection. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15 (4), 233-257.
- Malik, G. (2018). Why women want to travel alone? *International Journal of Research in Engineering*, 8(5), 247-249.
- Mansfeld, Y. and Pizam, A. (2011). Tourism, security and safety. New York: Routledge.
- Marzluf, P. (2018). Desert talk: Beatrix Bulstrode and women's travel writing on the Mongolian frontier. 12. *Uluslararası Moğol Çalışmaları Konferansı, yıllık konferansta sunulan bildiri*, Washington.
- Mcarthur, M. (1999). *Out of place: gender, identity, and space, and the experiences of contemporary solo women travelers*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kanada: Trent Üniversitesi.
- McCrae, R. R. and Costa, P T. Jr. (1985). *Openness to experience*. R. Hogan & W. H. Jones (Ed.). *Perspectives in personality* içinde (s. 145-172), Greenwich: JAI Press.
- McCrae, R. R. and Costa, P. T. Jr. (1989). Reinterpreting The Myers-Briggs type indicator from the perspective of the five-factor model of personality. *Journal Of Personality*, 57, 17-40.
- McCrae, R. R. and John, O.P. (1992). An introduction to the five factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60, 175-215.

- McCrae, R. R. and Greenberg, D. M. (2014). Openness to experience. D. K. Simonton (Ed.), *The Wiley handbook of genius* içinde (s. 222–243). Wiley Blackwell.
- Mcnamara, K. E. and Prideaux, B. (2010). A typology of solo independent women travellers. *International Journal of Tourism Research*, 12, 253-264.
- Medarić, Z. and Ejupi, R. (2022). Motives of female travellers for solo travel. *Academica Turistica*, 15 (2), 177-185.
- Mehmetoğlu, M. (2004). A typology of tourists from a different angle. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 5(3), 69-90.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev: S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mete, C. (2006). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin kişilik özellikleri ile iş tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mirioglu, G. (2018). Kentlere feminist coğrafya perspektifinden bakmak. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27 (2), 183-194.
- Murphy, L. (2001). Exploring social interactions of backpackers. *Annals of Tourism Research*, 28 (1), 50-67.
- Myers, L. M. (2010). *Women's independent travel experiences in New Zealand*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sunderland: Sunderland Üniversitesi.
- Naseem, R. and Göksel, G. U. (2019). Assessing human security through human development in Pakistan: Applying Maslow's theory of hierarchical needs. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(53), 61-73.
- Nasrin, S. and Bunker, J. (2021). Analyzing significant variables for choosing different modes by female travelers. *Transport Policy*, 114, 312-329.
- Naymansoy, G. (2009). Gölgeden gerçeğe Osmanlı'dan bugüne aydın kadınlarımız. *Erdem*, 54, 137-148

- Neluhena, M., Chandralal, L. and Dahanayake, T. (2023). Female solo travels to South Asian destinations and sustaining loneliness. *Tourism and Hospitality Research*, 0 (0), 1-11.
- Neuman, W. L. (2007). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*. (Çev: S. Özge), İstanbul: Yayınodası Yayıncılık.
- Ng, D. X., Lin, P. K. F., Marsh, N. V., Chan, K. Q. and Ramsay J. E. (2021). Associations between openness facets, prejudice, and tolerance: a scoping review with meta-analysis. *Frontiers in Psychology*. 12:707652. doi:10.3389/fpsyg.2021.707652.
- Nikjoo, A., Markwell, K. Nikbin, M. and Hernández-Lara, A. B. (2021). The flag-bearers of change in a patriarchal Muslim society: narratives of Iranian solo female travelers on Instagram. *Tourism Management Perspectives*, 38, 1-12.
- Okul, T. ve Erbay Aslıtürk, G. (2018). Gertrude Bell'in Anadolu gezileri (1899-1911) çerçevesinde tur önerilerinin hazırlanması. *Journal of Travel and Tourism Research*, 13, 19-52.
- Osman, H., Brown, L. and Phung, T. M. T. (2020). The travel motivations and experiences of female Vietnamese solo travellers, *Tourist Studies*, 20 (2), 248-267.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 323-343.
- Özkiraz, A. ve Arslanel, M. N. (2011). İkinci Meşrutiyet döneminde kadın olmak. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-10.
- Özkök, F. ve Korkmaz, M. (2015). Tek başına seyahat eden kadın turistlerin seyahat kısıtlayıcıları. 16. *Ulusal Turizm Kongresi*, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, s. 1671-1688.
- Özmen, S. (2023). Orta Çağ Avrupası'nda insan hakları. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 6 (10), 143-164.
- Özügürlü, A. (2012). Neoliberalizm ve feminist politikada "sınıfsal tutum" arayışları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 67 (4), 125-146.

- Pearce, P. L. and Lee, U. I. (2005). Developing the travel career approach to tourist motivation. *Journal of Travel Research*, 43, 226-237.
- Pekiner, A. B. (2019). *Yalnız seyahat eden kadınların motivasyon ve deneyimleri: Diyarbakır'ı ziyaret eden kadınlar üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Batman: Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pereira, A. and Silva, C. (2018). Women solo travellers: motivations and experiences. *Millenium*, 2 (6), 99-106.
- Pizam, A. and Mansfeld, Y. (2006). "Toward a theory of tourism security", *Tourism, Security & Safety: From Theory to Practice* içinde (s. 1-27). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Polit, D. F. and Back, C. T. (2010). Generalization in quantitative and qualitative research: myths and strategies. *International Journal of Nursing Studies*, 47, 1451-1458.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists: A conceptual framework for research. *Tourism Management*. 27 (1), 113-123.
- Popescu, L. (2011). Safety and security in tourism. Case study: Romania. *Forum Geografic*, 10(2), 322-328.
- Prayag, G. and Ryan, C. (2011). Antecedents of tourists' loyalty to mauritius: the role and influence of destination image, place attachment, personal involvement, and satisfaction. *Journal of Travel Research*, 51 (3), 342-356.
- Preko, A. and Gyepi-Garbrah, T. F. (2023). Understanding sense of safety and trustworthiness of tourism information among migrant visitors. *International Hospitality Review*, 37 (1), 143-160.
- Pritchard, A. and Morgan, N, J. (2000). Constructing tourism landscapes-gender, sexuality and space. *Tourism Geographies*, 2, 115-139.
- Raja, U, Johns, G. and Ntalianis, F. (2004). The impact of personality on psychological contracts, *Academy of Management Journal*, 47 (3), 350-367.
- Reisinger, Y. and Mavondo, F. (2005). Travel anxiety and intentions to travel internationally: Implications of travel risk perception. *Journal of Travel Research*, 43 (3), 212-225

- Robertson, J. G. (1932). Sophie Von la Roche's visit to England in 1786. *The Modern Language Review*, 27 (2), 196-203.
- Roberts, B. W., Bogg, T., Walton, K. E., Chernyshenko, O. S. and Stark, S. E. (2004). A lexical investigation of the lower-order structure of conscientiousness. *Journal of Research in Personality*, 38 (2), 164-178.
- Rothmann, S. and Coetzer, E. P. (2003). The big five personality dimensions and job performance. *SA Journal of Industrial Psychology*, 29 (1), 68-74.
- Sarı Çallı, D. (2015). Uluslararası seyahatlerin tarihi gelişimi ve son seyahat trendleri doğrultusunda Türkiye'nin konumu. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 4 (1), 4-28.
- Sarı Gök, H., Aylan, F. K. ve Şalvarcı, S. (2021). Yalnız seyahat eden turistlerin seyahat motivasyonu ve deneyimi: Z kuşağı örneği. *Journal of Yasar University*, 16 (62), 698-717.
- Schiebinger, L. (2003). Jeanne Baret: the first woman to circumnavigate the globe. *Endeavour*, 27 (1), 22-25.
- Seow, D. and Brown, L. (2018). The solo female Asian tourist. *Current Issues in Tourism*, 21 (10), 1187-1206.
- Sezer, H. (2003). Osmanlı İmparatorluğu'nda seyahat izinleri (18-19. Yüzyıl). *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 22 (33), 105-124.
- Sham, R., Omar, N. and Amat, D. W. (2012). Hot spot urban crime area for woman travellers. *Social and Behavioral Sciences*, 68, 417-426.
- Sham, R., Zaly Shah, M. and Ismail, H. N. (2018). Crime and safety among women travellers in Kuala Lumpur city. *Asian Journal of Behavioural Studies*, 3 (11), 37-43.
- Smith, V. (2022). *Though she be but little: the solo female traveler as an agent of global change*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Teksas: Texas State Üniversitesi.
- Solmaz, A. S. (2019). Turizmin doğuşu: sosyolojik bir olgu olarak turizm nasıl ortaya çıktı? *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5 (19), 867-882.

- Somasiri, S., Murray, N. and Dresler, E. (2022). Solo female travellers: solitude as a solo travel need and intrusive experiences in Asia. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 27 (11), 1127-1143.
- Somer, O. (2001). Çeşitli çalışma alanlarının beş faktör kişilik boyutlarıyla ilişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 1 (1), 31-40.
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi-1: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 21-33.
- Soto, C. J. (2018). Big five personality traits. M. H. Bornstein, M. E. Arterberry, K. L. Fingerman and J. E. Lansford (Ed.), *The SAGE encyclopedia of lifespan human development* içinde (s. 240-241). Thousand Oaks: Sage.
- Soto, C. J. and Jackson, J. J. (2020). Five-factor model of personality, *Oxford Bibliographies in Psychology*. New York: Oxford.
- Soto, C. J., Kronauer, A. and Liang, J. K. (2016). Five-factor model of personality. S. K. Whitbourne (Ed.), *Encyclopedia of adulthood and aging* içinde (s. 506-510). Hoboken: Wiley.
- Stahl, N. A. and King, J. R. (2020). Expanding approaches for research: understanding and using trustworthiness in qualitative research. *Journal of Developmental Education*, 44 (1), 26-28.
- Stanford, M. S., Mathias, C. W., Dougherty, D. M., Lake, S. L., Anderson, N. E. and Patton, J. H. (2009). Fifty years of the barratt impulsiveness scale: an update and review. *Personality and Individual Differences*, 47, 385-395.
- Stark, J. and Meschik, M. (2018). Women's everyday mobility: frightening situations and their impacts on travel behaviour. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 54, 311-323.
- Strauss, A. L. and Corbin, J. (1990). Grounded theory research: procedures, canons and evaluative criteria, *Qualitative Sociology*. 13 (1), 3-21.
- Strauss, A. L. and Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2. basım). Thousand Oaks: Sage.

- Su, C. P. and Wu, T. C. (2020). The dark side of solo female travel: negative encounters with male strangers. *Leisure Sciences*, 1-18.
- Şahin, O. (2019). Kadınların mahremsiz yolculuk yapmasının hükmü. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 34, 359-387.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (10), 117-135.
- Şahingöz, A. (2022). Avrupa’da insan haklarının tarihsel gelişimi. *EURO Politika*, (17), 90-98.
- Şerb, D. E. and Cicioc, N. C. (2016). Importance of security and socialization in Europeans life. *Computational Methods in Social Sciences*, 4 (2), 38-43.
- Tanner, M. (2014). Albania’s mountain queen: Edith Durham and the Balkans, *I.B. Tauris*, 8, 125-128.
- Tarhan, B. (2020). Üç devirde bir muhalif: Halide Edip Adıvar’ın perspektifinden Türkiye’de siyasi iktidar(lar) ve demokrasi sorunu. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75 (2), 391-408.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramı’na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 7 (17), 939-971.
- Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153-182.
- Thomas, T. K. and Mura, P. (2019). The ‘normality of unsafety’-foreign solo female travellers in India. *Tourism Recreation Research*, 44 (1), 33-40.
- Toker, A. (2022). Sosyal bilimlerde nitel veri analizi için bir kılavuz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51 (1), 319-345.
- Toker, A. ve Emir, O. (2020). Turizm ve Güvenlik İlişkisi. O. Emir ve D. Turan (Ed.) *Turizm ve Güvenlik* içinde (s. 3-55). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

- Toker, A. ve Kızılırmak, İ. (2023). Seyahat risk algısı ve seyahat güvenliği davranışlarının Covid-19 krizi bağlamında incelenmesi. *Journal of Travel and Tourism Research*, 22 (22), 32-61.
- Toprakçı Alp, G. (2019). 20. Türk dünyasında kadın hareketleri. *II. Uluslararası Türk Dünyası Strateji Araştırmaları Kongresi*, Antalya.
- Tsaur, S. H., Yen, C. H. and Chen, C. L. (2010). Independent tourist knowledge and skills. *Annals of Tourism Research*, 37 (4), 1035-1054.
- Tükenmez, E. G. (2019). *Türkiye’de yalnız seyahat eden kadınlar: deneyimleri, tercihleri, motivasyon ve kısıtları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türktarhan, G., Toker, A. ve Kozak, N. (2022). The roots of tourism: hippies. *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*, 7(2), 85-94.
- Walchester, K. (2007). Our own fair Italy: Nineteenth century women's travel writing and Italy 1800-1844. Oxford: Peter Lang.
- Waller, H. (2016). Cultural ambassador from Turkey: Selma Ekrem's life journey. *Amerikastudien / American Studies*, 61 (2), 121-138.
- Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism a review of research approaches. *Annals of Tourism Research*, 28 (2), 360-377.
- Wilson, E. (2004). *A ‘journey of her own’?: the impact of constraints on female's solo travel*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Avustralya: Griffith Üniversitesi.
- Wilson, E. and Harris, C. (2006). Meaningful travel: women, independent travel and the search for self and meaning. *Tourism*, 54 (2), 161-172.
- Wilson, E. and Little, D. E. (2005). A ‘relative escape’? the impact of constraints on women who travel solo. *Tourism Review International*, 9 (2), 155-175.
- Valaja, E. (2018). *Solo female travellers' risk perceptions and risk reduction strategies, as expressed in online travel blog narratives*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Lund: Lund Üniversitesi, Hizmet Yönetimi ve Hizmet Çalışmaları Bölümü.
- Valentine, G. (1989). The geography of women’s fear. *Area* 21, 385-390.

- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice*, 1 (1), 11-30.
- Vera-Gray, F. (2017). Men's intrusion, women's embodiment: A critical analysis of street harassment. New York: Routledge.
- Vogt, J. W. (1976) Wandering: youth and travel behavior. *Annals of Tourism Research*, 4, 25-41.
- Vogt, L. and Laher, S. (2009). The five factor model of personality and individualism/collectivism in South Africa: An Exploratory Study. *Psychology in Society*, 37, 39-54.
- Xie, C., Zhang, J. and Morrison, A. M. (2021). Developing A scale to measure tourist perceived safety. *Journal of Travel Research*, 60 (6), 1232-1251.
- Yağar, F. (2023). Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün belirlenmesi: veri doygunluğu. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2), 138-152.
- Yang, E. C. L., Khoo-Lattimore, C. and Arcodia, C. (2018). Power and empowerment: how asian solo female travellers perceive and negotiate risks. *Tourism Management*, 68, 32-45.
- Yang, E. C. L. (2021). What motivates and hinders people from travelling alone? A study of solo and non-solo travellers. *Current Issues in Tourism*, 1 (14), 2458-2471.
- Yapar Gönenç, A. (2012). Fransa'da ve Türkiye'de kadın hareketleri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 0 (27), 63-84.
- Yen, C. H., Tsaur, S. H. and Tsai, C. H. (2021). Destination safety climate: scale development and validation. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38 (3), 303-315.
- Yılmaz, A. (2013). Halide Edip'te kadın hakları. *Türkoloji Dergisi*, 20 (1), 119-134.
- Yin, R. K. (2011). Qualitative research from start to finish. New York: The Guilford Press.

Yousaf, A., Amin, I. and Santos, J. A. C. (2018). Tourists' motivations to travel: a theoretical perspective on the existing literature. *Tourism and Hospitality Management*, 24, 197-211.

Zhou, F., Huang, S. and Matthews, M. (2024). Understanding solo female travellers in Canada: a two-factor analysis of hotel satisfaction and dissatisfaction using tripadvisor reviews. *Tourism and Hospitality*, 5(1), 167-186.

Zou, Y. and Meng, F. (2020). Chinese tourists' sense of safety: perceptions of expected and experienced destination safety. *Current Issues in Tourism*, 23, 1886-1899

Zou, Y. and Yu, Q. (2022). Sense of safety toward tourism destinations: a social constructivist perspective. *Journal of Destination Marketing & Management*, 24, 100708: 1-9.

http-1:

<http://support.google.com/trends/bin/answer.py?hl=enGB&answer=87285&topic=13975&ctx=topic> (Erişim Tarihi: 4.11.2023)

http-2: <https://www.straitstimes.com/business/women-are-spending-more-on-dining-and-travel-but-don-t-call-them-spendthrift> (Erişim Tarihi: 30.05.2024)

http-3: <https://www.dibace.net/soylesiyorum/gertrude-bell-butun-ortadoguyu-nerede-yse-karis-karis-bilen-kadin/> (Erişim Tarihi: 13.06.2024)

http-4: <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2018/07/26/colum-kralicesi-lady-hester-stanhope/> (Erişim Tarihi: 25.11.2023)

http-5: <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2018/02/27/dunyanin-etrafinda-firil-firil-ida-laura-pfeiffer-2> (Erişim Tarihi: 25.11.2023)

http-6: <https://www.biography.com/authors-writers/nellie-bly> (Erişim Tarihi: 2.12.2023)

http-7: <https://www.nasa.gov/wp-content/uploads/2017/08/amelia-earhart-ms-view.pdf> (Erişim Tarihi: 2.12.2023)

http-8: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284401529> (Erişim Tarihi: 7.12.2023)

http-9: <https://www.internationalinsurance.com/advice/12-tips-for-staying-safe-while-traveling.php> (Erişim Tarihi: 20.12.2023)

http-10: <http://www.fao.org/3/a-y8705e.pdf> (Erişim Tarihi: 22.12.2023)

http-11: <https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/before-you-go/travelers-checklist.html> (Erişim Tarihi: 20.12.2023)

http-12: <https://www.tgdf.org.tr/wp-content/uploads/2016/06/gida-guvenligi-raporu-2011.pdf> (Erişim Tarihi: 22.12.2023)

http-13: <https://www.forbes.com/sites/laurabegleybloom/2019/07/26/20-most-dangerous-places-for-women-travelers/?sh=303a9786c2f4> (Erişim Tarihi: 30.03.2024)

EKLER

EK-1: Etik Kurul Kararı

Evrak Kayıt Tarihi: 13.12.2023

Protokol No: 665295

Tarih: 28.12.2023

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Sosyal Bilimler
BAŞLIK:	Yalnız Kadın Gezginlerin Seyahat Güvenliği Algısı: Beş Faktör Kişilik Kuramı Çerçevesinde Bir Değerlendirme
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Dr. Arzu TOKER
TEZ YAZARI:	Deniz KALE
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Oluumlu
Prof. Dr. Saime ÖNCE (Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)	
Prof. Dr. M. Erkan UYÜMEZ (Başkan Yardımcısı -İkt. ve İdari Bil. Fak.)	Prof. Dr. Fatime GÜNEŞ (Edebiyat Fak.)
Prof. Dr. Yıldız UZUNER (Eğitim Fak.)	Prof. Dr. Erkan YÜKSEL (İletişim Bil. Fak.)
Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	Prof. Dr. Kamil ÇEKEROL (Açıköğretim Fak.)

EK-2: Görüşme Soruları

1. Öncelikle kendinizden bahsedebilir misiniz?
2. Kendinizi nasıl tanımlarsınız? Sizce nasıl birisiniz?
3. İlk yalnız seyahatiniz hakkında neler hatırlıyorsunuz?
4. Sizi yalnız seyahat etmeye yönelten sebepler nelerdir?
5. Sizin için yalnız seyahat etmenin anlamı nedir?
6. Yalnız seyahat etme kararınız üzerinde ailenizin veya çevrenizin etkisi olur mu?
7. Yalnız seyahat ettiğinizde en çok nasıl duygular hissediyorsunuz?
8. Sizin için tek başınıza seyahat etmekle, bir arkadaşınızla veya bir grupla seyahat etmek arasında nasıl bir fark bulunur?
9. Yalnız seyahat ederken bir arkadaş edinmek veya bir grubun parçası olmakla ilgili neler düşünürsünüz?
10. Yalnız seyahate çıkmadan önce nasıl hazırlıklar yaparsınız?
11. Yalnız seyahatlerinizi planlarken başa çıkmak durumunda kaldığınız kişisel veya sosyal kaygılarınız olur mu?
12. Yalnız seyahat ederken gittiğiniz yerlerin hangi özelliklerine dikkat edersiniz?
13. Yalnız seyahat ederken hiç kendinizi tehlikede hissettiniz mi? Eğer olduysa bana bu deneyiminizi anlatır mısınız?
14. (Eğer yaşandıysa) Bu olay tek başınıza seyahat etmeye dair görüşünüzü etkiledi mi?
15. Nasıl bir yere seyahat ederken kendinizi güvende hissedersiniz?
16. Sizin için güvende olmanın veya güvende hissetmenin anlamı nedir?
17. Yalnız seyahat ederken kendinizi olası tehlikelerden nasıl korursunuz?
18. Yalnız seyahat etmenin kadınlar için ne gibi yararları olduğunu düşünüyorsunuz?

19. Yalnız seyahat etmeye başladığınızdan beri dünyaya dair algınız nasıl değişti?

20. Son olarak, benim sormadığım ama sizin eklemek istedikleriniz var mı?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Deniz KALE

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim Geçmişi:

- 2022-2024, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı-Tezli YL
- 2014-2018, Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü

Yayınlar:

- Çıvak, B. ve Kale, D. (2024). What Does the "Chef" Film Tell Us? A Semiotic Analysis via the Concept of Alienation, 7(1), 215-229
- Kale, D. ve Toker, A. (2023). Uzun Metrajlı Filmlerin Turizm Eğitimi Bağlamında İncelenmesi. S. Bertan (Ed.), 23. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler kitabı içinde (s. 935-948). 23. Ulusal Turizm Kongresi'nde sunulan bildiri, Kızılay, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Akoğlu Kozak, M. ve Kale, D. (2023). Fenomenolojik Sosyoloji Öncüllerinin Turizm Alanyazın Üzerinden Değerlendirilmesi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 34(1), 71-82

Meslek Geçmişi:

- 2024, The Land of Legends Kingdom Hotel, Antalya
- 2022, Kirman Belazur Resort & Spa Hotel, Antalya
- 2021, Kirman Belazur Resort & Spa Hotel, Antalya
- 2020, Kirman Belazur Resort & Spa Hotel, Antalya
- 2019, Kirman Belazur Resort & Spa Hotel, Antalya
- 2018, Ön Muhasebe, Ket Yapı ve Yapı Malzemeleri Gıda Turizm San. Tic. Ltd. Şti., Eskişehir
- 2016, Stajyer, Rixos Spa ve Termal Otel, Eskişehir
- 2014, Stajyer, Türk Telekom, İstanbul